श्री

आत्महितोपदेश.

आत्मार्थिक पुरुषोने माटे,

छपावी प्रसिद्ध करनार,

शा. बालाभाइ खुशाल हाजी.

झवेरीवाडो,-निशापोळ.

अमदावाद.

युनियन प्रिन्टिंग प्रेस कं० लिमिटेडमां छापी.

संवत् १९५४. सन १८९८.

किमत् ०-८-०.

प्रस्तावना.

ज्ञाननीवृद्धि ज्ञानीओपर आधार राखे छे अने ज्ञानीओनीवृद्धि ज्ञान उपर आधार राखे छे.

सर्वे जैन धर्माचार्य, उपाध्याय, साधु अने समस्त श्रावक श्राविका मळी चतुर्विध संघ एओने अनुक्रमे यथायोग्य रीते अति नम्रतापूर्वक विनंति करवामां आवे छे के में मारी अल्पमति छतां आ पुस्तकनो आरंभ कर्यो छे. ते आप सर्वे जिनधर्म स्तंभना अनुग्रहथी संपूर्ण थाय तो हुं कृत्य कृत्य थाउं मारी कांइ एवी बुद्धि नथी के हुं स्वतंत्र पूर्वाचार्य रचित ग्रंथोनुं यथार्थ शोधन करी शकुं तोपण स्वमति अनुसार जेटलुं बन्युं तेटलुं लक्ष राखीने शुद्धतानो उद्योग कर्यो छे. तेम छतां केटलाएक दृष्टि दोष तथा जिनआज्ञा विरुद्ध कंइपण लख ण होय, तेने माटे हुं आत्मानी साखे मिच्छामि दुक्कडं दउंछुं. अने जे कंइ भूल जोवामां आवे ते सुधारीने वांचवा भलामण छे तथा ते भूल मने बतावबामां आवशे तो हुं द्वितियावृत्तिमां सुधारी लइश. सुज्ञेषु किं बहुना.

अनुक्रमणिका.

मंगळाचरण.

आदौ नेमिजिनंस्तौमि, संभवं सुविधि तथा ॥ धर्मनाथं महादेवं, शांति शांति करं सदा ॥ १ ॥ अनंतं सुव्रतं भक्त्या, नमीनाथं जिनोत्तमं ॥ अजितं जीतकं·दर्प्पं, चंद्र चंद्र समप्रभं ॥ २ ॥ आदिनाथं तथा देवं, सुपार्श्वं विमलं जिनं ॥ मल्लिनाथं गुणोपेतं, धनुषां पंच विंशति ॥ ३ ॥ अरनाथं माहावीरं, सुमतिंच जगद्गुरु ॥ श्रीपद्मप्रभ नामानं, वासूपूज्यं सुरैर्नतं ॥ ४ ॥ शीतलं शीतलं लोके, श्रेयांसश्रेयः सदा ॥ कुंथुनाथंच वामेयं, श्री अभिनंदनं विभू ॥ ५ ॥ जिनान ना मभिर्बद्धाः पंचषष्टि सुप्नुद्भवः॥ यंत्रोयं राज्य ते यत्र, तत्रशौख्यं निरंतर ॥६॥ यस्मिन् गृहे महा भक्त्या, यंत्रोयं पूजते बुधै भूत प्रेत पीशाचादि, भयं तत्र न विद्यते ॥ ७ ॥ सकल गुण निधानं यंत्र मेन विशुद्धं ॥ हृदय कमल कोशे धिमतां धेयरूपं जयंतिलोक गुरोः श्री सूरीराज्यस्य शिष्यो, वदंति सुख निदानं मोक्ष लक्ष्मी नीवायं ॥ ८ ॥ इति ॥

ॐनमः पार्श्वप्रभु पंकजे, वीश्व चिंतामणां रत्नरे ॥ ह्रीं धरणींद्र पद्मावती, वैरुटा करे मुज जत्नरे ॥ ॐ ॥ १ ॥ अब

मोय सांती माहापुष्टी दे, धृती कीर्त्ति कांती वीध्यायनी ॥ ॐ ह्रीं अक्षर, शब्दथी, सर्वे याधी व्याधी वीनाशने ॐ ॥ २ ॥ जे अजीता वीजीया तथा, अपर वीजयान वीता देवी रे ॥ दश दीसा पाळग्रह जक्षजी, वीद्यादेवी परसन होय सेवी रे ॐ ॥ ३ ॥ ॥ ॐ असीयाउसाय नमो नमो, तुही त्रीलोकनो नाथरे ॥ चोसठ इंद्र टोळे मळी, सेवीये प्रभुने जोडी हाथ रे ॥ ॐ ॥ ४ ॥ ॐ ह्रीं अर्हं प्रभु पासजी, मूळना मंत्रनुं बीज रे ॥ जापथी दुरीत दुरे रहे, आय मळे सवी चीजरे ॥ ॐ ॥ ॥ ५ ॥ गोडीप्रभु पार्श्व चींतामणी, थंभणो अहीं छतो देवरे ॥ जग वल्लव जगत्र मांही जागता, अंतरीक एवंती करु सेवरे ॥ ॐ ॥ ६ ॥ श्री श्री संखेश्वर मंडणो, पार्श्वजीन प्रणणतः तरू कल्परे ॥ चुरीये दुष्टना व्रातने, पुरीये सुजे सुख तल्परे ॥ सुजयसोभाग्य सुख कल्परे ॥ ॐ ॥ ७ ॥ इति ॥

गौतमाष्टक.

श्री इंद्रभूति वसुभूतिपुत्रं, पटत्विभावं गौतमगोत्ररत्नं ॥ स्तुवंति देवासुरमानवेंद्राः, स गौतमो यच्छतु वांछितंमे ॥१॥ श्री वर्द्धमाना त्रि[illegible]दीमवाप्य, मुहूर्त्तमात्रेण [illegible] येन ॥ अंगानि पूर्वाणि [illegible], स गौतमो यच्छतुं वांछितं मे ॥ २ ॥

श्री [illegible] पुरा मणीतं, मंत्रं महानंद सुखाय यस्य ॥ ध्यायंत्यमी सूरिवराः समग्राः, स गौतमो यच्छतु वांछितं मे ॥ ३ ॥ यस्याभिधानं मुनयोपि सर्व्वे, गृन्हंति भिक्षाभ्रमण स्य काले ॥ मिष्टान्नपानां वरपूर्णकामाः, स गौतमो यच्छतु वांछितं मे ॥ ४ ॥ अष्टापदाद्रौ गगने स्वशक्तया, ययौ जिनानां पदवंदनाय ॥ निशम्य तीर्थ्यातिशयं सुरेभ्यः, स गौतमो यच्छतु वांछितं मे ॥ ५ ॥ त्रिपंचसंख्याशततापसानां, तपःकशानामपुनर्भवाय ॥ अक्षीणलब्ध्या परमान्तदाता, स गौतमो यच्छतु वांछितं मे ॥ ६ ॥ सदक्षणं भोजन मेव देयं, साधर्मिकं संघसपर्ययेव ॥ कैवल्यवस्त्रं प्रददौ मुनीनां, स गौतमो यच्छतु वांछितं मे ॥ ७ ॥ शिवंगते भर्त्तरि वीरनाथे, युगप्रधानत्वमिहैव मत्वा ॥ पट्टाभिषेको विदधे सुरेंद्रैः, स गौतमो यच्छतु वांछितं मे ॥ ८ ॥ श्री गौतमस्याऽष्टकमादरेण प्रबोधकाले मुनिपुंगवा ये ॥ पठंति ते सूरिपदं च देवा ॥ नदं लभंते नितरां क्रमेण ॥ ९ ॥ इति श्री गौतमस्तवस्पवृतिः समाप्तं ॥ श्री ॥

॥ ॐनमः पार्श्वनाथाय विश्वचिंतामणीयते ॐह्रीं धरणेंद्र वैरोट्या पद्मादेवी युतायते ॥ १ ॥ शांति तुष्टि महापुष्टि धृति

कीर्त्ति विधायिनें उँह्रौ द्रुदुग्गालवेताल सर्वाधि व्याधिनाशने ॥ २ ॥ जया जिताख्या विजया ख्या प [illegible] जित [illegible] ते दिक्पाल ग्रहैर्यक्षै विद्यादे[illegible] भिरन्विते ॥ ३ ॥ उँ आसि आ उसायनमः त्रैलोक्यनाथतां चतुष्पष्टि सुरेंद्रास्ते भासंते छत्रचामरैः ॥ ४ ॥ श्री संखेश्वर मंडनपार्श्व जिनप्रणत कल्पतरु कल्पः चूरयविघ्न व्रातंपूरयमे वांछितं नाथ ॥ ५ ॥

७०७५

॥ ॐ ॥

अथ श्री पाठक देवचंद्रकृत

॥ अध्यात्मगीता प्रारंभ. ॥

राग ॥ ढाल भमरगीतानि ॥

प्रणमिए विश्व हित जैन्य वाणि।
महानंद तरु सिंचवाऽमृत पाणी ॥
महा मोहपुर भेदवा वज्र पाणि ।
गहन भवफंद छेदन कृपाणी ॥ १ ॥

अर्थः—विश्व कहेतां जे जगत् तेने हीत के० कल्याणनी करनारी एहवी जैन्य के० श्री वीतरागनी वाणी जेते प्रणमी के० नमस्कार करीए छीए, वली जीनवाणी कहेवी छे महा आनंदरूप तरु के० वृक्ष तेहने सिंचवा अमृत रूपीउं पाणीज होइने तेहवीज छे. वली जिनवाणी कहेवी छे मोहोटो एहवो मोहराजा तेनुं पुर के० नगर तेने भेदवा के० भागवाने वज्र सरीखी एहवी. वली ते वाणी केवीछे गहन के० अतिकठण भव जे संसार तेनो फंद के० बंधन तेने छेदवाने कृपाणी के० तरवारनी धारा सरीखी ॥ १ ॥

॥ चाल. ॥

द्रव्य अनंत प्रकाशक भाशक तत्व स्वरुप ।
आतम तत्व विबोधक सोधक सच्चिद्रूप ॥
नय निक्षेप प्रमाणे जाणे वस्तु समस्त ।
त्रिकरण जोगे प्रणमुं जैनागम सुप्रसस्त ॥ २॥

अर्थः—वली जिनवाणी कहेवी छे घणा एहवा पुद्गलादिक संबंधी जे द्रव्य तेने प्रगटकरी देखाडवावाली एहवी वली तत्व जे आत्मतत्व तेनी प्रकाश करवावाली आत्मतत्व जे आत्मानुं स्वरुप तेने बोध के० समजाववावाली वली चिद्रूप के० चेतनरुप एहवो जे आत्मस्वरुप तेने सोधक के० प्रगट करी देखाडे एहवी, वली जिनवाणी केहवी छे नय के० नैगमादिक सात नय तथा नामादि च्यार निक्षेपा तथा प्रत्यक्ष परोक्ष प्रमाणे करी समस्त वस्तु पदार्थनी जाणपणानी करणहारी छे. अन्यमतिनां शास्त्र छे ते अप्रसस्त छे, अने जिनमतनां आगम छे ते प्रसंसनीय छे एहवो जिनागम तेहनो त्री करण योगे करी मनोवाकाय योगे करी प्रणमुं छुं नमस्कार करुंछुं इति भावः ॥ २ ॥

जिणे आतमा शुद्धताये पिछाण्यो ।
तिणे लोक अलोकनो भाव जाण्यो ॥

आत्म रमाणि मुणि जग विदीत ।
उपदिस्युं तिणे अध्यात्म गीता ॥ ३ ॥

अर्थः–हवे सर्व द्रव्यनो ज्ञायक जे जीव द्रव्य सर्वद्रव्य मध्ये प्रधान ते आत्मद्रव्यनो लक्षण कहीये माटे प्रथम आत्मद्रव्यना जाणने साधक कहियें ते कहे छे. ते जिणे आतमा के० जे जिव समकित प्रमुखे आतमा छे ते शुद्धता छे मूल सत्तास्वरुप पिछाण्या के० ओलख्यो तेणे लोक तथा अलोकनो भाव सर्व जाण्यो जे आचारांग सूत्रे कह्युं छे जे एगंजाणइ सवंजाणइ ते मुनी केहवा छे ते आत्म के० आत्म स्वरुपमेंज रमे एहवा मुनि जगत्मांहि प्रसिद्ध छे तेणे अध्यात्म गीतानो उपदेश कर्यो छे पण करता कहे के हुं नथी करतो इतीभाव॥ ३॥

द्रव्य सर्वना भावनो जाणग पासग एह।
ज्ञाता कर्त्ता भोक्ता रमता परिणाति गेह ॥
ग्राहक रक्षक व्यापक धारक धर्म समूह ।
दान लाभ बळ भोग उपभोगतणो जे व्यूह ॥ ४ ॥

अर्थः–द्रव्य सर्वना के० धर्मास्तिकायादिक षट् द्रव्यना गुणपर्याय तथा उदयिकादिक भावना भिन्न २ करी जाण्याछे तथा दिठा छे एहवो आतमा छे ज्ञाता के० स्वपरनो स्वरुप

जाणे छे ज्ञाने करिने कर्त्ता के० सुभासुभ विभाव दसानो कर्त्ता नथी अने पोताना ज्ञानादि अनंतगुणरुप लक्ष्मी तेहनो करता छे अने पोताना ज्ञानादी अनंतगुणरुप जे पर्याय तेहना भोक्ता छे रमतापरि के० स्वपरिणतिरुप जे घर तेहने विषे सदाकाल रमे ज्ञाता तथा कर्त्ता तथा भोक्ता तथा रमता इत्यादिक परिणतिनागेह के०घरछे ग्राहक के०ज्ञानादि गुणधर्म समूह तेह्ने ग्रहे ते भणी ग्राहक ते धर्मनो राखणहार तथा स्वधर्मने विषे व्यापि रह्यो छे स्वपरिणतिने धरे ते धारक एटले ग्राहक रक्षक व्यापक धारक स्वधर्म समूहनो छे एहिज आत्म दान लाभ के०दानादिक पांच लब्धिना समूह प्रगव्या छे दानलब्धि ते दानांतराय कर्मक्षय गये दान पोताना ज्ञानादि अनंत गुणने विषे दीयेछे ते दान लब्धि १ लाभांतरायक्षयगये पोताना स्वरुपनो लाभ थयो ते लाभलब्धि २ भोगांतराय कर्म क्षय थाय त्यारे पोताना ज्ञानादि अनंतगुण भोगवे छे ते भोगलब्धि ३ उपभोगांतरायकर्म क्षय गये पोताना ज्ञानादि अनंतगुणना पर्याय तेहने समये समये उपभोग करे छे ते उपभोगलब्धि ४ वीर्यांतरायकर्म क्षय गये पोताना अनंतज्ञानादिकने विषे अनंतो वीर्य फोरवे छे ते विर्यांतरायलब्धि ५ तथा जिहां आत्मा ज्ञान दर्शन रुपगुण बेमायिज कहे छे तिहांजो विर्यादिक

गुण सिद्धमां नथी कहेता अने जिहां अनंतगुणी व्याख्या करे तिहां कहे छे एटले असंख्यात प्रदेशि अरुपी अखंड ज्ञानदर्शन गुण मयि उपयोग लक्षण कर्त्ता भोक्ता सहज परिणामे जीवद्रव्य जांणवो. जीवभाव द्रव्य प्राणे करीने सदाजीवे ते जीव, चेतेजाणे ते माटे चेतन कहिये तथा नवा नवा पर्यायने पमाडे माटे आत्मा कहे छे इत्यादिक अनेक नाम छे. ॥ ४ ॥

संग्रहे एक आया वखाण्यो ।
नैगमे अंशथी जे प्रमाण्यो ॥
दुविध व्यवहार नय वस्तु वीहचे ।
अशुद्ध वलि शुद्ध भासन प्रपंचे ॥५॥

अर्थः—साते नये करी जिवनो स्वरुप ओलखावे छे संग्रह एक आत्मा वखाण्यो संग्रहनयनामतवालो सत्तानो ग्रहण करे छे एटले ए सर्वे जीव चेतना समूदाय जोते थके एक सरीखा छे ए संग्रहनयनोमत. नैगमनयनामतवाला एकअंस ग्रहीने सर्व वस्तुनो प्रमाण करे एटले जीवना आठ रुचक प्रदेश कर्म लीपाता नथी सदा उघाडा छे तेणे करी आत्मा सिद्ध समान जाणवो व्यवहारनय मते बे प्रकारे जिव कहेछे अशुद्ध ते अष्ट कर्माश्रित संसारी जीव अने शुद्ध ते अष्टकर्म

रहित सिद्ध एवं बे प्रकारे वर्हेचे एक सकळकर्म क्षयकरी लोकाग्रे विराजमान ते सिद्ध, बीजा संसारी तेहना बे भेद एक अयोगी बीजा सयोगी इत्यादिक बे भेद व्यवहार नयना मतवाले ते वस्तुना गुण पर्यायनी प्रवर्त्तिने ग्रहे छे ते प्रवर्त्ति बे प्रकारनी जे द्रव्यना गुणनी शुद्धता जेथी निपजे ते प्रवर्त्ति ते साधन शुद्ध व्यवहार १ अने जे प्रवर्त्ति करतां द्रव्यधर्मना कार्य ते प्रवर्त्तिने अशुद्ध व्यवहार कहिये २ ॥ ५ ॥

अशुद्धपणे पण सय तेसठी भेद प्रमाण ।
उदय विभेदे द्रव्यना भेद अनंत कहाण ॥
शुद्धपणे चेतनता प्रगटे जिववि भिन्न ॥
क्षयोपशमिक असंख्य क्षायिक एक अनुन्न ॥ ६ ॥

अर्थः—अशुद्ध व्यवहार नयने मते जीवना पांचसेत्रेशठ भेदनो प्रमाण जाणवो अशुद्ध उदयीक भावने योगे करी जोतां तो जीवद्रव्यना भेद अनंता कह्या छे अने शुद्ध व्यवहार नयमते जीवनी चेतनता नीपजे अने विभिन्न ते अभेदात्मपणे जाणवी पुद्‌गळथी जीव जूदो जाणे जेहने घणां क्षयोपसम ते अधिक कहिये जेहने ओछो क्षयोपसम तेहने ओछो कहिये ते चेतना प्रगटी क्षयोपसमभावे अथवा क्षायकभावे प्रगटे क्षयोपशमिक समकितना असंख्याता भेद छे क्षायिकभावनो एक भेद छे बीजो भेद नही ॥ ६ ॥

नामथि जिव चेतन प्रबुद्ध ।
क्षेत्रथी असंख्य देसा विशुद्ध ॥
द्रव्ये स्वगुण पर्याय पिंड ।
नित्य एकत्व सहजे अखंड ॥७॥

अर्थः—नामथी जीवने चेतन कहिये चेतना लक्षणो जीव चेतना ते ज्ञानदर्शन चारित्र तप उपयोग वीर्य लक्षण इत्यादि तथा बीजो अर्थ, नाम निक्षेपे जीव अथवा चेतन अथवा प्रबुद्ध कहिये, ए जीवना त्रण नाम कहीये क्षेत्रथी जीवनो स्वक्षेत्ररुप असंख्य प्रदेशात्मक अने विशुद्ध ते अत्यंत निर्मल छे द्रव्यथी जिव द्रव्य पोताना गुण ज्ञानादि स्वपर्याय तेहनाज पिंड समुदायरुप छे ते द्रव्य कहीये अने नित्य ते सदैव शास्वतो छे केणे करयो नथी अने एकत्व ते निश्चय नयमते जीव सदाकाळ पोताना स्वरुपमां एकत्वपणे छे सहज अखंड ते खंडाय नहि अछेदी अभेदी छे ॥७॥

रुजुसुये विकल्प परिणामे जीव स्वभाव ।
वर्त्तमान परिणितमय व्यक्ते ग्राहक भाव ॥
शब्दनये निज सत्ता जोतो इहतो धर्म्म ।
शुद्ध अरुपि चेतन अणग्रहतो नव कर्म ॥ ८ ॥

अर्थः—रुजु सुत्र नयनेमते जोव वीकल्परूप परिणामोक भाव ग्रहे छे एटले वर्त्तमान समये जीवने जेवो उपयोग होय तेवो प्रगट कहि बोलावे रुजुसूत्र नयमतवाळो यथाकश्चित् श्राध सामायके स्थितोपिमनो भावपदागृहेगततदाकेनापिपृष्टंश्राद्धों-कुत्रः गतः एवं पृष्टे सत्यपिऽधुना भणितं ममस्वामी कुत्रापिग तास्ति त्रिष्टेसत्यपि एम कह्युं अने शब्द नयमते पोतानि आत्म सत्ताने जोतो ज्ञान दर्शन चारित्रादिक अनंतो धर्म पोतानी आत्मसत्ताने विषे रह्यो छे, तेहने प्रगट करवा इहतो वांछतो थको शुद्ध निर्मल अरुपी पुद्गलादि वोभावदशा रहित चेतना लक्षणो पोताना क्षयोपशमथी स्वगुणने साधकपणे प्रवर्त्ततो ते शब्द नयजीव कहीए, इहां जेटली आत्म प्रवर्त्ति नवाकर्मने न ग्रहे अबंधक थाय तेटलो जीवपणो गवेखे एटले अेहवा जीवने समये उपयोग होय ते समये नवा कर्मनो ग्रहण ग्रहवो नकरे ॥ ८ ॥

इणिपरे शुद्ध सिद्धात्म रुपी ।
मुक्त परशक्ति व्यक्त अरुपि ॥
समकिति देशयति सर्वविरति ।
धरे साध्यरुपे सदा तत्व प्रिति ॥९॥

एणिरिते शुद्ध सिद्धात्मरुपो शुद्ध जे सिद्ध भगवान ते

सरीखो निज आत्मा ध्यावतो आत्माभावे वीचरतो आत्म सरुपीछे ए मुक्त के० परपुद्गलादिक विभावथी मूकांणो छे पर क० उत्कृष्टोशक्ति के० आतम सामर्थता व्यक्त के० प्रगटपणे तेणे अरुपीभावना साधक समकिति देश विरति तथा सर्व विरति ते जीवने साध्यपणे तत्वनी प्रीत वाल्हासछे एहवा जीवतेहने शब्दनयजीव कहीये पोतानो आत्मतत्व निरावर्ण करवारुप जेवेद्योछे तेहने विषेज तेहनीप्रीतलागे परपरणितने विषे नहि. ॥ ९ ॥

समभिरुढ नये निरावरणि ज्ञानादिक गुण मुख्य।
क्षायिक अनत चतुष्टायि भोगि मुग्ध अलक्ष्य ॥
एवंभूति निरमळ सकळ स्वधर्म्म प्रकास ।
पूरण पर्यायप्रगटे पूरण शक्ति विलास ॥१०॥

अर्थः—समभीरुढनयमते शुक्लध्यान रुप अग्नीयेकरी घाती कर्मने क्षये निरावर्णपणे ज्ञानादि अनंत गुण रुप लक्ष्मी प्रगटे एटले मुख्य लक्ष्मी प्रगटे अने क्षायिकभावे अनंतचतुष्टय प्रगट्या अनंतज्ञान १ अनंत दर्शन २ अनंत चारित्र ३ अनंत विर्य ४ तेहना भोगी तेरमे चौदमे गुणठाणे केवली भगवान जाणवा तेहनो जाणपणो भोळा अजांण जीव न जाणे एवं भूतनयमते कर्म मळ रहित निर्मल सकल संपूर्ण पोतानो

ज्ञानादीक स्वधर्म आत्मसत्ताने विषे प्रकाशकरे प्रगटकरेछे एवं धर्मनो प्रकाश प्रगटयो एटले एक एक प्रदेशे अनंता जे पर्याय ते संपूर्ण प्रगटयाछे सकल गुणना पर्याय पोताने कार्य करवे प्रवर्त्ते छे ते वारे पूर्ण पर्याय प्रगटेछे ते संपूर्ण शक्तिना विलाश भोगववो प्रगटे इत्यर्थ. सादि अनंत भागे करिएवंभूत नये सिद्धनुं स्वरुप वखाण्युं. ॥ १० ॥

एम नय भंग संगे सनुरो ।
साधना सिद्धता रुप पुरो ॥
साधक भाव त्यां लगि अधूरो ।
साध्य सिद्धे नहि हेतू सूरो ॥११॥

अर्थः—इम नैगमादि सप्तनयनुं रुप भंगने संगेकरी दीपतो छे साधकता जे चोथा गुणठाणाथी मांडि अयोगी लगे चडी सिद्ध भाव करे छे पूरो छे सुद्ध व्यवहार नयनेमते चोथा गुणठाणाथी मांडी यावत् तेरमा गुणठाणा लगे साधक भावे छे निश्चय नयमते कार्य सिद्ध निपजे तिवारे जिवने पूरो कहिये ज्यां त्यां साधक भाव छे तिहां लगण अधूरो छे साधकभाव शब्द नय समभिरुढ नयमते देशवीरति सर्व वीरतिरुप साधक भावे त्यांलगे जीवने अधुरो कहीये अने जेवारे साध्य जे कार्य सिद्ध नीपन्यो तेवारे पछी हेतु के० का-

रण साधक पणानो प्रवर्त्तन ते सूरो के० बलवंत नही एटले कार्य सिद्धे कारणनो बळ नहि ॥ ११ ॥

काळ अनादि अतित अनंते जे पर रक्त ।
संगांगि परिणामे वर्त्ते मोहा शक्त ॥
पुद्गळ भोगे रिझ्यो धारे पुद्गळ खंध ।
परकर्त्ता परिणामे बांधे कर्मना बंध ॥१२॥

अर्थः—जे वारे एवो आत्मा छे तेवारे संसार किम थाय ते कहे छे जे आत्मा अनादिकाल अतित के०गयो छे अतीतकाळ अनंता पुद्गळ परावर्त्त थया परभाव जे पुद्गळीक सुखने तेहना खंधना गुण वर्णादिक तेहने विषे रक्त के० रागीपणो सेणे थयो ते कहे छे संगागी के० पुद्गले दीधा अंग तेनो जिवे कर्यो संग एटले अंगी के० पुद्गळ जे परभाव तेनो संग मीलवो अने आत्मा. तेहने अंगी करी करे तेहनो संग करे एटले तेहना संगने परिणामे करी वर्त्तता मोहमे आसक्त थयो तेवारे जीवने स्यो बिगाड थयो ते कहे छे जीव पुद्गळने भोगे रीझ्यो थको पुद्गळना खंधने धरवानी इच्छा उपजे एटले पुद्गळने भोगे रीझ्यो इष्टता पाम्यो थको पुद्गळना खंधने धारे, राखे, पुद्गळनुं ग्रहण करे छे अने परनो करता पोते थाय छे त्यारे कर्मना बंध पोते बांधे छे ॥

बंधक विर्यकरणे उदेरे ।
विपाकि प्रकृति भोगवे दल विषेरे ॥
कर्म उदयागता स्वगुण रोके ।
गुण विना जिव भवो भव ढोके ॥ १३ ॥

अर्थः—जे कर्म बंधपणे प्रवृतत्तो जे वीर्यने बंधक वीर्य कहीए ते बंधक वीर्य करणे सत्ता गत कर्मने उदये जीव नवीन कर्मबंध बांधे तेणे करीने करण जे इंद्रि तेहनो वीर्य जे पराक्रम तेहनी प्रेरणाए करी सुभासुभ प्रकृतीरुप विपाकना दलिया सत्ताये रह्या ते उदय आव्ये भोगवीने विखेरे ते खेरवे अने तेहने विषे रागद्वेष परिणामरुप मननी चिक्कणताइ नवा कर्म बांधे छे ते कर्म ज्यारे उदय आवे त्यारे आत्माना स्वगुण रोके आवरे गुण ढंकाणा एटले जीव गुण विना थयो त्यारे जीव भव च्यारगतिमांहे रझलतो फिरे छे एटले रागद्वेष प-णम्यो जिव निर्गुण थको च्यारगति मध्ये एम अनादिकाल नो आत्मा भव भ्रमण करे छे ॥ १३ ॥

आतम गुण आवर्णेनग्रहे आतम धर्म ।
ग्राहक शक्तिप्रयोगे जोडे पुद्गळ सर्म्म ॥
परलाभे परभोगनें योगे थाये पर कर्त्तार ।
एह अनादि प्रवर्त्ते वाधे पर विस्तार ॥ १४ ॥

अर्थः—आत्मगुण ते ज्ञानादिगुण ते कर्मरुप आवरणे अवराणा तेवारे आत्मानो धर्म ज्ञानादि कीहाथी ग्रही शके ज्ञानादिगुण न आदरे अने ग्राहक शक्ति छे तेवारे स्युं ग्रहे पुद्गळ खंधना सर्व शेष पुद्गळ जोडवा मांड्या प्रयोगे करी एटले पुद्गळनो भोगी थयो त्यारे ते सुभासुभ पुद्गळना खंध भेळा कर्या ते पर पुद्गळने लाभे लाभ पणो मान्यो १ अने शुभाशुभ पर पुद्गळनो दान देइने दान मान्यो २ शुभाशुभ पुद्गळनो भोग मिले भोग मान्यो ३ अने शुभाशुभ पर पुद्गळनो उपभोग मिले उपभोग मान्यो ४ एम दानादिक च्यार लब्धिने वली वीर्य शक्ति फोरवी तेहने योगे करी परनो कर्त्ता थयो कांइ पूछेके ए जीवपर कर्त्तापणो किस्ये काले पाम्यो तिहां कहे छे ए अनादिनी प्रवर्त्ति छे एहवी रीते. अनादि काळनी जीवने अवळी प्रवर्त्ति थइ त्यारे परभावनो विस्तार एम कर्मनो विस्तार पाम्यो छे तेणे करी संसार खुटतो नथी ॥ १४ ॥

एम उपयोग विर्यादि लब्धि।
परभाव रंगी करे कर्म वृद्धि॥
परदयादिक यदा सुह विकल्पे ।
तदा पुन्य कर्म्म तणो बंध कल्पे॥१५॥

अर्थः—एहवी रीते वीर्यादि पांच लब्धि ने विषे जीवनो अवलो उपयोग वर्त्यो त्यारे पोताना स्वभावनुं वीर्यपणुं टल्युं त्यारे जीव परभावनो रंगी थयो तारे ते जीव नव नवा कर्म नी वृद्धि करे कर्मनी वृद्धि करवामांडी जिवारे एहवी जे पर दयादिक करे अनुकंपा करे एहवो जे शुभ विकल्प उपजे शुभ परीणाम तेहथी सुं थाय ते वारे पुन्य कर्म बंधाये तेहथी पण आत्मानो गुण न प्रगटे. ॥ १५ ॥

तेहीज हिंसादीक द्रव्याश्रव करतो चंचळ चीत ।
कटुक विपाकि चेतन मेले कर्म्म विचित्त ॥
आतम गुणने हणतो हिंसक भावे थाय ।
आतम धर्म्मनो रक्षक भाव अहिंस कहाय १६

अर्थः—ते जीव हिंसादिक द्रव्याश्रव करतो चित्त, के० मनथी चंचल परिणामि जीवने एहवो जे हिंसादिकनो विकल्प उठ्योकोयने ठगवानो परिणाम उठ्योतेथी सुं थायपापना कडुवा विपाकनो बंध थाय एम कडुआ कर्मनी वीचीत्रता बंधाय एटले अशुभ परिणामे अशुभ कर्म जीव मेलवे भेगोकरे ए द्रव्य दया द्रव्य हिंसा तेहनो फल देखाडयो छे जे विभाव परिणामे प्रणमीने आत्माना गुणने हणवा ते भाव हिंस्या, आत्म गुण जे हणाय ते भाव हिंसा छे पर जीव हणातां तो

आत्मगुण हणाता नथी ते निश्चयथी हिंसा नथी जो आत्म गुण हणायछे परनी हिंसा थति नथी तोहि पण तेने भाव हिंसक कहीये आत्म हिंसाथी पापवधतु नथी एटले आत्म धर्मने राखेछे ते भाव अहिंसक के० गुणी तथा ज्ञानादिक गुणने अनुजायी वीर्य उपयोग करता आत्मगुण हणाय नहिं ते भाव अहिंसा कहिंये ॥ १६ ॥

आत्म गुण रक्षणा तेह धर्म ।
स्वगुण विद्धंसणा ते अधर्म्म ॥
भाव अध्यात्म अनुगत प्रवृत्ति ।
तेहथी हेय संसार छित्ति ॥१७॥

अर्थः—आत्मगुण के० पोताना आत्मांना गुण जे ज्ञानादिक तेहने शुद्ध उपयोगने विषे प्रवर्त्तिने राखवा तेहिज आत्मीक धर्मछे स्वगुण नीध्वंस के० पोतानी आत्माना गुणजे ज्ञानादिक हणाय आवरे अशुद्ध उपयोगे परभाव अनुजाइ प्रवर्त्तता तेहिज अधर्म कहीये हवे अध्यात्मना च्यार प्रकार कहे छे नाम अध्यात्म १ थापना अध्यात्म २ द्रव्य अध्यात्म तेने कहीये जेहथी भाव अध्यात्म उपजे सद्गुरु जे अध्यात्मना जाण तेहनी सेवा भक्ति विनयादिक करीने अध्यात्मना स्वरुपनी गुरुग-

मथी ओलखाण करे अथवा अध्यात्मना शास्त्रनो अभ्यास करे तथा ध्याननुं स्वरुप गुरुगमथी धारीने प्रथम अभ्यास व्यवहारथि करवा मांडे इत्यादीक द्रव्य अध्यात्म ते भाव अध्यात्म प्रगट करवानुं कारण छे ए द्रव्य अध्यात्म जाणवुं २ हवे भाव अध्यात्म कहे छे एहवो आत्मा कुण ओलखेछे अध्यात्म ज्ञान थयुं होय ते ओलखे जे भाव अध्यातम ते मोक्षनुं कारण छे भाव अध्यात्म तेहने कहीये ज्ञानादिक शुद्ध उपयोगने अनुजायि सन्मूख प्रर्वात्ति ते भाव अध्यात्म कहिये ऐहवो आत्मानो गुण थयो तिवारे जीवने स्यो गुण निपजे जे संसार समुद्रनो उछेदन करे एटले संसार घटाडे तेथि थोडा काळमांहे सिद्धिवरे ॥ १७ ॥

एह प्रबोधना कारण तारण सदगुरु संग ।
श्रुत उपयोगी चरण नंदि कारि गुरु रंग ॥
आतम तत्वालंबि रमता आतम राम ।
श्रुद्ध स्वरुपने भोगे योगे जसु विसराम ॥ १८ ॥

अर्थः—एहवुं जे आत्म ज्ञान पूर्वे कह्युं तेहवुं तेहना बोधना कारण के० संसार समुद्रथी आत्म स्वरुपनो प्रतिबोध देइ ओलखाण करावी ने कोण तारे भला जे सदगुरु तेहनो संग भक्ति करतां बोधबीजजे समकीत भव्य जीवने करवाने

संसार समुद्रथी तारे ते गुरुनो वर्णव करीएछीए गुरु कहेवा होय ते कहीयेछीये भाव श्रुत ज्ञांनना उपयोगने विषे सदा रमे छे चरणादी क० चारित्रने विषे रमे छे सदा आनंद पणे वर्त्तेछे एवा गुरु संघाथे रंग करवो ते गुरुनी सेवा करवी जेथी अध्यात्मज्ञान पांमीए वली गुरु कहेवाछे जेम आतमा प्रगट थाय तेहनो उद्यम छे रमणीय तेमां आत्मामां रह्या छे आत्म स्वरुपने अवलंबी रमण करे छे सदा एहवा आत्मारांम आत्म स्वरुपने विषे रमे ते आत्माराम कहीये वळी गुरु कहेवाछे जेहने शुद्ध स्वरुपना भोगनी इच्छा छे तेहनो भाव योग जे ज्ञान दर्शन चारित्र ए त्रण ३ योग साधे छे जसुके० ए योगने विषे विश्रामपणे वर्त्ते छे एवा गुरु मीले तो अध्यात्म स्वरुप जांणीये ॥ १८॥

सद्गुरु योगथी बहुल जिव ।
कोइ वली सहेजथी थइ सजिव ॥
आत्म शक्ति करी गंठी भेदी ।
भेद ज्ञानी थयो आत्म वेंदी ॥१९॥

अर्थः—घणा जीव एवा शुद्ध गुरुथी बोध पामे एवी रिते सद्गुरुनी संघ सेवा थकी घणा जीवने समकितनी प्राप्ती होय कोइ वली गुरुनी योगवाइ विना भवास्थिति पाकी हुइ

तो कोइक जीव सहजथी बोध पामे एटले कोइक जीव सह जथी च्यार प्रत्येक बुद्धादिकनी पेरे समकित पामे गुरुना उपदेस वीनाज इत्यर्थः जीव पोताना आत्मानी राग द्वेष परिणाम भावकर्मनी गांठ आत्माने पुद्गलसुं ममत्वता रूप भूत ते गांठ जे अनादिनी छे ते पोतानी शक्तिए करिने भेदे ज्यां ग्रंथी भेद करवो त्यांतो पोतानी आत्मशक्तिए अपूर्व करण क० पहेलाकदि न आव्या एवा परिणाम ते अपूर्व करणरूप पोताना वीर्योल्लासे करिने राग द्वेषनी गांठ भेदे तो समकितनी प्राप्ती पामे गुरुना योग वीनाये तेवारे स्यो गुण निपजे ते कहे छे भेद ज्ञान जे शरीर आत्मानो भेद विवेक भिन्नता वे'चणरूप ज्ञान थयुं शरीर जडने अचेतन छे आत्मा चेतन छे एहवो भावथी न्यारो ओलख्यो ते भेद ज्ञान थयुं, त्यारे आत्मानी रुद्धि हती ते जाणी तेवारे आत्म स्वरुपनो वेदी जाण थयो ॥ १९ ॥

द्रव्य गुण पर्याये अनंतनी थइ परतित ।
जाण्यो आतम कर्त्ता भोक्ता गइ परभित ॥
श्रद्धा योगे उपन्यो भासन सु नये सत्य ।
साध्यालंबी चेतना वलगि आतम तत्व ॥ २० ॥

अर्थः—आत्म स्वरुपने उपयोगे वर्ते तेवारे एक द्रव्यने

विषे अनंतागुण छे ते मध्ये एकेका गुणमे अनंता पर्याय छे जे जीम हता तेम परतित थइ तेवारे स्युं थयुं आत्मा पोताना स्वभावनो कर्त्ता भोक्ता थयो परभावना कर्त्तादीकनी भूल मटि गइ एटले निर्भय थयो एवी श्रद्धाने योगे मतीत मगटी त्यारे जाणपणुं पोतानुं छतुं थयुं जेवारे ओलख्यो एवो तेवारे तेहनुं आलंबन करवा मांड्युं त्यारे साध्य जे स्वभावनुं छे जो तेहनुं आलंबन करवा मांडयुं त्यारे चेतना वलगी आत्मतत्व जे ज्ञानादिकने विषे ॥२०॥

इंद्र चंद्रादि पद रोग जाण्यो ।
शुद्ध निज शुद्धता धन पिछाण्यो ॥
आत्म धन अन्य आपे न चोरे ।
कोण जग दीन वळी कोण जोरे ॥२१॥

अर्थः—एवुं ज्यारे खरुं भासन थयुं त्यारे इंद्रनी पदवी चंद्रनी पदवी चक्रवर्त्तिपणुं वासुदेवपणुं ए उदयिक सिद्धि इंद्रियजनित पुद्गलिक सुख ए सर्व रोग जाण्या शुद्धनीज क०शुद्ध निर्मळ पोताना आत्मानो शुद्धतापणो जे ज्ञानादिक धन जे पोतानी भावरुद्धि हती ते जाणी ओळखी पोताना आत्मानी रुद्धि जे अरूपी धन ज्ञानादिक भाव लक्ष्मी स्वगुण पर्यायरुप तो स्वाधिन छे कोइथी आपी अपाती न-

थी कोइथी चोरी लेवाती नथी एटले अरुपी वस्तु कोइथी आपी जाय नहि कोइ कोइनी लेवाय नही त्यारे मागवानुं दीनपणुं टळ्युं अने जगतने विषे कोइ एवो दीन नथी जेह ने आपे अने कोइथी आत्मानी रुद्धि लेवाइ नही एवो कोइ जोरावर नथी जे खेंची ले, एवो ओलख्यो तेवारे पोतानी रुद्धिनो भे पण टळीज गयो ॥ २१ ॥

आतम सर्व समान नीधान महा सुख कंद ।
सिद्धतणा साधर्म्मि सत्ताये गुण वृंद ॥
जेह स्वजाति तेहथी कोण करे वध बंध ।
प्रगट्यो भाव अहिंसक जाणे शुद्ध प्रबंध॥२२॥

अर्थः—आतम क० आत्मा सर्व सरीखा छे कोइनो न्यून्याधिक छे नही निदान क० निश्चे महासुखरुप छे जे सुखनी किहांइ उपमा नथी ते सुख सीद्ध भगवांनने प्रगट थयुं छे अने संसारी जीवने ए सूख सत्तामां रह्यु छे बीजी परे अर्थ सर्व जीव सत्ताये एक सरिखा सामान्य पणे जाणवा निश्चय नयने मते सर्व जीव ज्ञानदर्शन चारित्ररुप निद्धाने करी युक्त छे निश्चयथी सर्वे जीव सत्ताए महासुखना कंदमूळ छे सिद्ध क० सिद्धना जीव तथा संसारी जीव सरिखा साधर्मीपणे गणे छे पण सत्ताये बेना गुण बराबर छे तेवारे

पोतानी बराबरीना सकळ जीव थया तथा बिजी रीते नि- श्चय नयथी सर्व जीवनो धर्म सत्ताये सिद्ध समान एक स- रीखो छे जेनो सरखो धर्म होय तेने साधर्मी कहिये सर्व जीव सत्ताये ज्ञानादी गुणना वृंद समूह छे तेवारे सर्व जीव एक जातिना थया कुटुंब थयुं तेवारे तेनी हींस्या किम थाय तेवारे तेहने दूख किम देवाय तेहनो वध बंध कुण करे एवी रीते ज्यारे दया प्रणमे तेवारे भाव अहिंसकपणुं प्रगट थाय तेवारे जीनशाशन शुद्ध जाण्युं तेवारे शुद्ध स्वरुपनो प्रबंध जांण्यो ते ज्ञाता कहिये ॥ यतः ॥ यथाममप्रीयाप्राणा तथा तस्यापि देहीनां इतिमत्वान कर्त्तव्यो घोरप्राणी वधो बुधैर२

ज्ञानना तीक्ष्णता चरण तेह ।
ज्ञान एकत्वता ध्यान गेह ॥
आत्मता दात्मता पूर्ण भावे ।
तदा निर्मला नंद संपूर्ण पावे ॥२३॥

अर्थः—एटले ज्ञान दर्शन चारित्र रुप निश्चे नय ज्ञाननी तीक्षणता क० एहवुं जे तीक्षणतापणे नीर्मल आत्मा ज्ञाननो उपयोग तेहिज चारित्र कहिये जे पोताना आत्म स्वरुपना ज्ञानमें एकत्वपणे टके ते ध्यांन रुपीयुं घर कहीये एहवो जे आत्मा आत्मानी आत्मताने ज्ञानादिक पूर्ण भावने पामे तदा

कहेता तिवारे नीर्मल आनंद संपूर्ण पामे. ॥ २३ ॥

चेतन अस्ती भावमें जेह न भासे भाव ।
तेहथी भीन्न अरोचक रोचक आत्म स्वभाव ॥
समकित भावे भावे आतम शक्ति अनंत ।
कर्म नासनो चीत न नाणे ते मतिवंत॥२४॥

अर्थः—चेतन क० आत्मानो अस्ती स्वभाव आपणी रुद्धि आपणमें रहिछे स्वभावना लाभ थकि किवारे टले नहि ते अस्ति स्वभाव कहिये निश्चयाथि पोताना आत्म सत्ताने विषे ज्ञानादिक अनंत गुण निर्मल अस्ति स्वभावे रह्या छे तेहनो कोइ काले नास्तिपणो नथी बाकि जे परभाव आत्माथी जे रुद्धि जुदी ते पोतापणे जाणे नाहि तेहथी अलगो रहे तेहनी रुची पण राखे नहि अरुचि भावे पुद्गलीक वस्तूनि उपाद्धिथी अंत रंग न्यारो प्रवर्त्ते छे त्यारे रुचि किहां छे ते कहेछे रोचक क० पोताना आत्म स्वभावनी रुद्धि ज्ञानादिकनी रुची राखे जे पोतानी सरधा जे प्रगटी छे ते समकित भावे अनंती शक्ति पोतानी जाणी छे तेहनी रुची करे तेहने ध्यावेछे तेना ध्यानमां लयलिन थयो थको प्रवर्त्ते छे कर्मटालवानो विकल्प कदि आवे नही एहवी श्रद्धा प्रगटी छे पोतानुं स्वरुप ओलख्युं छे तेहथी कर्मतो एनी मेले टली जाय

ते कर्म टालवानी बुद्धी राखे नही तेहने मोटी बुद्धिना धणि कहिये कायरपणो न लावे जे माहारा कर्म किवारे टले इम कायर न थाय. ॥ २४ ॥

स्वगुण चिंतन रसे बुद्धि घाले ।
आत्म सत्ता भणि जे निहाळे ॥
शुद्ध स्याद्वाद पद जे संभाळे ।
परघरे तेह मती केम वाले ॥२५॥

अर्थः—तिवारे शुं चींतवे ते कहे छे स्वगुण क० पोताना आत्माने विज्ञानादि अनंता गुण रह्या छे ते गुणानि चींतवणाने रसे करीने युक्त एटले ज्ञानादिकने आत्मा रसीयो थाय तेहमे बुद्धि घाले क० प्रवर्त्तावे ते वारे शोगुण थाय ते कहे छे ते जीव पोताना आत्मानी सता जे ज्ञानादिक गुण भणि नीहाले देखे एटले आत्म स्वरुपने अंत रंग द्रष्टीये करी जोइ. शुद्ध स्याद्वाद क० शुद्ध यथार्थ स्यादवाद पदनो जे रुचीवंत थयो तेहनें संभाले जोइ अंत रंग द्रष्टीये करीने परघेर क० ते परभावमां पोताना आत्मानि चीत्त निमित्त जे बुद्धि तेहमां घाले नहि एटले परपरिणतिमां पेसेनहि ते जीवपोताना स्वभावरुप घरमां बुद्धि प्रवर्त्तावे इति रहस्य. ॥ २५ ॥

पुण्य पाप बे पुद्‍गुळ दळ भासे परभाव ।
परभावे परसंगत पामे दुष्ट विभाव ॥

ते माटे नीज भोगी योगी सरसु प्रसन्न ।
देव नरक तृण मणि सम भासे जेहने मन॥२६॥

अर्थः—पुन्य पाप कहेतां जे पुन्य पाप छे ते बे पुद्गल नादलीयां छे पाप छे ते कडवां विपाक छे अने पुन्य छे ते मीठा वीपाक छे ए बे जेने मन सरखा जाण्या छे पुन्य पाप ए बेने मुनीने मन परभाव भाषे छे आत्मीक धर्म नही पुद्गलनां दलियां छे ते माटे परभाव भासे छे वली एहवुं विचारे जे परभाव जे विभावदसा एना संगथि च्यार गतिमां रजलवुं थाय छे तिणे करि पुन्य पाप बेहु दुष्ट वीभावछे आत्म धर्म नहि तथा बीजो अर्थ कहे छे सपर भाव रुप विभाव दसाने पर संग तिणे करिने दुष्ट विभाव जे मोहादिक पांमसे आत्म स्वरुप न पांमे तिणे करि संसारमां फरता अनेक प्रकारे कर्म विटंबना रुप दुख विपाक भोगवे पर संग थकि, ते माटे क० ते कारणे नीज भोगी क० पोताना आत्म स्वभावना भोगमां वर्ते छे तेहने योगीस्वर सुमुनीराज कहिए योग जे पोताना आत्म स्वभावना ज्ञान दर्शन चारित्ररुप ए ३ भाव योग तेमांहि जेनु मन सुप्रसन क० अकलुपीतचित्ते संकल्प विकल्प हर्ष विषवाद रहित समभावे निर्विकल्पपणे चित प्रसन्नपणे रहे छे तेहने मुनिराज कहिये ते

मुनीराज केवाछे देवताना सुखने विषे तथा नरकना दुखने वीषे सम भावे छे तृण क० त्रखलू तथा मणि रत्न एबे सरिखा जाणेछे ए सर्व पुद्गलीक वीभावीक सुख दुख जांणी समभावे चीत्त जे मुनी वर्त्ते छे ए सर्व सुभासुभ पुद्गलछ ते विनासीक भाव छे माहरा गुणनो अंशनथि एहवुं मुनीराज जाणे ॥ २६ ॥

तेह समता रसि तत्व साधे ।
निश्चलानंद अनुभव आराधे ॥
तिव्र घनघाति नीज कर्म तोडे ।
संधि पडिलेहिने ते विछोंडे ॥२७॥

अर्थः—ते मुनीराज एवी रीते शुद्ध जांणपणे करी स्वभावीक समभाव जे अचल समताना रसीया थाये ते पोताना तत्व क० ज्ञानादिक आत्मतत्व साधे क० संपूर्ण भाव नीपजावे निश्चल जे अचल आनंदने उपार्जे कोइ दिहाडेए आणंद मिटे नही एहवो जे आनंदमयी अनुभव अमृतरुप सदाकाळ जे आत्मधर्मनो भोग आस्वादन करे आराधे तेवारे आकरा घनघाति कर्म छते आत्मगुणना घा कारी छे ते आत्म प्रदेशथी जूदा करे कोनीपरे कठीआरानीपरे ते कठीयाराना हाथमां कुहाडो तिखो छे ते लाकडुं सांमु छे तेनो

सेथि जाणे छे ते लाकडाने चीरतां वार लागे नही तीम मुनीराज एवी शुद्ध क्रियारुप जे कुहाडो तेणे जे जाणपणा सहीत क्रिया करे तेणे करी कर्म जूदा थाय ॥ २७॥

सम्यक रत्न त्रयि रस राच्यो चेतन राय ।
ज्ञान क्रिया चक्रे चकचूरे सर्व अपाय ॥
कारक चक्र स्वभावथी साधे पूरण साध्य ।
करता कारण कारज एक थया निराबाध॥२८॥

अर्थः—सम्यक क०सम्यज्ञान १ सम्यकदर्शन २ सम्यक चारित्र३ ए जे त्रण रत्नत्रयी रस राच्या क०सावधाने रोझ उपनी चेतन राजानी तेवारे ज्ञा के० स्वपरनुं जाणपणुं ते आत्मीकज्ञान ज्ञानना बे २ भेद बाह्यज्ञान शास्त्र पठनरुप ते द्रव्य ज्ञान १ भावज्ञान आत्माकिज्ञान क्रिया क०क्रिया बे भेदे योग क्रिया सुभासुभ बंधरुप आश्रवरुप, उपयोग क्रिया ते २ स्वरुपने विषे रमणरुप चारीत्र गुणने विषे थीरतापणे ठरणताइ वर्त्ते आत्मविर्य एकत्वपणे परिणमें ते क्रिया मोक्षनी आपनारी एवी ज्ञान क्रियारुप चक्र करी भाव शत्रू कर्मरुपने चकचूर करे सर्व कष्ट टाळे कारक क०एषटकारकरुप चक्रे करी पोताना संपूर्ण कार्य प्रते साधे करे कर्त्ता ते जीव १ कारण ते सम्यक्त २ कार्य ते करवो केवळज्ञानरुप ३ आपादान

ते कर्मक्षयरुप ४ समदान ते गुण श्रेणी वृद्धिरुप अधिकरण ते आधारभूत केवलज्ञान रुप कार्यमां ए छये समाय इति कर्त्ता १ कर्म्म रेचकरणं नसं प्रदानं ४ तथैवच अपादान ५ मधिकरण६ इत्यादिकारकाणि षट कर्त्ता चेतन १ कारण ज्ञानादिगुण२ कार्य केवळज्ञानादि अनेकपदाए छका आत्मस्वभावने अनुयायि थाय तेवारे संपूर्ण सिद्धने साधे निपजावे एवं त्रण्य एकठा थाय त्यारे अबाधा रहितपणे निपजे छे.

स्वगुण आयुध थकि कर्म चुरे ।
असंख्यात गुणी निर्जरा तेह पूरे ॥
टळे आवरणथी गुण विकासे ।
साधना शक्ति तिम तिम प्रकासे॥२ए॥

अर्थः—स्वगुण क० पोताना ज्ञानादि गुण ते रुप जे हथीआर हाथमां आव्युं ते हथियारथी कर्म चूरे ते धणि समये २ असंख्यात गुणा कर्मना दलियाने आत्म प्रदेशथी खरवी नाखे ते वारे शुद्ध उपयोगथी स्वगुणे करी आत्माने पूरे, भाव निर्जराए करीने एवी निर्जरा पुष्ट करे, ते धणी जिम २ असंख्यात गुणा कर्म दल खरवे तिम २ आवरण टले तेथी गुण विकसेज प्रगटकरे ते गुण प्रगट तिम साधननी शक्ति वधती जाय पोतानुं आत्मगुण रुप कार्य साधवुं तेने विषे निश्चलता

रुप परिणामनी शक्ति वीर्य उल्लास वधतो जाय तिम २ प्रकाश वधतो जाय आभ्र रवि बिंबवत् ॥ २९ ॥

प्रगट्या आतम धर्म थया सवि साधन रीत।
बाधक भाव ग्रहणतां भागी जागी नित ॥
उदय उदीरणा ते पण पूरव निर्जरा काज।
अनभी संधी बधकता नीरस आतम राज॥३०॥

अर्थः—प्रगट्या आतमधर्म क० जेवारे शक्ति जागी तेवारे प्रगट्यो क० अनंत आतमधर्म प्रगट्यो आतमधर्म प्रगटे थके पांच शक्ति अनादिकाळनी परअनुयायिपणे जे अवळो प्रणमी हती ते तिहां थकी निवारीने पोताना स्वरुप अनुयायि साधनपणे परिणमावी ते कहे छे आत्मानी कर्तुत्व शक्तिरुप ते अनादिकाळनी परकर्त्तापणे अवळी प्रणमी हती तिहांथकी निवारीने पोताना स्वरुप कर्त्तारुप साधनपणे प्रणमावी १ अने आत्मानी भोक्तित्वरुप ते शक्ति अनादिकाळनी पर पुद्गलादि विभाव दशाना भोगने विषे प्रणमी हती त्यां थकी निवारीने पोताना स्वभाव भोगीपणे प्रणमावी २ अने आत्मानी रक्षकत्वारुप जे शक्ति ते अनादिकाळनी पर पुद्गलादि विभावदशाना रक्षकपणे प्रणमी हती तिहां थकी निवारीने पोताना स्वभाव रक्षकपणे प्रणमावी ३

अने आत्मानी व्यापकत्वारुप जे शक्ति ते अनादिकाळनी पर स्वभावरुप विभावदशाने विषे व्यापि रही हती ते तिहांथी निकळीने पोताना स्वभाव व्यापकपणे प्रणमावी ४ अने आत्मानी ग्राहकत्वारुप जे शक्ति ते अनादीकाळनी परग्राहकपणे परिणमी हती ते त्यां थकी निवारीने पोताना स्वभाव ग्राहकपणे परिणमावी ५ एवी रीते ए पांच शक्ति अनादिकाळनी पर अनुयायिपणे अवळी प्रणमी हती ते तिहां थकी निवारीने पोताना स्वरुप अनुजाइ रुप साधनपणे प्रणमी त्यारे बाधकभाव क० अनादिकाळनो पर स्वभावरुप विभावदशा जीवने बाधकभावरुप ग्रहणता क० पुद्गलीक विभावमें पेसिने ग्रहण करतो हतो ते हवे विभावना ग्रहणपणामां चेतना पेसती नथी ते विभावनो ग्रहणपणो हतो ते भाग्योपर परिणतीरुप अनीत्य ग्रहण भाव टल्यो जागी क० जाग्रत थयो स्वरुप ग्रहणरुप नित्यतापणो प्रगट्यो जाग्रत थयो उदय क० स्थितिपाके उदय भावने योगे जे कर्म उदये आव्या ते भोगवीने निर्जरा करे अने जीवनी सत्ताये बंधरुप कर्मना पुद्गळ लाग्यां छे ते खेंची उदेरी उदयआणी पूर्व कर्मने भोगवीने निर्जरे एटले उदय उदीरणा पण पूर्व कर्म निर्जराने काजे हेतु छे अनभि संधि क० अणउपयोग वीर्य अनभिसंधि जे अणापयोग वीर्य अनेक कर्मग्रह्हण करतो

हतो ते निरस क० कर्मना कषायना रसथी आत्मा लूखो थ-
यो अणापयोगे कर्मग्रहण करतो हतो तेथी लूखासपणे अं-
तरंगथी न्यारो थयो तेवारे आत्मस्वरुपनो रंग ते आत्मा
राजा जाणवो ॥ ३० ॥

देशपति जब थयो निति रंगी ।
तदा कुण थाय कुनय चाल संगी ॥
यदा आतमा आत्म भाव्य रमाड्यो ।
तदा बाधक भाव दूरे गमाड्यो ॥ ३१ ॥

अर्थः—देशपति क० असंख्यात प्रदेश रुप देश तेने विषे ज्ञानादिक अनंत गुण रुप लक्ष्मी रहि छे तेहनो स्वामी जिवारे चेतन राजा थयो तिवारे नित्य क० स्वस्वरुप सास्वतुं तेने विषे रंगाणो एटले स्व स्वभावमां रंग लाग्यो तदा कु के० तिवारे कुणथाए कुनय क० मिथ्यात्व जे माठा नय अनिति मार्गनो चालनारो न थाय तेहनो संग न करे सुनय जे समकितनो मार्ग स्वभाव धर्म तेमां रमण करे एटले जे मार्गे पोते चाले तेहिज उपदेश दे एटले परपरिणतीरुप कुमार्ग न चाले तेवानो संग न करे यदा क० जिवारे पोतानो आत्मा आत्मभाव क० ज्ञानादिक अनंत गुण रुप आत्म भावने विषे रमाडयो रमण कराव्यो तदा क० तिवारे अनादि कालनो बाधक भाव क०

परस्वभाव रुप विभावदशा रुप बाधक भावनो ग्रहण पणो हतो ते दुर गमाव्यो एटले वेगलो कर्यों ॥ ३१ ॥

सहेज क्षमा गुण शक्तिथी छेद्यों क्रोध शुभट्ट ।
मार्द्दव भाव प्रभावथी भेद्यों मान मरट्ट ॥
माया आर्य योगे लोभ ते निस्पृह भाव ।
मोह महा भड ध्वंस ध्वंस्यो सर्व विभाव ॥३२॥

अर्थः—सहज क० स्वभाविक क्षमागुण अकृतिम शक्ति क० आत्म विर्यथि छेदयो क० हण्यो मोह राजा क्रोध शूभटने हण्यो निर्मल कर्यो मार्दवक० मान रहितपणुं सुकुमाल परिणामी ते नर्मासपणुं आत्मधर्मने विषे नमती भावते मार्दव गुण ने प्रभावे करी मांन जे अहंकार शुभटनो मरट जे मोटइ पणुं उन्मूली नांख्युं माया क० कपट तेने आश्रव क० सरल परिणामी द्रव्यभाव वक्रपणा रहित ते आर्यवगुणे करी मायां शुभटने हण्यो निस्पृहते निर्लोभीता सर्व द्रव्यनी अभिलाषा रहित एक शुद्धात्मा द्रव्य ग्राही मोक्षाभीलाषी परं नहिछे संसाराभिलाषी एवो निर्लोभ भाव तेणे करी मोहराजानो शुभट हण्यो तेणे जे लोभने हण्यो मोह क० मोहरुप महाशुभट जे सर्व अवगुणने विषे राजा मुख्य तेने ध्वंसे क० हड-सेलिनांखी दूर करे सर्व विभाव दसारुप जे परस्वभाव अ-

नादि कालना जिवने शत्रुभुत थइ लाग्या छे ते ध्वंसाणा जे नाश पाम्याज एटले समकिते मीथ्यात्वने हण्यो शियलशुभट कंदर्प्प शुभट हण्यो एम कहे छे. ॥ ३२ ॥

इम स्वभाविक थयो आत्मविर ।
भोगवे आत्म संपदि सुधिर ॥
जेह उदयागता प्रकृति वळगी ।
अव्यापक थको खेरवे तेह अळगी ॥३३॥

अर्थः—इमस्व के० एवी रीते आत्मानो वीर्य पराक्रमे करी सूरवीर थयो अनंत बलनो धणि कर्म शत्रुने जीतीने पर परिणतीथी निवर्त्यो आत्म स्वभावे रमण करीने सुरवीर थयो भोगवे क० आत्मानी संपदा ज्ञानादिक सुधीर क० निर्भयपणे भोगवे जे उदय आवी प्रकृति कर्मनी आत्माने वलगी छे अव्यापक क० निर्लेप न्यारो थको उदय आवी कर्म प्रकृति वलगी छे ते भोगवी खेरवे अलगी करे समभावपणे. ३३

धर्मध्यान इक तानमे ध्यावे अरिहा सिद्ध ।
ते परिणतीथि प्रगटी तात्विक सहिज समृद्ध ॥
स्वस्व रुप एकत्वे तन्मय गुण पर्याय ।
ध्याने ध्याता निर्मोहिने विकल्प जाय ॥३४॥

अर्थः—धर्म ध्यान क० पोतानो आत्मीक धर्म सत्तागत ने विषे अनंतो रह्यो छे ते धर्मने ओलखी प्रसिद्ध करी तेहना ध्याननें विषे प्रवर्त्तें ते धर्म ध्यांनना शुद्ध शुकलध्यान रुपा तित परिणामरुप एकत्वपणे अरिहंत सीद्धना गुण ते पोताना आत्मने समतुल्य गणिने ते ध्यावे नीरागतापणुं ओलखीने ध्यावे ते शुद्ध परिणती थकी प्रगटी नीपनी तत्व क० तद्रूपपणे जेवी सत्ताए हती तेवी अकृतिम सहज स्वभावीक समृद्धि क० ज्ञानादि लक्ष्मी प्रगटी ते वारे श्वस्वरुप क० पोताना आत्मीक स्वरुपने विषे एकत्व क० एकत्वपणे तन्मय उपयोगे लयलीन थाय पोताना आत्म गुण अने आत्मपर्यायना ध्यानने विषे तेहवा ध्यानने विषे एकत्वपणे प्रवर्त्ते तेवारे ते जीव निर्मोही मोह रहित थयो ते वारे सर्व विकल्प दुर जाय विकल्प मटे तिवारे शोगुण थाय ते कहेछे ॥ ३४ ॥ आगली गाथामां

यदा निर्विकल्पी थयो शुद्ध ब्रह्म ।
तदा अनुभवे शुद्ध आनंद सर्म ॥
भेद रत्न त्रयी तिक्ष्णताये ।
अभेद रत्न त्रयीमें समाये ॥३५॥

अर्थः—यदा क० जे वारे संकल्प विकल्प रहित निर्विकल्पी आत्मा थयो ते वारे शुद्ध ब्रह्म क० शुद्ध ज्ञानमयी थयो जीव

एटले पोताना आत्म स्वरुपना शुद्ध ज्ञानमयी थयो तदा क० ते वारे अनुभवे क० भोगवे शुद्ध निर्मल आनंदमयी सुखरुप अप्रयासी पणे भोगवे आत्मीक सुखमते भेद रत्नत्रयी क० ज्ञान १ दर्शन २ चारित्र ३ ते भेद पणे ते ज्ञान ज्ञानरुपे जाणे १ दर्शनते दर्शनरुपे जाणे श्रद्धा सदहणा रुप २ चारित्र चारित्र रुपें जाणे तथी कर्ताए भेद रत्नत्रयी रुप तीक्षणता नीव्रतीए करी अभेद रत्न त्रयी क० अन्योन्य सहाय वीना ते अभेद रत्नत्रयी ते सुज्ञाननुं जाणपणुं ज्ञाननुं श्रध्दान ज्ञाननी थीरता रमणता एकता १ दर्शननुं जाणपणुं श्रद्धांन थिरता रमणता एकता चारीत्रनुं जाणपणुं श्रद्धांन थिरता रमता ३ ए त्रणनी एकत्वता ते अभेद रत्नत्रयी कहिये ॥ ३५ ॥

दर्शन ज्ञान चरण गुण समग् एक एकना हेतु ।
स्वस्व हेतु थया समकाळे तेह अभेद भाषेतु ॥
पूर्ण स्वजाति समाधि घन घाति दल छिन्न ।
क्षायिकभावे प्रगटे आतम धर्म विभिन्न ॥ ३६ ॥

अर्थः—दर्शन के० सम्यगदर्शन १ सम्यगज्ञान २ सम्यग् चारित्ररुप जे गुण एटले दर्शन छे ते जीवने सामान्य उपयोग गुण १ ज्ञान छे ते जीवनो विशेष उपयोगरुप गुण छे एटले

दर्शन तथा ज्ञान ए बेने विषे थोरतारुप एकाग्रता एणे उ-पयोग वर्त्ते ते चारित्र जाणवा माटे ए त्रण परस्पर एक क० एक एकना हेतु कारण रुप जांणवा स्वस्व के० पोत पोताना एक समये हेतु थया ज्ञान १ दर्शन २ चारित्ररुप रत्नत्रयी ते एकतापणे प्रणमी तेमज स्वक्षेत्र के० आत्मा असंख्याता प्रदे-शरुप क्षेत्रने विषे भेद भाव रहित अभेदपणे प्रणम्या एक रुप थया तेवारे केवो थयो घनघातिया कर्मना समुहनां द-ळीयां आत्मप्रदेशने विषे लाग्यां हतां ते छिन्न के० छेदी नां-ख्यां तेवारे पूर्ण के० संपूर्ण पोतानी जाती जे ज्ञानादि गुणनो समाधि ध्यांन तेणे करी घनघाति कर्म छेद्यां क्षायिकभाव के० क्षायिकभावे प्रगट थके एटले सत्तागतने विषे अनंतो आत्मीक धर्म शक्तिपणे रह्यो हतो ते व्यक्त के० प्रगटपणे क्षा-यिकभावे प्रगट्यो तेवारे विभिन्न के० अभेद आत्मपणे लो-कालोकना भाव जांण्या भास्कर थका विचरे ॥३६॥

पछे योग रुंधि थयो ते अयोगी।
भाव सैले सत्ता अचळ अभंगी॥
पंच लघु अक्षरे कार्य कारी।
भवोप ग्रही कर्म संतति विडारी॥३७॥

अर्थः—तेरमा गुणठाणाने विषे छेले समययोग त्रीक मन

वचन काया ए त्रण योगनी रुधीने सूक्ष्म क्रिया प्रति पाती शुक्ल ध्याननो त्रीजो पाइयो ध्यातो चउदमे गुणस्थानके चढे तिहां प्रथम बादर मनोवाकाय रुधे पछे सूक्ष्मयोग रुंधि अयोगी थयो भाव क० स्वभावे सैलेसता क० शैलनाइ क० मेरु पर्वतनी परे अकंप अडग अचळ थीरताभावें अडंग थयो एवो स्वभाव अचळ थयो पंचलघु क० चउदमे गुण स्थानीक जीव अ, इ, उ, ऋ, ऌ, ए पांच लघु अक्षर रुप उच्चार करे एटलामां स्वसिद्ध कार्य निपजावे भवोप ग्रहीक. भवने आश्रयी जे अघातिकर्म पुद्गलनी श्रेणीअव शेष क० थाकतां रह्यां हता ते विडारी ध्यांनाग्नि शुक्लध्यानना चोथा पाइयाने ध्याने करी कर्मक्षय करे तेवार पछी ॥ ३७॥

समश्रेणे एक समये पहोता जे लोकांति ।
अफु समाण गति निर्मळ चेतन भाव महांति ॥
चरम त्रिभाग विहीन प्रमाणे जसु अवगाह ।
आत्मभेद अरुप ऽखंडानंदा अबाह ॥ ३८॥

अर्थः—समश्रेणे करी एक समयने विषे चौद राज लोकने अंते लोकाग्र भागे अजरामर स्थानके जे क्षेत्रे अनंता सीध्द परमात्मा विराजमान वर्ते छे ते सिद्धक्षेत्रे पोहता सिद्धपणे अफुसमण क० आकाशरुप क्षेत्रना प्रदेश प्रथम फरस्या

छे तेहज आकाश प्रदेशनी समश्रेणिइ वर्त्तता सिद्धि पाम्या सीद्धि वर्या कर्मरुप मल थकी रहित निर्मळ थया तेवारे शुद्ध ज्ञानादि आत्म स्वभावे क्षायिक भावे सदाकाळ सास्वता रहे सीद्ध क्षेत्रमे चरमक० छेला शरीरनो त्रीजो भाग घटाडीने अवशेषे के०थाकता बे भागना शरीर प्रमाणे आत्म प्रदेशनो घन करी ते प्रमाणे अवगाहना करी सिद्धक्षेत्रने विषे विराजमान आत्मप्रदेश के० आत्मप्रदेश अरुपी छे अखंड आनंदमयी अबाह के०अबाधा के०पीडा रहित स्वक्षेत्रे व्याप्या छे आत्म स्वभावमे रह्या छे ॥३८॥

जिहां एक सिद्धात्म तिहां छे अनंता ।
अवन्ना अगंधा नहि फास मंता ॥
आत्म गुण पूर्णतावंत संता ।
निराबाध अत्यंत सुखा स्वादवंता ॥३९॥

अर्थः—जिहां एक सिद्धात्म के०जिहां एक सीद्ध परमातमा छे ते क्षेत्रने विषे अनंता सिद्ध भेळा मळीने रह्या छे ते सिद्ध कहेवा छे अवन्ना के०पांचवर्ण रहित अगंधा के०बे गंध रहित नहि फासनता के०आठ फरसरुप सरीर थकी पण रहित छे वळी सीद्ध कहेवा छे आत्मगुण के०पोताना आत्माना गुण ज्ञानादि अनंतगुणनी पूर्णता छता भाव

पद कहेवामगव्या छे वळी निराबाध के०सर्व प्रकारे अबाधा पिडा थकी सीध्द रहित छे अत्यंत सूषा स्वादवंत के०च्यार नीकायना देवतानां इंद्रिय जनीत पुद्गळीक जे सुख ते त्रणे काळनो भेळो करी अनंतगुणो वर्ग वर्गित करीये पण सिध्द परमात्मा आत्मिक सुख अनुभवे छे ते सुखने तुल्य एक समय मात्र पण न आवे एहवा स्वभावीक सूखनो आस्वादन करे छे ॥३९॥

कर्त्ता कारण कार्य निज परिणामीक भाव।
ज्ञाता ज्ञायक भोग्य भोग्यता शुध्ध स्वभाव॥
ग्राहक रक्षक व्यापक तन्मयताइ लीन ।
पूरण आतमधर्म प्रकास रसे लय लीन॥४०॥

अर्थः—कर्त्ता कहेतां सिद्धनो जीव १ कारण क० पोतानाः ज्ञानादि अनंत गुण संपूर्ण २ अने कार्यत स्वगुण रमणता रुप सिद्ध स्वभाव ए परिणामीक भावे परिणम्याछे ज्ञाता क० ज्ञानेकरी ज्ञेय पदार्थ जाणे छे भोग जे भोगववा जोग्य शुद्ध स्वभाव स्वज्ञानादि तेहनो भोक्ता छेग्राहक क० परस्वरुप विभाव दशानो अनादिकालनो ग्रहणपणो हतो ते नीवारीने पोताना स्वरुपनो ग्रहणपणो कर्योछे अने स्व स्वरुपथी भीन्न पुद्गलादि वस्तु अनादिकालनी तेहना रक्षक पणानोमतो

निवारीने स्व स्वभाव रक्षक पणे परणम्या अने पर परणीतने वोषे अनादिकाळनो व्यापकपणो हतो ते मटी नीवारीने स्वभाव व्यापकपणे परिणम्यो तेहने विषे लीन थका वर्त्तेछे तन्मयपणे पूरण क० संपूर्ण आत्म धर्मनो प्रकाश थयो ते रसेक ी लय लीन छे साक्षातकारे मग्नपणे ॥ ४० ॥

द्रव्यथी एक चेतन अलेसी ।
क्षेत्रथी जे असंख्य प्रदेशि ॥
उत्पाद वळि नास ध्रुव काळ धर्म ।
शुध्ध उपयोग गुणभाव शर्म ॥४१॥

अर्थः—द्रव्यथी के० द्रव्यथी ज्ञानादि चेतना रुप गुण सहित छे ते माटे सिद्ध ते द्रव्यथी क० चेतन कहीए अने कृष्णादि षट लेश्या रहित सीद्धछे ते माटे सीद्ध अलेसीछे क्षेत्र थाकि सिद्धने स्वक्षेत्ररुप असंख्यात प्रदेशीछे उत्पाद क० कालथी सीद्धने जाणवा देखावारुप पर्यायनो समये समये उपजवो थायछे १ जाणवा देखवारुप पूर्वपर्यायनो नासथायछे २ अने सिद्धने ज्ञानादि अनंत गुण प्रगटयोछे ते सदाकाल ध्रुवपणे शाश्वताछे ३ अने सिद्धने ज्ञानादि अनंत गुणरुप धर्मछे ध्रुव पणे प्रगटयो छे तेहने वीषे उत्पाद १ वय २ थइ रह्योछे शुद्ध उपयोग क० भावथकी सीद्धने पोताना

ज्ञानादि अनंत गुणरूप भाव प्रगट्योछे तद्रूपघरने विषे स-
दाकाल शुद्ध उपयोगवंत थका वर्त्तेछे भावमुख प्रगट्योछे ४१

सादिअनंत अविनाशि अप्रयाशि परिणाम ।
उपादान गुण तेहज कारण कारज धाम ॥
शुध्ध निक्षेप चतुष्टय जुत्तो रत्तो पूर्णानंद ।
केवळ नाणि जाणे तेहना गुणनो छंद॥४२॥

अर्थः—सादिअनंत के० वळी सिध्ध कहेवा छे एक सिध्ध
आश्रि ते सादि अनंत स्थिति छे अने अनेक सीध्ध आश्री
अनादि अनंत स्थिति छे अने जे सिध्धपणो निपन्यो छे तेहनो
फरि विनासपणो नथी प्रयास वीना अनंतो आत्मीक सूख
अनुभवे छे पोताना परिणामिक भावे वर्त्ते छे अप्रयासी परीणामें
रह्या छे, उपादान के० स्वज्ञानादी अनंतगुण कारणरूप प्रग-
ट्या छे अने अनेकज्ञेय पदार्थ जाणवा देखवारूप पर्यायनो उत्पाद
वय समये समये थइ रह्या छे ते कार्य पोताना आत्म स्वरुपने
विषे निवास कर्यो छे एटले ए त्रणे एकतापणे परिणमेछे सुध्धनी
के० अने निर्मळ च्यार निक्षेपे करी युक्त छे सीध्ध अने सीद्ध
एहवो नाम त्रणेकाले एकरुप शास्वतो वर्त्ते छे १ अने थापना
सिद्ध ते त्रीभागे शरीर प्रमाणे क्षेत्र अवगाही रह्या छे २ द्र-
व्य सिद्ध ते सिद्धनादि गुण रूप छतां पर्याय वस्तुरुप प्रग-

ट्या छे ते द्रव्य सिद्ध ३ सामर्थ पर्याय प्रवर्त्तनारुप अनंतो धर्म प्रगट्यो तेणे करी नव नवा ज्ञेयनी वर्त्तना रुप पर्यायने उत्पाद वय समये १ अनंतो २ थइ रह्यो छे तेणे सिद्ध अनंतो सूख भोगवे छे ते भाव सीद्ध ४ ए च्यार नीक्षेपे करी सीद्ध सदा रक्त प्रवर्त्ते छे आत्मीक आनंद सुख भोगवे छे केवळनाणि के० एहवो सीद्धनो स्वरुप प्रत्यक्षपणे केवळज्ञानी जाणे देखे अने सीद्ध परमात्माने अनंतगुणना समुह प्रगट्या छे तेहने विषे अनंतो सुख भोगवे छे ते केवळज्ञानी गम्य छे पण छद्मस्थ मुनीना जाण्यामां न आवे ॥ ४२ ॥

एहवि शुध्ध सिध्धता करण इह ।
इंद्रिय सुख थकि जे नीरीहा ॥
पुद्गळी भावना जे असंगी ।
ते मुनी शुध्ध परमार्थ रंगी ॥४३॥

अर्थः—एहवी क० जे पूर्वे वखाणी शुध्ध निर्मल सिध्धता क० सिध्ध परमात्मानि संपदाछे तेहवी सिद्ध संपदा प्रगट करवानी जे मुनीने इहा क० वांछा छे ते मुनी केहवा छे इंद्रिय क० पांच इंद्रियना त्रेवीस वीषय सुख पुद्गलीक तेहनी वांछा रहित वर्त्तेछे वली मुनी केवा छे पुद्गलीक० स्व स्वरुपथी भिन्न क० जुदा ऐहवा सुभाऽसुभ वीभाव दशारुप जे

पुद्गलीकभाव तेहना संगथी रहित न्यारा जे मुनी प्रवर्त्तेछ ते असंगी ते मुनीराज निर्मल बुद्धिना धणी अने जे सध्य एक अने साधन अनेक एवी रीते सत्ता गतनां धर्मने साधे ते मुनी परमार्थ साधवानो रंगी छे ॥ ४३ ॥

स्याद्वाद आतम सत्ता रुची समकित तेह ।
आतम धर्मनो भासन निर्मळ ज्ञानी जेह ॥
आतम रमणी चरणि ध्यानी आतम लीन ।
आतमधर्म रम्यो तेणें भव्य सदा सुख पीन॥४४॥

अर्थः—स्याद्वाद क० नित्य अनित्यादि आठ पक्षे करी अनेकांत नयरुप मार्ग ते स्याद्वादे करी आत्मसत्ता रुचीने ओलखीने प्रकट करवानी रुची प्रवर्त्ति समकित ते मुनी शुद्ध भासनरुप समकित भाव सहित जाणवा आतमधर्मे क० आत्मा शूद्ध निश्चय नये करी जोतां तो पोतानी आत्म सत्ताने विषे ज्ञानादि अनंत गुण रुप धर्म रह्यो छे तेहनो भासन परतीत प्रगटी तिवारे निर्मल ज्ञांनी थयो निर्मल जाणपणुं थयुं त्यां आत्म क० तेमुनी सदाकाल स्वआत्म स्वरुप रमण करे तेहने शुद्ध चारीत्रनो उपयोग वर्त्त्यां तिवारे आत्मस्वरुपना ध्यानने लीन पणे प्रवर्त्यो तिवारे निर्मलशुद्ध ध्यानी थयो जाणवो ते मुनी आत्मधर्मे क० कारणे हे भव्य

जीवो ते आत्मधर्मंमे रमो तेणे करी सदाकाल पुष्ट सुख उपजे ॥ ४४ ॥

अहो भव्य तुम्हे ओलखो जैन धर्म ।
जिणे पामीये शुध्ध अध्यात्म मर्म ॥
अल्पकाळे टळे दुष्ट कर्म ।
पामीये सोय आनंद सर्म ॥ ४५ ॥

अर्थः—अहो भव्य जीवो अहो देवाणु प्रीइ तुहमे ओलखो जैनधर्म श्री वीतरागे समोसरणने विषे बेसीने भाख्यो निश्चय आत्मीक धर्म ज्ञानादिक शुध्द उपयोग लक्षणो धर्म ज्ञानादिक शुध्द उपयोग लक्षणो धर्म अंतरंग सत्ता गते रह्यो छे तेहनी तुमे ओलखाण करो तेहथि सुख थाय जिणे वस्तु स्वभाव ओलख्याथी आत्मा पामे शुध्द अध्यात्मनो मर्म रहस्य जे आत्म स्वरुप प्रगटे पामे तेहथी जीवने स्युं गुण थाय जेवली थोडा कालमां हे दुष्ट दुःखदाइ ज्ञानावर्णादि आठ कर्मनो नाश थइ आनंद जे पोतानो नीत्यानंद परम सुख तेहनो स्थानक जीहां अनंता सीध्द वसेछे एवो स्वस्थानरुप घर प्रते पामे ॥ ४५ ॥

नय निक्षेप प्रमाणे जाणे जिवा अजिव ।
स्वपर विवेचण करतां थाये लाभ सदिव ॥

निश्चय ने व्यवहारे विचरे जे मुनिराज ।
भवसागरना तारण निर्भय तेह जिहाज ॥४६॥

अर्थः—नय क० नैगमादि सातनयनामादि च्यार निक्षेपे अने प्रत्यक्ष परोक्ष प्रमाणे करी जीव अजीवादि नवतत्व षट्द्रव्यनो स्वरुप जाणें स्वपर क० स्वजीव चेतनावंत ज्ञानादिक गुण पर जे अजीव पुद्गलवंत सडणपडण विध्वंसण धर्म एवी रीते स्वपरनी वेंचण करतां थकां सदा स्वरुपनो लाभ हुवे निश्चय क० नीश्चय नयते आत्म स्वरुपने विषे द्रष्टी राखी ओळखीने व्यवहार शुद्ध विचरे शुद्ध क्रिया आचरणाइ प्रवर्त्ते जे मुनीराज ते मुनीराज निश्चयनय व्यवहार नयनो उपदेश दे निश्चय धर्म निर्जरा हेतु छे बाह्य व्यवहार धर्म पुन्यबंधनो हेतुछे एहवा उपदेश दइने भव समुद्रथी तारवाने जिहाज समान जाणवा निर्भयपणे भय रहित जिम जिहाज आलंबी समुद्रने तरे तीम आत्म ज्ञानी मुनीराज ते आलंबी भव्य प्राणी संसारनो पार पामे. ॥ ४६ ॥

वस्तु तत्वे रम्या ते निग्रंथ ।
तत्व अभ्यास तिहां साधु पंथ ॥
तिणे गीतार्थ चरणे रहिजे ।
शुध्ध सिध्धांत रसतो लहिजे ॥४७॥

अर्थः—वस्तु धर्म क० आत्म धर्मने विषे रम्याते निग्रंथ तत्वक० आत्म तत्वना अभ्यासने विषे सदाकाळ निरंतर पणे जेहनो उपयोग वर्त्ते तिहां साधु पंथने साधुनो मार्ग कहीए मोक्ष मार्गनो साधनारो ते साधु कहीए द्रव्य चारित्र ते हिंस्यादीक पांच आश्रवनो त्याग पांच महाव्रति चरण सित्तारि करण सित्तरि पाळे बेतालीस दोष रहित आहार ले सर्व सिद्धांत भणे वांचे संभळावे एवाय पण आत्म स्वरुप द्रव्य ओळख्यो नथी शुद्ध उपयोगे न वर्त्तते द्रव्य चारित्रिया कहिए १ भाव चारित्र ते आत्म स्वरुपमां एकत्व थावुं ते आत्म स्वरुपनी थिरता आत्मस्वरुपनुं रमण आत्म स्वरुप नीश्चलता आत्म स्वरुप भोगी परभाव अभोगी ते भाव चारित्र २ तेणे गीतार्थ क० आत्म स्वरूपना जाण एवा गीतार्थ मुनीना चरण कमळ सेवीए मोक्षा भीलाषी मुनीने सेव्याथी स्युं नीपजे शुद्ध क० शुद्ध निर्मळ यथार्थ निश्शंदेह पणे सिद्धांत जे आगम संबंधी या जिन वांणीना ज्ञानरस प्रते चाखी जे गुरु कृपा थकि तथा आगमनो रहस्य ते स्याने कहीए यतः आत्माराम अनुभव भजो तजो परतणिमाया एह छे सार जिनवचननुं वळि एह शिवछाया १ श्री परमात्माए त्रिगडे बेसी एहवी परुपणा करि अहो भव्य जीवो आत्माने आराम क० रमावे एवो अनुभव भजो सेवो एटले आत्मानो अनुभव करजो पर

क० पुद्गळ पर भावनो त्याग करवो एह जिन वचननुं सार छे वळी शीव तरुनी छाया छे संसारतापनी टाळण हारि इत्यर्थ ॥ ४७ ॥

श्रुत अभ्यासी चोमासि वासी लिंवडी ठाम ।
शासन रागी सोभागी श्रावकनां बहु धाम ॥
खरतर गच्छ पाठक श्री दीपचंद्र सुपसाय ।
देवचंद्र निज हरखे गायो आतम राय ॥४८॥

अर्थः-सिद्धांत शास्त्रना अभ्यासी लिंवडी गांमने विषे चोमासुं रहिने ए ग्रंथ रच्यो जैन्य शासनना रांगी सौभाग्यवंत श्रावकनां घणां घर छे खरतरगछने विषे दिपचंद्र नामा उपाध्यायजीने प्रशादे देवचंद्र नामा उपाध्याये पोताने हर्षे करी आतम राजाने गायो आतम स्वरुप यथार्थ वरणवायो ॥ ४८ ॥

आत्म गुण रमण करवा अभ्यासे ।
शुध्ध सत्ता रसिने उलासे ॥
देवचंद्रे रची अध्यात्म गीता ।
आत्म रमणि मुणि सुप्रतीत्ता ॥४९॥

अर्थः-भव्य जीवने आत्मगुण रमण करवा अभ्यासे

ज्ञानादि गुणवडे रमण करवा स्वरुप जाणवा अभ्यासने अ- र्थे शुद्ध आत्म सत्ता ज्ञानादि चेतननी तेहना रसिया जे अ- र्थिने उल्लास करवाने अर्थे देवचंद्र उपाध्याय अध्यात्मगीता रची पोताना आत्म रमण करवाने अर्थे अने अध्यात्म ज्ञा- नवंत मुनीने प्रतीत कारी छे ए ग्रंथ रचना किधी स्वपरने अर्थे ॥ ४९ ॥ इति पाठक देवचंद्रकृत अध्यात्मगीता ॥ संपूर्णम् ॥ शुभं भवतुं ॥ इति श्रो अध्यात्मगीता देवचंद्रकृत

॥ संपूर्णम् शुभं भवतु ॥

॥ अथ अध्यात्म गीता लिख्यते ॥ दूहा ॥ इष्ट देव प्रणमी करी, आतमद्रव्य अवबोध ॥ अनंत चतुष्टयरुपमइ, गुणपर्जवनो थोध ॥१॥ द्रव्य असंख्य प्रदेश हें, प्रदेश प्रतें गुण अनंत ॥ ज्ञान दरसन सूख वीर्जगुण, गुणपर्जव अनंत ॥ २ ॥ दोय नय वेवहारिया,ः कहूं नीश्चें एक व्यवहार ॥ अभेद रुप नीश्चें कह्यो, भेद रुप व्यवहार ॥ ३ ॥ जोग प्रदिप थकि कहूं, चेतन तणो विचार ॥ अभेद रुप विचारतां, कथनी जोगवेवहार ॥ ४ ॥ ॥ चोपाइ ॥ जीहां लगें जंतुतुजनावे रोग, जीहां लगेंजरा तणो न संजोग ॥ जिहां लगें तुज खूटें न आय, तावत् करतुं धर्म उपाय ॥ १ ॥ धरम मारग विचार जे कह्यो, ते भागयममांहेंथिलह्यो ॥ आगलकेसूं धर्म विचार, ते सांभलजो श्रोता सार ॥ २ ॥ हूंकीहांथुं जाईस कीहां, आव्यो हवणां किहांथी इहां ॥ ए वातपण केंसूं सत्य, सांभल-

जो तमे शुधकमत ॥ ३ ॥ मारो बंधव हुं कुण तणो, एहवी वात आतम प्रतें जणो ॥ ए संदेह टालीसूं जेह, सांभलजो वली चितें तेह ॥ ४ ॥ तिर्थ नावानें इग करे, क्लेसतणा कारणनवीह रे ॥ धर्म तीर्थ सरीरमां रह्यो सर्वतीर्थथी अधिकोकह्यो ॥ ५ ॥ तीर्थ २ सोधतो तुं फिरें, ठतुं तीर्थ हृदयें नवी धरें ॥ ए तीर्थ देखाडसूं जेह, ते पण आगल जणसू तेह ॥ ६ ॥ आतमपरमातम सूख एक, ज्ञांनधांनमां लहीएठेक ॥ तेहसरुप केसूं मन लाय, सांभलजो मन एकेगाय ॥ ७ ॥

॥ ढाल ॥ दूहा ॥ धर्म धर्म करतो फरें, नलहे धर्मनो मर्म ॥ धर्म कारण प्रांणी हणे, दूष्ट करे ए कर्म ॥१॥ कर्म करे मन हरखसूं, हरखधरे वलीजेह ॥ कुगुरु कुदेव प्रसंगथी, मीथ्यातसंगथी एह ॥ २ ॥ मीथ्यातमारेंसदा, भवभमावेंतेह ॥ मिथ्यात तणी जे संगति, मूढपड्यावलीजेह ॥३॥

ते माटे तमे धारजो, धर्म तणी जे वात ॥ धर्म ध्याने जे ध्याइया, ते जगमां विख्यात ॥ ४ ॥

॥ ढाल ॥ समकीत सुधुरे तेहनुं जाणीये ॥ ए देशी ॥ धर्म विना जीव चौगतिमां फिरे. मरें अनंतीरेवार ॥ जन्म जरा वलि दिनपणुं, तीहां नही डुखनोपार ॥१॥ धर्म विना०॥ आंकणी ॥ नर ज्ञवपांम्योरे कोइकजोगथी, नीचकुलेंगयो जेट ॥ धर्मविजोगेरे जगमां रडवडयो, महाडुख धरें तेह ॥ २ ॥ धर्म० ॥ काल अनंतरे मनुषगरज्ञ धरयो, गरज्ञ गल्यो वरी तेह ॥ मालतणो घात तीहां कीधो वली, धर्म विजोगेरंएह ॥३॥धर्म०॥ ज्ञव ज्ञव ज्ञमतां रे, कालगयो घणो कोइक जोग संजोग ॥ अनारज खेत्रे रें ते जइऊपनो, तिहां नही धर्म संजोग ॥ R ॥ धर्म० ॥ मरण करी जीवतिहांथी ऊपनो, नीचकुलें लह्यो तेह ॥तीहां सांमग्रीरे धर्मनी दोहली नीष्फल जनमज जेह

॥ ५ ॥ ध० ॥ एम ज्ञमतारे कोइ प्रणांमथी, श्रावक कुल मनोहार ॥ आयूविना जीव तीहांथ मरण करी, जूवो २ कर्म वीचार ॥ ६ ॥ ध० ॥ कर्मतणी गत कोइ न लेखवें, एसविधर्मविजोग ॥ धर्मविजोगेंरे बहू जीव रडवडे, दूखें कर्र जोगवें रोग ॥ ७ ॥ ध० ॥ कोइक कारणें ज्ञमतो प्राणीज, नरज्ञवगतिमां रे आय थोडे यायूरे नरज्ञव पांमियो ॥ योवनवयमां रे जाय ॥ ८ ॥ ध० ॥ पूत्र मरण दूख होय अती घणुं, मात पिता दूख होय ॥ पूत्र मरण दूख लेवा को नही, अथिर-संसार तुं जोय ॥ ए ॥ धर्म० ॥ सगां सहोदर नात जात वली, धाई आवे सहु कोय ॥ मरण करे जीवतांथी एकलो, सरणनकोइ न होय ॥ १० ॥ ध० ॥ पापकरंतां रे ते जोवेनही, ज्ञय नही एक लगार ॥ डुःख जोगवतां रे एकलोजी-वजे, राखन कोउनहार ॥ ११ ॥ ध० ॥ मूरख

प्राणीरे जे समज्या नही, ताल्या नर भव तेह फरी नरभवडुकरछे तेहने॥ धर्म विना जीवजेह ॥ १२ ॥ ध० ॥ धर्म पाखे जीवनुं सरण नही, कर तुं धर्म उपाय ॥ धर्म करंता रे धर्मआवी मले, धर्मे सुखीयोज थाय ।। १३ ॥ ध० ॥ एम भमतां रे कोइ प्रणामथी आव्यो आरज खेत्र, उतम कुल पाम्यां ते तीहां वलि ॥ मलीउगुरु हीत हेत ॥ १४ ॥ ध० ॥ एम करंतारे धर्मरुचि थइ, गुरु उपदेश मन लाय ॥ गुरुकहे चेतन शिक्षामांनीये. करतुं धर्म उपाय ॥ १५ ॥ ध० ॥ गुरु मुख देशना सांभली अति भली चेतन चितही वीचार जरा व्यापे जप तप नही नीपजे रोग तनु न लगार ॥ १६ ॥ ध० ॥ गुरुउपदेसथी रंग लाग्यो सदा प्रभु दरसन मन लाय, सुद्ध परणांमे रे जीव दया करी ॥ अनुकंपाचितठाय ॥ १७ ॥ ध० तप जप करतां रे कर्म खपावतां. जोवनवय

मां रे जेह रोग नही तनु पीडावरजतां, जाग्यो धर्म सनेह ॥ १७ ॥ ध० ॥ धरमकरंतां रे पररन्नवजीवने चीत न्नटक्यो मन मांह, कीहांथि आव्यारे केणों कारणे वली, हवे हुं जाइस कीहां १ए ॥ ध० ॥ कर अंजली करी गुरुने विनवे, ज्ञांनी गुरु कहे वात ॥ न्नवोन्नव भमतां रे सगपण तें कर्खां, ते अधिकार विख्यात ॥ २० ॥ ध० एह अधिकार हवे केंसु इहां, मत न्नटको मन मांह ॥ सांन्नलतां वली मन थीर राखजो कर्म तणी गत एह ॥ २१ ॥ धर्म० ॥

॥ ढाल ॥ डुहा ॥ चेतन कर्म नपाधथी, न्नवो न्नव न्नमतां जेह ॥ नरग नीगोदें ते न्नम्यो, कहे सुहवमां तेह ॥१॥ मूल स्थानकनी गोदोन्न, ताहरुं घर ठे तेह ॥ कर्म संजोगे रडवड्यो, नरग गती वली जेह ॥ २ ॥ हिंसारंन्न करे घणो, नीरदे राखें मन्न ॥ रुड प्रणामे जे मरे, दूर गति लहे

तस मंद ॥३॥ अज्ञाने करी जे करे, नीष्फल होवे तेह ॥ जांणपणा विणुं जे क्रिया, नीगोद लहे वली एह ॥४॥ ढाल ॥ सूणो वीनती मोरी ॥ ए देशी ॥ जांणपणूं जगमांहि दोहिलुं, ज्ञान विना न जणाय रे ॥ सूणो चेतनराया ॥ आंकणी ॥ ज्ञान पदारथ मोटो कहीये ॥ तेथी जोग्यता लहीये रे, सुणो चेतनराया ॥ १ ॥ अज्ञाने करी जीव फरीयो, नारकी मांहे रडवडीयो रे ॥सूण॥ नर-भव पांमी सूकीत नवी कीधूं, तेथी नीच पद लीधूं रे ॥ २ ॥सूण॥ नारकीमां बहु काल अनंते, कोइ सूभ परिणामे भमंत रे ॥सूण॥ गति तिर्यंच योनी हूं आयो, रुषभरुप धरि आयो रे ॥ ३ ॥ ॥सूण॥ परवस पडीयो महादूखे भरीयो, भूख प्यास बहु नडीया रे ॥सूण॥ भार भरी मुने आ-गल करीयो, त्राड मार वस पडीयो रे ॥४॥सूण॥ बंधन बांधि खूटे जइ राख्यो, असन पांन नवी

नाख्यो रे ॥सू०॥ मंस मसा चटका बहु सेहेतां, दुःख सह्यां तडफडतां रे ॥ ५ ॥ सू०॥ पाप छेदे नीगोदथी चवीयो, त्रीजंचमां अवतरीयो रे॥सु० त्रीजंच जोनी हुं दुःख पाम्यो, फरी फरी पाछो आयो रे ॥ ६ ॥ सु०॥ एम अनेक भव में कीधा, त्रीजंच योनीमां लीधा रे ॥ सू० ॥ एम करंतां कोइक जोगे, गुरु तणे उपयोगे रे ॥७॥सू०॥ म रण करी नरभव हुं पायो, एम भमतां आयो रे ॥सु०॥ नरभव पायो सुगुरुपे आयो, जांण पणा ने धायो रे ॥ ८ ॥सू०॥ गुरु उपदेश सुणी हुं जा ग्यो, धर्म रंग ते लाग्यो रे ॥ सू० ॥ जाणपणुं किधुं में साचुं, छंडण वस्तु न राचुं रे ॥९॥सू० आदर सुद्ध वस्तु जे सार, जेहथी लही भवपार रे ॥सू०॥ जिन वचन सुद्ध जे सार, प्रवचन जे अधिकार रे ॥१०॥सू०॥ नरग थकी आयो हुं भ मतां, नरभव लह्यो समरंतां रे ॥सू०॥ दान सी

ल तप भाव जे जणीया, ज्ञानी योग्य आदरीया
रे ॥११॥सू०॥ हवे हुं जइस सुजगति गामे, ल
ही धर्म अभिरामे रे ॥सू०॥ एम जमतां कोइक
जवमां, ज्ञान ध्यान रहे मनमां रे ॥ १२ ॥ सू०॥
ज्ञान प्रजावे जाणपणुं होवे, ज्ञानी सीव सुख
जोवे रे ॥सू०॥ ते माटे गुरु ज्ञानी कहीया, धर्म
मारग नीरवहीया रे ॥१३॥ सू०॥ नरजव पामी
सुकीत बहु कीजे, लघु काल जव डीजे रे ॥सू०
मूढपणे जे काल गमावे, नरग तीरजंच डुख पा
वे रे ॥ १४ ॥ सू० ॥ ते माटे जवीज्ञान आराधो,
ज्ञान थकि सुख साधो रे ॥सू०॥ जेहथी जांणप
णुं जे लहीये कृत्य अकृत्य ग्रहीये रे ॥१५॥सू०॥
ज्ञान सहित जे क्रिया मोटि, ज्ञान रहित क्रीया
खोटिरे ॥सू०॥ ज्ञान पदारथ जगमां सार, ज्ञान
ते सकल आधाररे ॥१६॥सू०॥ ज्ञान विना जे ज
गमां जमतां, नारकी डुख सहतां रे ॥सू०॥ चौ

गति भ्रमतां हुं इहां आयो, ज्ञान विना हुं भमा
यो रे ॥१७॥सू०॥ मानव जन्म हुं डुरलभ पायो
सुगुरु समीपे आयो रे ॥ सू०॥ सुगुरु प्रसादे हुं
इहां आयो, धर्म काजे उमायो रे ॥ १८ ॥ सू०॥
इणीपेरे कर्म वसे जे भमीयो, ज्ञानहीन रडवडी
योरे ॥ सू० ॥ सगपण कीधां संसार मोझार, ते
केसुं नीरधार रे ॥१९॥सू०॥

॥डुहा॥ जनम मरण करतां थकां, सगपण
कस्यां संसार ॥ सगपण तणो संयोगथी, पडीउ
मोह मोझार ॥१॥ मोहतणे संयोगथी, सगपण
कीधां अनंत ॥ चोरासी लक्षमां भम्यो, तोय न
आयो अंत ॥२॥ एहवी तक हवे सांभलो, थरहर
कंपे काय ॥ छेदन भेदन में सह्यां ते किहां कह्यो
न जाय ॥ ३ ॥ सगा सहोदर सवि मल्यां, की
हां कीहांथी आय ॥ हुं केहनो कुण माहरो, खी
णमां विछोहज थाय ॥४॥ ढाल ॥ नारायणानी

ए देशी ॥ सगपण कीधां में भति घणां रे, तेवी तक सुणो देव रे ॥ जिनंदराय ॥ तुझ भांणा विणुं हुं भम्यो रे, कीधी नहि तुझ सेवरे, भातमराय ॥१॥ सगपण॥ भांकणी ॥ दया धर्म जांण्या विणुं रे, दरशन देव विजोगरे ॥ जिनंदराय ॥पाप कर्म उदये थकी रे, कीधा संसार संजोग रे ॥ जि०॥२॥स०॥ सातलाख प्रथवी भम्यो रे, जोनी जनम धरि अनेकरे ॥ जि०॥ जनम मरण कीधा घणा रे, वीवीध प्रकारे अविवेक रे ॥जि० ॥३॥स०॥ अपकाय वली गती हरी रे, सातलाख भाहाराजरे ॥जि०॥ तीहां दुख भोगवे एकलो रे कोई न करे मोरी साजरे ॥जि०॥४॥स०॥ तेउ कायमां हुं गयो रे घग २ ते परिणाम रे ॥जि०॥ सातलाख जोनी जण्यो रे, कीधां अशुभ परिणामरे ॥जि०॥५॥स०॥ वायुकाय थई रझवड्यो रे, सातलाख वली जेहरे ॥ जि०॥ चलणा स्व

जावें बहु कस्यारे, थावर हणीया तेहरे ॥ जि० ॥६॥स०॥ वनस्पति प्रतेकमां रे, दशलाख जोनी रहे वासरे ॥ जि०॥ काल अनंतो तीहां रह्यो रे, थावरपणे रह्यो तासरे ॥ जि०॥७॥स०॥ साधारण वनस्पति रे, चउदलाख वली तेह रे ॥ जि०॥ जमीउ जोनी ते सही रे, काल अनंतो जेहरे ॥ जि०॥८॥स०॥ एकेंद्री थइ हूं जम्यो रे, केणे न लीधी संभालरे ॥जि०॥ कोइक परिणाम थकी रे, बेरंद्री थयो हालरे॥ जि०॥ ए ॥ स०॥ बे लाख जोनी रडवडयो रे, रुंड मुंड धरी देहरे ॥ जि०॥ सहजें मरण करे घणारे, तीहां नही जीवीत तेहरे ॥जि०॥१०॥स०॥ इम अनेकभव तिहां करी रे, त्रेरंद्री थयो जोग्यरे ॥ जि०॥ बे लाख जोनी भव कीधारे, समपणानी सीज्यागरे ॥जि०॥११॥ स०॥ भमतां जीव संसारमां रे, बे लाख जोनि नीहालरे ॥ जि०॥ चौरेंद्री पाम्यो सहीरे, महा

कष्ट ते वालरे ॥ जि०॥ १ २॥ स० ॥ नारकीमांथी जोगवी रे, ङ्खनो नही पाररे ॥जि०॥ ज्यारला ख जोनी जम्यो रे, मरण कीधा वारो वार रे ॥ जि०॥१३॥स०॥ असूर देवनी कायमां रे, कील विषियो थयो देवरे ॥ जि० ॥ चार लाख जोनी अनुजवी रे, कर्म तणी ए टेवरे ॥जि०॥१४॥स० त्रीजंच पंचेंड्री थयो रे, रमूवडीयो रण मांहे रे॥ जि०॥ जोनी चार लाख ते सही रे, सुख न पा म्यों क्यांहे रे ॥जिण॥१५॥ स०॥ महाकष्ट करी पामीयो रे, पंचजूत्त थयो देहरे ॥जिण॥ सगपण कीधां नीत नवां रे, चनदलाख जोनी तेह रे ॥ जि०॥१६॥ स०॥ सर्व संसारमें अनुजव्या रे, जीव तुं तेह संजाररे ॥जि०॥ ते सवि तें पण जो गव्यां रे, हृदयथी तेहनतारंरे ॥जिण॥१७॥स०॥ सर्व जोनी जइ उपनो रे, मात पीता अधिकार रे ॥जिण॥ जोनी जात सवि अनुजवी रे, कीधा

षटरस आहाररे ॥जि०॥१८॥स०॥ सर्व संजोग ते भोगव्या रे, भोगव्या रोगने सोगरे ॥ जि०॥ सुख दुख काल तें भोगव्या रे, न लह्यो धर्मनो जोगरे ॥जि०॥१९॥स०॥ अढार नातरां ते कस्यां रे, पेहेरा सवि सणगाररे ॥ जि०॥ नक्ष अन्न क्ष ते अनुभव्यां रे, लीधा असूचि आहाररे ॥ जि०॥२०॥स० तीन वेदतें अनुभव्यां रे, अनुभव्या सर्व पाखंमरे ॥ जि०॥ रमवड्यो जीव मीथ्यात मां रे, पाड्या पसूगल फंदरे ॥जि०॥२१॥स०कुगुरु तणी सुणी देशनारे, दरशन किधां कुदेवरे ॥जि० धर्म विना जीव जग नम्यो रे, जाणी नही प्रभू सेवरे॥जि०॥२१॥स०चोराशी लक्ष जोनी रह्यो रे, सगपण कीधां महाराजरे ॥ जि० ॥ इम अनंता भव में कस्या रे, तें जाणे जिनराजरे ॥ जि० ॥ ॥१३॥स०सगपण एक भव तणुं रे, ते कुलमां वि ख्यातरे ॥जि०॥ भवो भव सगपण बहु कस्यां रे,

ते सगपणानी सी वातरे॥जिण॥२४॥सण जीवदया विणुं ते नम्यो रे, नवी पूज्या प्रनु पायरे ॥जिण दान दीधां विणुं जीवडारे, हाथ घसंता जायरे ॥जिण॥२५॥सण मूरख प्राणी ते सही रे, तीर्थ ना वाजायरे ॥जिण॥ गंगा माता करी ते पडेरे, नलटो दोषे नरायरे ॥जि०॥२६॥सण तुं तीरथ जाणें न हीरे, कुगुरु तणें प्रसंगरे॥जि०॥अंतर नाव जाणे नही रे, बाह्य तीरथ नणें गंगरे ॥जि०॥२७॥सण अंतरनाव कहेस्युं हवे रे. तीरथनी जे वातरे ॥ जिण॥ नाव तीरथ जोता थकां रे, धर्म रुचि विख्यातरे ॥ जि०॥२८॥स०॥

॥ डुहा ॥ कुगुरु नदेव कुसंगथी, नवोनव न्नमीया जेह ॥ मीथ्यात तणां जे तीर्थ बे, पाप तणो घर एह ॥ १ ॥ देव देवी आराधतां, तीरथ करतां एह ॥ होम वीधांन करे घणां, पाप वधारण तेह ॥२॥ जीव हंस्या तीहां बहु करे, चाहे

सुख अनंत ॥ जगन करावे जे वली, ते सवि न
रग पमंत ॥३॥ जे तीरथ हंस्या घणी, उत्तम ते
न करंत ॥ जाणपणा विणु जे करे, नवोनव म
रण करंत ॥४॥ एम संसार वधारणा, पाप तीर
थ करे जेह ॥ आत्म तीरथ जाण्या विणुं, कर्म
खपे नही तेह ॥ ५ ॥ सुध देवगुरु धर्म जे, धारे
चित्तमोझार ॥ ते संसारमां नवि ज्रमे, पामे ज्र
वनो पार ॥ ६ ॥ ढाल ॥ चंड्रायणानी ए देशी ॥
चेतन सांज्रलो तीर्थ विचार, आत्मकु कहे चेतना
सार ॥ बाह्य तीर्थ वहीरातम होवे, ब्रह्मरुप क
बहु नही जोवे ॥१॥ चे०॥ बाह्य ड्रव्य तीर्थ जे क
ह्या, तेह तीर्थ सविये लेगया ॥ मात पीतादिक
ज्रगनी ज्राई, ते तुं जाणे आप सखाइ ॥२॥चे०
पुत्र पुत्रादिक स्त्रीया सार, तन धन जोबन लहि
अपार ॥ सोछिनमे जाय नीरधार, बाह्य तीर्थ
एहवो अधिकार ॥ ३ ॥ चे०॥ नात जात समंधी

कोइ, जिहां लगे पुन्य सखाइ होई ॥ तिहां लगे जीजी करे सहु कोई, पुन्य विना सखाइ नहोई ॥४॥ चे०॥ मंदिर मोटा मेहेल मालीया, चित्राम ण स्युं गोख जालियां ॥ राज.रीधी स्युं छत्र ढालिया, शिरपर काल भमे आहेडियां ॥५॥ चे०॥ मणी मांणक कंचननी कोडि, हेम हीरा रत्न बहु जोडि ॥ कोइ नकरे तस रीद्धनी होडी, सोहीग ए सबरीद्धिकु छोडी ॥६॥ चेत०॥ इंद इंद्रादिक महासुर दानव, राय रांणा बलिया बली मानव॥ ए सवि आयु बले बंधाणाव, धर्म तीर्थ वीना दुरगति जाणव ॥७॥ चेत०॥ एम अनेक परद्रव्य जे कहीया, द्रव्य कारण ए जीव हणीया ॥ तेम मीथ्यादिक तीर्थ जे कहीया, घर आरंभ तेसा तिर्थ लहीया ॥८॥ चेत०॥ जीहां आरंभ ते तीर्थ नांही, षट दरशन प्रभु योइ बताइ ॥ हिंसा करे जे तीर्थ ठरावे; हिंस्यारंभी ते दुरगति जावे

॥ए॥ चे०॥ दया धर्म जीहां तीर्थ कहीये, ते ती
र्थे करे पावन थईये ॥ जीव दया जिहां धर्म वि
चार, ए तीर्थ साचुं अधिकार ॥ १० ॥ चे० ॥ अं
तर आतम सूक्ष्म दृष्टी जोय, आतम परमातम
सम होय ॥ आत्म तीर्थ शरीरमां रह्यो; सर्व ती
र्थथी ते अधिको कह्यो ॥११॥ चे०॥ निज आतम
प्रते देखे तेह, परमातमने ध्यावे एह ॥ जाण्यो
नही जेणे नीज आतमा, तेणे गंगादिक तीर्थ
गम्या ॥ १२ ॥ चे० ॥ आतम सम उपरांत न
तीर्थ, जल नाहे हंस्या बहु कीध ॥ आत्मज्ञाने
पवित्र जे कहे, पाप मेल छंडी गह गहे ॥ १३ ॥
चे०॥आत्मज्ञान उत्क्रीष्टो धर्म, सर्व धर्ममां एहज
मर्म्म ॥ विद्यामां जेम ज्ञान प्रधान, जेथी पामे
अमृत पान ॥ १४ ॥ चे०॥ दुकर तप तपे जे नरा,
व्रत दुकर पाले आकरा ॥ आत्मज्ञान विणुं मो
क्ष नजाय, जोगीश्वर पण रहे नीज ठाय॥१५॥

चेण॥ समस्त रूधी तणो ए जावित, सर्व वरण ए वर्ण रहित ॥ एहवो आतमा जाण्यो न जेह, मनुष्य जन्म हार्यो वली तह ॥१६॥ चेण॥ ध्यावो एम नीज ए आतमा, आतम सोही परमातमा ॥ जे ध्यावे परमातम रुप, तेह नीरंजन सकल सरुप ॥१७॥ चण॥ बाह्य दृष्टि निश्चे करी जोय; अंतरदृष्टि उघाडीने जोय ॥ जे जोगीश्वर सीवपद रुढ, मुगति हेत जगदीश्वर गुढ ॥१८॥ च०॥ ध्यावो परमातम वली लेस, उपजे गुण सून सेजे विशेष ॥ जीन् जीन् पणे स्वामी सात, ध्यावो नीरंजन तुम एकांत ॥१९॥ चेण॥ सूर असूर चक्राधिस जेह, तने तुं पूजे नीवड सनेह ॥ दोष अढार रहित गुण धाम, तेह देवने करुं प्रणाम ॥२०॥ चेण॥ पून्य पाप वरजीत वली जेह, संसार वेली छेदन तेह ॥ सरूप एह कह्यो नवि जाय, प्रगट ज्ञान दरशन केवाय ॥२१

॥ चेत० ॥ अनंतज्ञान कहीयें ते नित्य, नीरमल स्फटिक जेसो एकीत ॥ देवाधी देव जेसो आतमा, स्वपर प्रकाश करे आतमा ॥ २ २ ॥ चेत० ॥ सकल कर्म उपाधि रहीत, सकलज्ञान धनुर्वेद जीत ॥ उत्कृष्टो आतम ए जूप, परब्रह्मने छे ज्योती स्वरुप ॥ २ ३ ॥ चेत० ॥ तामसरा जस स्वास्तिक गुणा, गंध सरसनी टालीमणा ॥ अछेद प्रमाणुं हीरा अन्नेद, लेप रहीत प्रज्जु नही तस खेद ॥ २ ४ ॥ चेत० ॥ ढाल पांचमी ॥

॥ अथ ॥ दुहाः ॥ ज्ञानादिक गुणसहित छे, रूपादिक ते रहित ॥ सांत दांत ते जाणीये. समुद्रतारण नीत ॥ १ ॥ अज्ञानी ओलखे नही, ज्ञानी पावे पार ॥ जेमकांतादिक ज्ञानमे, वीश्रादिव्य विचार ॥ २ ॥ जे तीर्थेहींस्या घणी, चित न धरज्यो कोय ॥ ज्ञान थकी विचारीने, तीरथ फळ तव होइ ॥ ३ ॥ एह स्वरूपज्ञांनी कह्युं,

नीश्चे नें व्यवहार ॥ परमातमने ध्यावतां, लहे परमातम सार ॥४॥ ज्ञानी ज्ञान विचारतां, सीद्ध स्वरूपकुं धाय ॥ सिद्ध रूप जोवे सदा, सीद्ध-मे सीद्ध समाय ॥ ५ ॥ सीद्ध स्वरूप अरूप छे, ज्ञानी जाणे एह ॥ कांइक रुप विचारतां ज्ञानथकी गुण गेह ॥६॥ देव निरंजन जे कह्या, दोष अढार रहित ॥ ते प्रभुने चित धारवा, करस्युं ते परतीत ॥७॥ ॥ ढाल ॥ सिद्ध चक्र पद वंदा ॥ ए देशी॥ परमदेव परमातम सोहि, परम पुरुष परधांन ॥ भीन भीन परेसरुप वीचारो, ज्ञानध्यान समा-नरे स्वामी अकल सरुप ए कहीइ, ए आंकणी १. द्रव्य एक पर्याय अनंता, ज्ञानस्युत्त लघु कर्म मोक्षपद चढ्यो ते स्वामी, तेह पुरूष सुधमर्मरे स्वा मी ॥२॥ अक० ॥ चतुरमुख हुवोवलीब्रह्मा, पो-लेवस्त्रे ऋभ्भ कहीए, तपेकरी महादेव जे हुवो ॥ देव निरंजन लहियेरे स्वामी ॥ ३ ॥ अ० ॥ जैन

देव कहे जैन लोक, बुधदेव माने बोध॥नयायक मानेंकुलदेवी॥ परमातम भेद भलुघरे स्वामी॥४॥ ॥अ० ॥ नीरमलरत्नस्फटीक बंबाकारए, रहीत-नुं उपाधी न तेह, दरसन छेदीसेछे जे थया॥ स्व-परजाये ग्रहो जेहरे स्वामी ॥ ५ ॥ अ० ॥ एम अनेक रुप जलघर मांहे, प्रथवी जोग रस फ-रसे, तेम षट दरसन तणे संजोगे ॥ एक अनेक रुपधरसेरें स्वामी ॥ ६ ॥ अ० ॥ पदारथ भेदे खट दरसन हुवा, कथन मात्र कहे जुवो, एक कायवी षें इंडीपांचछे ॥ नाम कर्म ए हुआरे स्वामी ॥७॥ अ० विज्ञान ममता रहीत गुण सांत, जांणें स्व-येंप्रभु ज्ञानें ॥ एहज आतम भगवान कहीए, जाणवा योग्यने मानेरे स्वामी ॥८॥ अ० ॥ न-रघ आकासरूप जगनाथ, चलण क्रिया गुण स-हीत ॥ संसार भयथी अलगा जेछे, समस्त ते-जमां सहीतरे स्वामी ॥ ए ॥ अ० केवल ज्ञाने

दीये जेजेसो, पूरें दरसन सोइ ॥ केवल ध्याने जाणवा योग, परमातम सवि मोहेरे स्वामी ॥ ॥१०॥ अ० ॥ जेणे अनंत गुणजरीयोजे जीवः, अनंत सुखनुं गाम ॥ आतम परमात्तम सम जाणे, तेह गुण तुं घामरे स्वामी ॥ ११ ॥ अ० अंतर आतमा सम्यग् दृष्टी ज्ञान स्वरुपने आराधे जोडे पोतानो आत्मा जेहथी, परमातमने साधेरे स्वामी ॥ १२ ॥ अ० दोय आत्माएके जूते, सुज्ञ ध्याने करी जोइ ॥ परमातम जावे नीज जोतां, ए परमातम होइरे स्वामी ॥१३॥ अ० ॥ आतम सोइ परमातम कहीए, परमातम सोइ सिद्ध ॥ वीचकी डुविघाताकि मीटगइ, प्रगट जइ नीज रीद्धरे स्वामी ॥ १४ ॥ अ० ॥ मोटुं पामे ते जली पेरें राज, केवल ज्ञान प्रकाश ॥ आतम परमातम नीज पाम्यो, सूधपरम पदखासरे स्वामी ॥ १५ ॥ अ० ॥ माहरुं पद नीरंजन कहीये

सीद्ध सज्झाइ ठेक, एहवुं ध्यान ध्याये जे नीश्चे ॥ अक्षय थानक विवेकरे स्वामी ॥ १६ ॥ अ० ॥ आतम परमातम जे ध्याया, अलख सरुपजे कहीये ॥ भव्यें अवीनासी आणंदी, वीहीन मूरती ते लहीयेरे स्वामी ॥ १७ ॥ अ० ॥ ते हुजू धर्म तणुं मूल कहीए, तेहज तप वीज्ञान ॥ तेहज पद उपर आरोपण, एहजे ध्यान प्रमाणरे स्वामी ॥ १८ ॥ अ० ॥ पर पुदगल छांडीजे आतम परमातम गुण खांण, जोगीस्वर नित तेने ध्यावें, करे कर्म तणी हाणरे स्वामी ॥ १९ ॥ अ० ॥ भ्रृकुटी उपरें थापे मन जेह, तीहां थापे आतम जेह, उत्कृष्ट उतकृष्टि क्रीया जे ॥ ते लहे सीध सनेहरे स्वामी ॥ २० ॥ अ० ॥ पुरव पश्चिम मोक्ष मारग नही, उत्तर दक्षण तेह ॥ उँ मणि मोक्ष मारग जे लहिये, गट अंतर रह्यो तेहर स्वामी ॥ २१ ॥ अ० ॥ संसार त्यागी जेह आराधे, आ-

नंद रस लहेतेह ॥ सहजें साश्वतां सुख लहे जे मोक्षपंथ लहे जेहरे स्वामी ॥ २२ ॥ अ० ॥ सरीर रहित होवे तेह आतमा, श्वासोश्वासमां करतो ॥ गमना गमन निवारे ते वली, जनम मरणने हणतोरे स्वामी ॥२३॥अ०॥ स्थानक नही कोइआधार, सर्वे वस्तु उदेंकार॥जूंनूं थानक मोक्ष जे कहीये, जोगीस्वर चित धाररे स्वामी ॥२४ ॥ अ० ॥ जीहां होय वायु तणो विणास, वली जीहां चीत थीर होवे ॥ विबुध स्थानक स्वनाव जे प्रगटे, जन्म जरा नवी जोयरे स्वामी ॥२५॥ अ० ॥ चित्त वेपार थकी जे अलगा ॥ सदाज्योग्य अन्यासे, प्रगट नाव पाम्यो निज जोवे ॥ एह पद लहुं खासरे स्वामी ॥ २६ ॥ अ० ॥ पंचेंद्री विषय निवारी, हृदयथी वीषय टाली ॥ जेवारें जुँनमणी नाव आव्यो, कर्म रोग तिहां बालेरे स्वामी ॥ २७॥ अ० ॥ ध्याताध्येय होवे ते ध्या-

ने, ध्यातायोग वली एक ॥ ते समरसनो भाव वि-
चारो, एम गया सीद्ध अनेकरे स्वामी॥२८॥प्र०॥
॥ ढाल ६ ठी ॥

॥ दुहा ॥ सीद्ध सरुप अनुप छे, केणों लख्यो
न जाय ॥ सूत्रध्यानें जे ध्याइया, तास सरुप
लखाय ॥१॥ सीद्ध स्वरुपी जे हुवा कथन न क-
रें वली तेह, निज स्वरुप आपे लह्यो ठर न जां-
णे एह॥२॥पायाछनहीउं पाइया, मुखसें कछु न
कहेत ॥ ताली लागे ध्यानकी, सो कछु लखलेत
॥ ३ ॥ ध्यान बात परमांण हे आगममें लखी
सोय ॥ आगमके अनुसार हें, गुरु कहे वली तो-
य ॥४॥ तव शीख सुणी गुरु प्रते कहे, कृपा
करो गुरु राय ॥ ध्यान सरुप मुज वालहो, ध्या-
ता ध्येयज थाय ॥५॥ मन वचन काया एकें करी,
सुणज्यो चित लगाय ॥ बाहेरचीत भोलावता,
कारज सिद्ध न थायः ॥ ६ ॥

॥ ढाल ॥ चंद्र जैसा जिन राजियो मन मोहनसेरे ॥ ए देसी ॥ सुध बचन सदगुरु कहे सूणो सीख सोभागी, ध्यान सरुप विचार ॥सूणोसीख सोभागी, मनथिर एकाग्रहेकरी सूणो सीख सोभागी सांभलो एह विस्तार ॥ सू० ॥ ॥१॥ मुगो मुरख रजनी समे ॥सू०॥ सेन करी वली तेह ॥सू०॥ सुपन लाध्युं वली तेहनें॥ सू०॥ चिंते चित्तमां जेह ॥२॥सू० ॥ सुपनतणो भाव ते लह्यो ॥सू०॥ मुंगे कहु न केवाय ॥सू०॥ तेम सुन ध्यानें जें चढ्या ॥सू०॥ ध्यान स्वरुप न लखाय ॥३॥सू०॥ जोगी पदारथ ते लहे ॥सू०॥ ते आनंद रस माहे ॥सू०॥ परब्रह्म वीषे ते करें॥ ॥सू०॥ जोगी स्वरुपतिहां पाहें ॥४॥सू०॥ परब्रह्म पामें सही. परम ध्यान धरे जेह ॥सू०॥ डाभी जमणी नासाथी ॥सू०॥ वायुरुधण करेतेह॥ ॥५॥ सू० ॥ संकल्प विकल्प छंडीने ॥सू०॥ आ-

तमथिर करे तेह ॥सू०॥ परब्रह्म तेह जांणसें ॥
सीद्ध स्वरूपवली जेह ॥ ६ ॥ सू० घ्रत वावरे घरे
घरे ॥सू०॥ न लहे घ्रीत सवाद ॥सू०॥ तेम ध्या-
ने ध्याये बहु जणा ॥सू०॥ सीद्ध स्वरूप अगाद
॥सू०॥७॥ चित्तनेंविषे चिंतेनही ॥सु०॥ उंनम-
मणी आवे तेयांण॥सु०॥वरण रहित वस्तुजेलखे
॥सु०॥ ते विरलाकोनजांण ॥ ८ ॥सू०॥ उद्यम
करतां जोमले ॥स०॥ ध्यान तणो अभ्यास॥सु.
पावडीए चडतां थकां ॥सू०॥ ते चडे आवास॥
॥९ सू०॥ मुंगे सुपनु दीठुं खरुं ॥सु०॥ मुखथी
कह्युं न जाय ॥सु०॥ तेम ध्याने ध्यातां जे थयुं
॥सु०॥ जोगी मुखे न कहाय ॥सू०॥१०॥ अक-
ल स्वरूपछे ध्याननुं ॥सु०॥ चरण रहित वली
तेह॥सु०॥तासपटंतरको नही ॥सु०॥ वस्तु नथी
वली जेह ॥११॥सू०॥ मन थीर करी ध्यान धरे
॥सु०॥ पंचेंद्री वश थाय ॥सु०॥ आसजंजाल-

मे परिहरे ॥सु०॥ तो लये कोनं लगाइं ॥सु०१२॥ राग द्वेष दुरे करी ॥ सु० ॥ ध्यान धीरज जव होइ ॥ सु० ॥ ध्याने आतमा थिर होये ॥सु० ॥ मन चपलता खोइ ॥सुण॥१३॥ धनुर्धर कोइ द्रढ होवे ॥ सू० ॥ वेजु वीधे तेह ॥ सुण॥ तेम एकाग्रहे ध्यानथी ॥सुण॥ विचीत्र काम साधे जेह ॥सु०॥१४॥ राधावेद जे साधे छे ॥ सु० ॥ मन स्थिर ध्यांने जेह ॥ सु० ॥ निचि नजर चकुहणो ॥सु०॥ ध्यान धारणा तेह ॥सु०॥ मनवस जेणे नवि कर्युं ॥सुण॥ ते सफल कदीये न होये ॥ ॥सुं०॥ शुन्य मने क्रिया करे ॥सू०॥ शुन्य मने क्रीया खोये ॥सुण॥१६॥ तेह थकी पामे नही॥सुण॥ ध्यानतणो लवलेश ॥सू०॥ पवित्रपणुं तेनें नही ॥सूण॥ धरे अनंता वेश ॥सू०॥१७ ॥ जनमलगे व्रत पालसे ॥ सू० ॥ ते सफल कदीये नहोय ॥ ॥सूण॥सांतरस फरस्यो नही, ध्यान निष्फल तस

जोयें ॥सू०॥ सांत रसफरस्यो नही ॥सूण॥ कर्म क्षये नवि होयें ॥ सूण ॥ सर्व आरंभ छांड्या विना ॥सु०॥ उपसम नहि तस कोय ॥सू० १ए॥ सांत रस मुकी करी ॥सु०॥ मुढ न लहे उपयोग ॥सुण॥ जोगजोगपोकारतो ॥सुण॥ जोग तणो विजोग ॥सू०॥ २० ॥ धर्म मारग छे जुजुवा ॥ ॥सुण॥ ब दरसन थयां जेह ॥सूण॥ समता रसमां सहुमले ॥सुण॥ नदी समुद्रमां तेह ॥ सुण ॥ ॥२१॥ गाय वरण रंग जुजुवा ॥सुण॥ धवल दुध केवाय ॥सु०॥ खट दरसन रंग जुजुवा ॥सु०॥ समता मांहे समाय ॥सु०॥२२॥ अतीत अनागत वर्त्तमान ॥ सु० ॥ सुध मारग छे एह ॥सुण॥ जीव दया समता सही ॥सुण॥ धर्मनुं मुलछे तेह ॥सुण॥२३॥ गइवस्तु, सोचे नही ॥सुण॥ आवेह रख न होय ॥ सुण ॥ शत्रु मीत्र ते सम गणे ॥सुण॥ पंडित कहीये सोय ॥सु०॥ २४ ॥ कुगुरु

कुदेव कुसंगथी ॥ सु० ॥ नटक्या बहु नर जेह ॥
॥सु०॥ रात्री अंधारी नवी लहे ॥सु०॥ छती व-
स्तु पड्डी तेह ॥सु०॥२५॥ तेम न देखे परमात-
मा ॥सु०॥ शुन्य पणुं धरे चीत्त ॥सु०॥ दुष्ट दो-
ष परसंगथी ॥सु०॥ एह अनादिनी रीत ॥सु०॥
॥२६॥ वायु रहित दीवो स्थिर रहे ॥ सु० ॥ वायु
प्रसंगे जाय ॥सु०॥ तेम चीत्त डोले ध्यानमां ॥सु०॥
परम ब्रह्म नही पाये ॥सु०॥ परब्रह्म ध्यावा ज-
णी ॥सु॥ सीष्य चढयो सुन्न ध्यान ॥सु०॥ गुरु
आज्ञाये परवर्यों ॥ सु० ॥ गुरुउपदेश प्रमाण
॥ सु० ॥ ॥ २७ ॥ ढाल सातमी ॥

॥ दुहाः ॥ गुरु कहे चेतन सांभलो, जो साधो सुन्नध्यांन ॥ कीटक भ्रमरी जेम होय, आतम ध्यांन प्रमाण ॥ १ ॥ चीत चटकावे ध्यांनथी, सात्विक राजस जेह ॥ तामस विवेके दुरकरी क्रोध भेदन वली तेह ॥२॥ ढालः ॥ राग आशा

ग्रीनी देशीः ॥ गुरु मुखथी सांभलीए साचुं, करे क्रीया गुणवंतरे ॥ गुरु आज्ञाये परवर्यो ए, करे क्रीया महामंतरे ॥१॥ गुरु मुखथी सांभली ए साचु ॥ ए आंकणी ॥ सात्वीक सर्व गुणनो आधार, सत्व धर्मधुर एहरे ॥ संसार नासनो सत्व करे जे, सत्व सर्ग दें तेहरे ॥२॥ गु०॥ आलंबन आकार रहीत जे ॥ आनंद तणुं भलुं धाम रे भला पुरुष जे ध्यानें ध्याइया, सत्वधर्मस्युं काम रे ॥३॥ गु०॥ जेम अग्नि तणे संजोगे, काष्ट तणी ढग बाले रे ॥ कर्मरुप घणां तेम बाले, थोके ध्यान करी जालें रे ॥ ४ ॥ गु०॥ मेघ तणा आडंबर होवे, वायु उतारेछे तेम रे ॥ तेम शुभ ध्यान तणें संजोगे, जोगी धरे ध्यांन मग्न मांहरे ॥ ५ ॥ गु० ॥ लागें नही जेम कमल समीपे, जेम जल तेह सभावे रे ॥ तेम सुभध्यांने रमे जे जोगी, सूक्ष्मध्यांन लय लावे रे ॥६॥ गु०॥ स्फाटि-

क रत्न जे सोहे नीरमल, जेम रज ढांकीत जेहरे ॥ नवी लेपाय लेप करमथी, सून ध्यांनें वली तेहरे ॥७॥ गुण॥ शुकलध्यांन जोगें करीने, ब्रह्म ज्ञान ब्रह्ममांहे रे ॥ जोमी रह्यो जेम जोगी ग्रहे, तेम सखा स्वरुप फल तांहरे ॥८॥ गुण॥ मुगती रमणीसुं आणंद लहे जे, ते नय ध्यांनथी जोइरे ॥ रूपातीत आकार रहीत जे, ध्याये ध्यान वली सोयरे ॥ ए ॥ गु० ॥ ध्यान कल्पवृक्ष सम कह्यो, ज्ञान फुले करी फलीयो रे ॥ जेह मोक्षरुप फले फलसे ते, धरे ध्यांन पंडित तेहरे ॥ १० ॥ गु० ॥ सुक्लध्यांन थयो नीज चित्तमां, तेम ब्रह्मरुप अनुपरे ॥ वललो ज्ञान फुले करी फलसे, मोक्ष स्वरुप नरपुंसरे ॥११॥ गुण॥ एहज नवन वीषे कल्प थापो, आवरण सघलां निवारी रे ॥ सुक्लध्यांन थकी आत्म प्रकाशे, मुगतिपद दातार रे ॥ १२॥ गु०॥ दरशन ज्ञान चारीत्र गुण जाणे; रत्न

त्रय गुण खाणीरे ॥ जोग मुगतिपद प्राप्ति का ले, वंदे हे श्री जीनजांण रे ॥ १३ ॥ गुण॥ उद्यमे छेद्यो संसाररुप जे, जोग मुगतिने जोडे रे ॥ म न वचन काय एकत्र करीने, अशुभ कर्म तीहां त्रो डे रे ॥ १४ ॥ गुण॥ संजमनेम आसन प्राणादीक धारे धारणा ध्यांनरे ॥ अहिंसादिक पंच संजम सार, नेम तणा कहुं पंच नामरे ॥ १५ ॥ गु० ॥ सौचपणे मन नीरमल कीजे, तप साधे बार भेदे रे ॥ सर्व वस्तुपर संतोष करे जे, सज्झाय करे मन उमेदे रे ॥ १६ ॥ गुण॥ देव तणुं संभारे ध्यान जे, नेम पंचम न आंणीरे ॥ आसन पदमासन करी साधें, सासरुंधन करी जांणीरे ॥ १७ ॥ गुण॥ प्र तिहारे इंद्री पंच रुंधे, समाधी अध्यातम साधें रे ॥ स्थीरपणुं बहु हेते आदरे, धारणा ध्यानसुं वासे रे ॥१८॥ गु०॥ मणी अगनी तारा सुरवृंद, प्रथवी उद्योत करंतरे ॥ सहज सभावथी लय

उपजावे, घट उद्योत धरंतरे ॥१९॥ गु०॥ परमा नंद स्थानक सुख होवे, अनुभव लय जगावे रे ॥ नाक थकी रहे अंतर ध्याये, घट नीज आतम पावे रे ॥२०॥ गु० ॥ तेल धारानि परे अविछिन्न ज ॥ घंटा नादनी पेरे रे, ॐकार नाद तणी पेरेइं जाणे, जोगीस्वर अभीन्नरे ॥२१॥ गु०॥ घंटा नाद ठेडे जेम होवे, समतो।१।होइ मीठो रे ॥ अनाह दे नाद होय तेमघटमां, उपसांत करी दीठोरे।२२। गु० ॥ वाजेठें अविकृतरुपजे, स्वप्रांणीना चित मांहेरे ॥ ते नाद अनाहद कारण, वीक्रीत पणों उजेंताहेरे ॥२३॥ गु० स्वसरीरमां वायुपणें ना- द, नासिका मूल रहो लागीरे॥ मतक्रु स्वजीवप णे ते देखे; कार्य सकल सूज जागीरे ॥२४॥गुण॥ अक्षर धूनी रहीत वीकल्प उपजे, तरंग रहीत समता संगे रे, चीत्र पाम्यो स्वभावें समाधिमां॥ ते होयें चीत्रसूंरंगेरे, ॥ २५ ॥गुण ॥ जावत इंद्री

कषाय बल होवे, तावत एह सुख मानेरे आ-
वत अनादह सूख नवी लेखे ॥ तावत
एह सुख जाने रे ॥ २६ ॥ गु० ॥ जन्म
लगें जे उपार्जित कर्म. ते अनाहद नाद
जायरे ॥ जेम अंधारुं मीटे सूर्य उदय,
तेम घट उद्योत थाय रे ॥२७॥गुण॥ स्थूल सूक्ष्म
आकार सहीत जे, सुजध्याने एम प्रकाशेरे ॥
परहीत सम्यकपणें कहो, नीराकर ते भासेरे।
॥२८॥गुण॥ नीराकार वलो ध्यान वीसेषे रुपा-
तीत उजल वसेरे, स्थूल सूक्ष्मने भेदें जाय जो-
य जे ॥ तेतो बहु प्रकारे देखेरे ॥ २९ ॥ गु० ॥
शरीरादिक आलंबन छंडि, ब्रह्मद्वार विषे आ
वेरे ॥ करजो तेम सूक्ष्म ध्यानेजे, नीराकर स्यूं
ध्यावेरे॥३०॥गुण॥ ध्याये अनाहद सूध स्वरूपनें,
द्वाद सांत नीराकार छे रे॥ आत्मा मनो वचन
काया जोगे, भोजनें तेणे ही गम रे ॥३१॥गुण॥

॥ दुहा ॥ बाह्य अभ्यंतर जोगथी, छंडे प्रकारें दोय ब्रह्मद्वारे नीराकार छे, परमातम वहे सोय ॥१॥ ॥ ढाल ॥ राग धन्याश्री ॥ गुरु वारे गुण तमतणा ॥ ए देशी ॥ ध्यानसरुप जेम ज्ञाविये, परमातम लहेसोय चेतन॥ परममाहारस पाइये ॥ जो समता चित होय चेतन ।१। ध्यान० ॥ ए आंकणी एक आंगुल व्रतकारणे, आकासछे नीर लेप चेतन॥ तीहांथी परम योगीस्वरा, करे कार्यनी खेपचेतन २ ध्या० नेत्रमंडलतणे विषे ॥ आत्म रह्यो नीरधार चेतन, तेह थकी ऊर्ध्वगामीजे, ते आतमनीराकारचेतन ॥३॥ ध्या० ॥ अलक्ष नीरबंध जे, परमातम गुण जेह चेतन ॥ द्वादश शांत सदा धानी। सदा आनंदनुं घर चेतन ॥४॥ ध्या० रुंध्यो जोगी कषायथी, इंद्री चपल दमी तेह चेतन परणती छंडि करी ॥ करतो सूद्ध सनेह चेतन ॥ ५ ॥ ध्या० ॥ सांत रस चित थिर करी

सत्व अवलंदो जेह चेतन, पोते द्रढ चीत तीहां करी ॥ ध्यान उद्यम धरी तेह चेतन ॥६॥ ध्यां० छदि संसारनो पास जे ॥ अंतरंग बल कीध चेतन, सीद्ध स्वरूप लेवा प्रतें ॥ जोत सुजोतमें लीध चेतन ॥७॥ ध्या० ॥ ब्रह्मज्ञानसुं लय करी, उपजशे केवल नांण चेतन ॥ मुगती पदारथ पांमसें, अष्ट कर्म क्षय जांण चेतन ॥८॥ ध्या० ॥ एणी परें जोग मारग रहे, अष्टांग ध्यानें जोय चेतन ॥ अतिसय सर्व ते मन आंणो, ध्यानें मंगलीक होय चेतन ॥९॥ ध्यां० सर्व संकल्प विकल्प तजी, एकांते द्रढ चीत चेतन ॥ नथी कांइ बीजुं भावना, अध्यातमठे चीत चेतन ॥१०॥ ध्या० ॥ अनादि सत्ता चेतन तणी, कर्म संगती तणी जोय चेतन ॥ अंत सत्ता भव जीवने, संसार विछेद न होय चेतन ॥११॥ ध्या०॥ दोय भेदे सत्ता कहुं, नीश्चे एक व्यवहार चेतन ॥

अनागत होय नीश्चे सत्ता कर्मदल थनार चेतन ॥१२॥ ध्या० ॥ कर्मदल मेल्या पछी विवहार सत्ता थइ जाए चेतन, सुधनये वेवहारतां ॥ जेणे महोय नीरवाण चेतन ॥१३॥ ॥ ध्या० ॥ १३॥ को केने आधीन नही, जे जेम ग्रहे परथाय चेतन ॥ एणे भावे वर्ते सदा मुगति रमणी कहेवाय चेतन ॥ १४ ॥ एम अध्यातम रमण करें, परमातमने ध्याय चेतन ॥ विनय विवेक वीचारीने, जोतसुं जोत मीलाय चेतन ॥ १५ ॥

॥ इति श्री अध्यातम गीता संपूर्णम् । गाथा संख्या ॥२४२॥ श्लोक ॥ ३३० ॥ श्रीरस्तुश्री ॥

॥ दुहाः ॥ स्वस्ति श्री मंदिर परम, धर्म ध्यांन सुखठांम ॥ स्यादवाद परिणांमधरि, प्रणमुं चेतन राम १ महावीर जिनवर नमी, भद्रबाहु सूरिस ॥ वंदि श्री जिन भद्रगणी, श्री क्षेमेंद्र मुनीस २ सदगुरु सासन देवी नमी, वृहत्कल्प अनुसार ॥

शुद्ध नावना साधुनी, नावीस पंच प्रकार ३ इं-
द्रीयोग कषायने, जीपे मुनिनिःस्संग ॥इणजीतेंकु
ध्यानजय, जायें चित्त तरंग ४ प्रथम नावना श्रृ
त तणी, बीजी तपतीय सत्व॥ तुरीय एकता ना-
वना, पंचम नावसुतत्व ५ शुतनावन मन थिर
करे, टाले नवनो खेद॥ तप नावनका यादमे, दमें
वेद उमेद ६ सत्व नाव निर्नय दसा, निज
लघूताइक नाव॥ तत्व नावना आत्मगुण, सि-
द्ध साधना दाव ७

॥ ढाल ॥ लोक स्वरूप विचारो आतम हित
तणी ॥ ए देशी ॥ श्रुत अन्यास करो मुनिवर
सदारे अतियार सहु टाल, हिन अधिक अक्षर
मत उचरोरे शब्द अरथ संनाल ॥ १ ॥ श्रुण ॥
सूक्ष्म अर्थ अगोचर दृष्टिथी रे, रुपिरुप विहिन,
जेह भतीत अनागत वर्त्तनोरे जाणेग्यानी लीन
॥ २ ॥श्रु.॥नित्य अनित्य एक अनेकतारे, सद स-

दनाव सरुप, बए नाव एक द्रव्य परिणम्यारे, ए
क समयमे अनुप ॥३॥श्रुण॥ उत्सर्ग अपवाद पदें
करीरे जाणे सहु शुत चाल, वचन विरोध नि-
वारे युक्ति रे, थापे दूखणाटाल ॥४॥शु०॥ द्रव्या
र्थिक पर्यायार्थिक घरे रें, नयगम नंग अनेक॥ न-
य सामान्य विशेष ते ग्रहेरे लोको लोक विवेक
॥५॥ नंदी सूत्र उपगारी कह्योरे, वली अशाचाठा
मी द्रव्य शुतनें वांद्यो गणधरे रे, नगवई अंगे-
नाम ॥६॥ सु०॥ शुत अभ्यासें जिनपद पामी
येरे, बठे अंगे साखि शुतनाणी केवल नाखि समो
रें, पन्निवणे जे नाख ॥७॥सुण॥ शुत धारी आराधक
सर्व तेरे, जाणे अर्थ स्वनाव, निज आतम परमा
तम समग्रेहरे, ध्यावें ते नयदाट ॥८॥ शु० संयम
दर्शन ते ज्ञाने वधेरे, ध्यान सिवसाधंत, नव स्व-
रूप चनगतिनो लखे रे, तेणे संसार तजंत ।शुण।
इंद्रिय सुख चंचल जाणी तजे रे, नव १ अरपत

रंग, जिम २ पामे तिम २ ऊलसे रे, वसे न चित्त अनंग ॥ १०॥शु० ॥ काल असंख्याताना नव लखेरे, उपदेसक पण तेह, परनव साथी आलंबन खरो रे, चरण विना शिव गेह ॥ ११ ॥शु० ॥ पंचम काले शुत बल पण घट्यो रे, तो पण ए आधार, देवचंद जिनमतिनो तत्व एरे श्रुतस्यु धरज्यो प्यार ॥ १२ ॥ शु० ॥ ढाल १ ली ॥

॥ ढाल ॥ २ अनुमति दीधीमाये रोवंती॥ ए देशी ॥ रयणावली कनकावली, मुत्तावली गुण रयण, वज्र मध्यनें जव मध्य ए, तप करीने हो जीपोरो पुमयण १ नवियण तप गुण आदरो रे, तप तेजेरे बीजे सर्व कर्म, विषय विकार सहु टले, मन गंजेरे नंजेनव नर्म ॥२॥ न० ॥ जोगे जय इंद्रिय जयतदा तप कर्म संडण सार, उवह णे योग इहा करी, शिव साधेरे सुधाअणगार॥३ ॥न०॥ जिम २ प्रतिज्ञा दृढ थकों, वैरागीयोत

पराय, तिम १ अशुज दलछीजेए रवि तेजेरे जिम शित विलाय ॥ ४ ॥ ज० ॥ जे जिकु पडिमा आदरे, आसए खकंप सुधीर, अति लीन समता जावमें तृणनी परें हो जाणंत शरीर ॥ ५ ॥ ज० ॥ जिए साधु तप तरवारथी, सूडयो मोहगयंद तिए साधुनो हुं दासलुं, नित वंडुरे तस पाय अरविंद ॥ ६ ॥ ज० ॥ आयारसुगडांग अंगमें, तिम कह्यो जगवइ अंग, उत्तराझयए गुण तीसमें तपसंगें हो सहु कर्मनो जंग ॥ ७ ॥ ज० ॥ ते डुविध डुकर तप तपे, जवपास आस विरक्त धन साधु मुनि ढंढण समा, रुपीखंधक होती सग कुरुदत्त ॥ ८ ॥ ज० ॥ निज आतम कंचए जणी तप अगनि करि सींधंत नवनवि लब्धि बलेंछतें उपसर्ग होते संत महंत ॥ ए ॥ ज० ॥ धन तेह जे धन गृह तजी, तन नेहनो करीछेह, निस्संग वनवासें वसे, तप धारी होते अजिग्रह गेह ॥ १० ॥ ज० धन तेह

गच्छ गुफा तजी, जिन कल्प नाव अफंद, परिहार विसुद्धी तप तपे ते वंदे हो देवचंद मुनिंद।११ज०।

॥ ढाल बीजी ॥

॥ढाल॥२॥ इवे रांणि पदमावती ॥ एदेशी ॥

रे जीव साहस आदरो, मतिथायो दीन, सुखदुख संपद आपदा, पूर्व कर्म अधिन ॥१॥रे०॥ क्रोधादिक वसिरण समे, सह्या डुख अनेक, तेजो समतामां सहे तो खरो विवेक ॥२॥रे०॥ सर्व अनित्य असासतो, जे दिसे एह ॥ धन तेने सयण सगा सहु, तिणस्यूं स्यो नेह ॥३॥रे०॥ जिम बालक वेलु तणा, घर करीय रमंत ॥ तेहतें अथवा ढहे, निज २ गृहजंन ॥४॥रे०॥ पंखी जेम सराहमें, नवी नावनी रीति ॥ तिम ए परियणतो मिल्यो, तिणथी सीप्रीत ॥५॥रे॥ ज्यां स्वारथत्यां ए सहु सगा विण स्वारथ दूर॥ पर काजे पापे नले तेकिम रे बेसू ॥६॥रे०॥ तजि बाहिर मे-

लावमो, मिलियो बहु वार, जेपूरव मिलियो नही तिणस्यु धरि प्यार ॥७॥रे०॥ चक्रीहरी बल प्रतिहरी, तसविभव अमांन ॥ ते पण काले संहस्था, तुऊधनस्यें ज्ञान ॥ ८ ॥ रे० ॥ हाहा हुंतो तुफिरे, परियणनी चिंत, नरक पड्या कहेताहरी कुण करस्ये चिंत ॥ए॥रे०॥ रोगादिक दुख उपने, मन अरति म धेव पूरव नीज कृत कर्मनो, ए अनुभव हेव ॥१०॥रे०॥ एह शरीर अशासतो, खिणमें छिजंत ॥ प्रीत किसी ते ऊपरे जे स्वारथवंत ॥११॥रे०॥ जां लगे तुऊ इण देहथी, छे पूरव संग तां लगे कोटि उपायथी, नवी थाय भंग॥१२रे०॥ आगली पाछली चिहुदिने, जे विणसी जाय॥ रोगादिकथी नवी रहे, कीध कोटी उपाय॥१३रे०॥ अंते पण एने तज्यां, थाये शिव सुख ॥ तेजोछूटे आपथी, तो तुज स्यो दुःख ॥१४॥ रे०॥ ए तन विणसे, ताहरे नविकोइहांणि जो ज्ञानादिक गुण

तणो तुऊ आवे ऊाण ॥१५॥ रे०॥ तुं अजरामर आतमा अविचल गुण रांण, क्षण ज्ञंगुर जड देहथी तुऊ कीहां पिबाण ॥१६॥रे०॥ बेदन ज्ञेदन ताडना, वध बंधन दाह, पुजलने पुजल करें, तु अमर अगाह ॥१७॥रे०॥ पूर्व कर्म उदेंसही, जे वेदना थाय ॥ ध्यावे आतम तिणसमें ते ध्यांनी राय ॥१८॥रे०॥ ज्ञान धाननी वातऊी, करणी आसांन, अंत समे आपद पड्यां, विरला करें ध्यान ॥१९॥ रे०॥ आरति करी ऊख ज्ञोगवे, परवशजेम कीर तो तुऊ जाण पणा तणो, गुण केवोधीर ॥२०॥रे॥० शुद्ध निरंजन निर्मलो, निज आतम ज्ञाव ॥ ते विणस्ये कहे ऊख किस्यो, जे मिलियो आव ॥२१॥रे०॥ देहगेह ज्ञाडा तणो, ए आपणो नहि, तुऊ गृह आतम ज्ञान ए तिण मांहे समाय ॥२२॥रे०॥ मेतारजसुकोसलो वली गजसुकमाल सनतकुमार चक्रीपरें, तन मम-

ताटाल ॥२३॥रे०॥ कष्ट पड्यां समतारमें, निज आतम ध्याय देवचंद तिण मुनि तणा, नितवंछ पाय ॥ २४ ॥ रे० ॥ ढाल ३ जी ॥

॥ ढाल ॥४॥ प्राणि धरी संवेग विचार ॥ ए देशी ज्ञान ध्यान चारित्रनी रे जो दृढ करवाचाह तो एकाकि विहरतारे, जिन कल्पादिक साधरे ।१। प्राणी एकल भावन भाव ॥ शिव मारग साधन दावरे प्राणी एक० साधु भणी गृह वासनी रे, छुटी ममता तेह ॥ तो पिण गछ वासीपणो रे, गुण गुरु परछे नेह रे ॥ २॥प्रा० ॥ वन मृगनी पर तेहथी रे, छोडी सकल प्रति बंध॥ तु एकाकि अनादिनोरे, किणथी तुझ प्रतिबंध रे ॥३॥प्रा०॥ शत्रु मित्रता सर्वथी रे, पामी वार अनंत॥ कोण सयण दुसमन कीस्यो रे, काले सहुनो अंतरे॥४॥ बांधे कर्म एकलो रे, भोगवे पिण ए एक॥किंणछ-पर किण वातनीरे, राग द्वेषनी टेकरे ॥५॥प्रा०॥

जो निज एक पणुं ग्रहेरे, छोडी सकलप्रनाव॥ शु
धातम ज्ञानादिस्यूरे, एक स्वरुपे नावरे॥६॥प्राण
आयो पिण तु एकलो रे, जाइस पिण तुएक॥ तो
ए सर्व कुटुंबथी रे, प्रीति किसी अविवेकरे॥७॥
॥प्राण॥ वनमांहे गज सिंहादीथी रे, विहरतानट
ले जेह॥ जिण आसण रवि आथमे रे, तिण आ-
सण निसि ठेह रे॥८॥प्रा०॥ तप पारण आहार
ग्रहे रे, करमां लेपविहिन॥एक वार पाणी पिवने
रें, वन चारी चित्त अदिन्न रे॥९॥प्रा०॥ ए दोष
सहु पर तणो रे, परसंगे गुण हाण॥पर घन ग्रा-
ही चोरते रे, एक पणे सुख खाण रे॥१०॥प्रा०
पर संजोगथी बंधछे रे, पर वियोगथी मोक्ष तेणे
तजीपरमेलावडोरे,एकपणोनिजपोखरे॥प्रा०११।
जन मन पाम्यो साधको रे साथ न मरशे कोय
दुख वहेचवां कोनही रे, खिण नंगुर सहु लोयरे
॥१२॥प्रा०॥ परिजन मरतो देखीने रे सोग क-

रे जन मुढ ॥ अवसरवारे आपणो रे, सहु जननी ए रूढ रे॥१३॥प्रा०॥ सुरपति चक्री हरी बली रे, एकला परभव जाय तन धन परिजन सहु मिली रे कोइ सखाइ न थाय रे ॥ १४॥प्रा०॥ एक आत्मा माहरो रे नाणदंसण गुणवंत बाह्य जोग्य सहु अवरछे रे पाम्यो वार अनंत रे ॥ १५ ॥ प्रा० ॥ करकंडु नमीने गाइए रे डुम्मुह प्रमुख ऋषी राय मृगा पुत्र हरिकेसिनारे वंडु हुं नित पायरे ॥१६॥प्रा०॥ साधु चिलाती सुत भलो रे वली अनाथी तेम इम गुण मुनी अनुमोदतां रे देवचंद सुख खेम रे ॥१७॥प्रा०॥

॥ ढाल ॥५ मी ॥ इणि परे चंचल आउखु जीव जागो रे ॥ ए देशी ॥ चेतन ए तन कारिमो तुम ध्यावो रे शुद्ध निरंजन देव भविक तुमे ध्यावो रे सुद्ध स्वरूप अनुप ॥भ०॥१ ॥ नर भव श्रावक कुल लह्यो ॥तु०॥ लाधो समकित

सार ॥ज०॥ जिन आगम रुचिसुं सुणो ॥तु०॥ आलस तुमे निवार ॥ज०॥२॥ समयांतर सहुना-वनो ॥तु०॥ दरसण जास अनंत ॥ज०॥ आतम जावे थीर सदा ॥तु०॥ अक्षय चरण महंत ॥ ॥ज०॥३॥ तीन लोक त्रिहु लोकना ॥ तु०॥ परि-णति तीन प्रकार ॥ज०॥ एक समे जाणे तिणे ॥तु०॥ नाण अनंत अपार ॥ज०॥४॥ सकलदोष हरसासतो ॥तु०॥ वीरज परम अदीन ॥ ज० ॥ सुख मतनुं बंधन विना ॥तु०॥ अवगाहना स्वा-हीन ॥ज०॥५॥ पुदगल सकल विवेकथी ॥तु०॥ शुद्ध अमुर्त्तिरूप ॥ज०॥ इंडी सुख निस्पृह थया ॥ ॥तु०॥ अकषाय अबाह सरूप॥ज०॥६॥ इण्यतणे परिणामथी ॥तु०॥ अगुरु लघुत्व अनित्य ॥ज०॥ सत्य स्वजावमइ सदा ॥ तु० ॥ गेडी जाव अ-सत्य ॥ज०॥७॥ निज गुण रमतो राम ए ॥तु॥ सकल अकल गुण खाण ॥ज०॥ परमातम पर

ज्योतिए ॥तु०॥ अलख अलेप वखाण॥ज्ञा॥ण॥ पंच पूज्यथी पूज्य ए ॥तु०॥सर्व ध्येयथी ध्येय॥ ॥ज्ञ०॥ ध्याता ध्यान रुध्येय ए ॥तु०॥निश्चे एक अन्नेय॥ज्ञ०॥ए॥ अनुन्नव करतां एहनो॥तु०॥थाय परम प्रमोद ॥ज्ञ०॥ एक रूप अन्न्यासथुं ॥तु०॥ शिव सुखने तसु गोद ॥ज्ञ०॥१०॥ बंध अबंध ए आतमा ॥तु०॥ करता अकरता एह ॥ज्ञ०॥ एह नोगता अनोगता ॥तु०॥ स्याद वाद गुण गेह॥ज्ञ० ॥११॥ एक अनेक सरूपए॥तु०॥ नित्य अनित्य अनादि ॥ज्ञ०॥ सदा सद्भाव परिणम्या ॥तु०॥ मुक्त सकल उन्माद ॥ज्ञ०॥१२॥ तप जप कि-रिया खय थकी॥तु०॥ अष्ट करम न विलाय॥ज्ञ॥ ते सहु आतम ध्यानथी ॥ तु० ॥ क्षीणमे खेरु थाय ॥ज्ञ०॥१३॥ सूद्धातम अनुन्नव विना ।तु०। बंध हेतु शुन्न चाल ॥भ०॥ आतम परणामे र-म्या ॥तु०॥ एहज आश्रव पाल ॥ज्ञ०॥१४॥ इं

म जाणि निज आतमा ॥तु०॥ वरजि सकल उ-
पाधि ॥ज०॥ उपादेइ अविलंबने ॥ तु० ॥ परम
महोदय साध ॥ज०॥ १५ ॥ जरत इलासूत तेत-
ली ॥तु०॥ इत्यादिक मुनि वृंद ॥ ज० ॥ आतम
ध्यानथी ए तस्या ॥ तु० ॥ प्रणमे ते देवचंद ॥
॥ ज० ॥ १६ ॥

॥ ढाल ॥ ६ ठी॥ शैलगशेत्रुजे सिद्धा एदेशी॥
जावना मुगति निसांणी जांणी, जावो आसक्ति
आंणीजो ॥ योग कषाय कपटनी हाणी, थाय नि-
र्मल जाणीजी ॥जा०॥ १ ॥पंच जावनाए मुनीमन
जणी, संवर खाणी वखाणीजी ॥ वृहत्कल्प सूत्र-
नी वांणी, दीठी तेम कहाणीजी ॥जा०॥ २॥ क-
र्म कतरणी शिव नीसरणी, ऊाण ठाण अनुस-
रणीजी ॥ चेतन राम तणी ए घरणी, जव समु-
द्र डुख हरणीजी ॥जा०॥ ३॥ जयवंता पाठक गु-
णधारी, राज सागर सुविचारीजी ॥ निर्मल ज्ञान

घान संजारी, पाठक सहु हितकारीजी ॥ज्ञा०॥४॥ राज हंस पाठक सूपसावें, देवचंद गुण गावेजी॥ ज्ञविक जीव जे ज्ञावना ज्ञावे, तेह अमीत सुख पावेजी ॥ज्ञा०॥५॥ जेसलमेरी साहसुत्यागी, वर्द्धमान वम्भागीजी ॥ पुत्र कलत्र सकल सोज्ञागी, साधु गुणाना रागीजी ॥ ज्ञा०॥ ६ ॥ तस आग्रह करीने भावे, ढालबंधमें गाइजी ॥ ज्ञणास्ये गुणास्ये जे ए गाशे लहस्ये ते सुख साताजी ॥ ॥ भा० ॥ ७ ॥ मन शुद्ध पंचे ज्ञावना ज्ञावों, पावन जिन गुण गावोजी ॥ मन मुनीवर गुणसंग वसावो, सुख संपति गृह थावोजी ॥ज्ञा०॥८॥ इति श्री देवचंदजी कृत पंच ज्ञावना संपूर्ण ॥

॥ अथ आलोयणछत्रीसी लीख्यते ॥

पाप आलोयवुं आपणां, शुद्ध आतम साखे ॥ आलोयो पाप छुटोये, भगवंत इम भाखे ॥ पा० १ ॥ सल्ल हैयेथी काढीजे, जिम किधां तेम ॥ दुःख देखिश नहितर घणां, रुपी लखमणा जेम ॥पा०२॥ वृद्ध गीतारथ गुरु मिले, आतमा शुद्ध किध ॥ तो आलोयणा लीजिये, नहीतर शुं लीध ॥पा०३॥ उछो अधिको देजिके, पारका ले पाप॥ लेनार छुटे नहि, सामो जागे संताप ॥ पा० ४ ॥ कीधां तिम कोइ कहे नहि, जिन लफ्थड जूठ ॥ कांटो भाग्यो आंगुली, खोत्रीजे अंगुठ ॥पा० ५॥ गाडर प्रवाह तुं मुकजे, दूःषमकाल दूरंत ॥ आतम साखे आलोयजे, छेद ग्रंथ कहंत ॥ पा० ६ ॥ करम निकाचित जे कर्यां, तेतो भोगव्यां छुट ॥ शिथलबंध बांध्या जिके, ते आलोयां छूट॥पा० ७॥ पृथवी पाणि आगना, वायु वनस्पति जीव ॥ ते

हनो आरंज तुं करे, स्वाद लीधो सदीव ॥पा०ठ॥
अंधो मुगो बोबमो, मृगा पुत्र ज्युं देख ॥ अंगो
पांगे तेहने, मारे लोहनी मेख ॥ पा० ए॥ बोले
नहि ते बापमो, पण पीमा होय ॥ तेहवी तीर्थं
कर कहे, आचारंगे जोय ॥पा०१०॥ माउ मूलो
आदि देइ, कंदमूल विचीत्र ॥ अनंत जीव सुइ अ
श्रमें, पन्नवणा सूत्र ॥पा०११॥ जिज्ञने स्वाद मा
ण्या जिकें, तेतो मारशे तुझ ॥ जवमांहे जमतां थ
कां, थाशे जिहां तिहां फुज्ज ॥पा०१२॥ जीने जूठ
बोल्या घणां, दीधां कुडां कलंक ॥ गलजिन्नि था
शे गले, होशे महोडुं त्रिभंक ॥पा० १३॥ परधन
चोरी लूटीयां, पाड्यो ध्राशको पेट ॥ भुख्यो ज
मे संसारमां, निरधन थइ नेट ॥पा० १४॥ परस्त्री
ने तें जोगवी, तुज्ज स्वाद तुं लेस ॥ नरके ताति
पूतलि, आलिंगण देशे॥पा० १५॥ परिग्रहे मेल्यो
अति घणो, इच्छा जेम आकाश ॥ काज सरे नहि

तेहवां, उत्तराध्ययन प्रकाश ॥पा० १६॥ घाणी घं
टी उखली, जीव जंतु पीलेश ॥ खमी तुं नहित
र नरकमें, घाणि मांहे पिलेश ॥पा० १७॥ ढानां
अकारीज करी पडे, गर्त्त नांख्या पाप ॥ परमा
धामि ते तुने, नित्य नाखशे फाप ॥पा० १८॥गो
धानां नाक विंधियां, खांसी कीधा बलद ॥ आरं
त्नी उठाम्या, राति उंचे शब्द ॥पा० १९॥वाळा
वाढ्या टांकतां, माकण खाटला कुट ॥ रेच लेइ
कम पाम्या, गलणो गयो छुट ॥ पा० २० ॥
राग द्वेष वाम्या नहि, ज्यां जीवो त्यां सीम ॥
अनंतानुबंधी ते थयो, कहे करीश तुं केम ॥
पा० २१॥ तडतडते नांख्या तावडे, सळ्यां धान
जूवार॥ तडफडीने जीव ते मूआ, दया नहि ल
गार ॥पा० २२॥ अणगल पाणि लुगडां, धोयां न
दिय तलाव ॥ जीव संहार कीधा घणा, साबु प
रस प्रत्नाव ॥पा० २३॥ वैरी विशदइ मारिया, ग

ले फांसी दीध ॥ ते तुजने पण मारशे, मुकशे वेर लीध ॥पा० २४॥ कोक अंगिगो ते करी, ताप्यो सघडी कुंभ ॥ राते दिवो राखियो, पापे भ्रस्यो पिंड ॥पा० २५॥ माथि विलोड्यां वाछडां, नीरि नहि चार ॥ उनाले तरशे मूआं, किधि नहिज सार ॥पा० २६॥ मा बापने मान्या नहि, सगु संतोष ॥ धरमनो उपगार नवि धस्यो, ते सिंगल किम होय ॥पा० २७ ॥ आंधो टुंटो पांगुलो, कोडीयो जार बोर ॥ मरम फिटि जानि बोलवुं, कह्यां वचन कठोर ॥पा० २८॥ मद्यने मांस भक्ष्क जे, खाधां हुंशे हुश ॥ मिछामिछक्कड देइने, पछे लेजे व्रत ॥पा० २९॥ सामायक पोसा किया, लिया साधना वेस ॥ पण संवेग धस्यो नहि, कहि किम तुं करेश ॥पा० ३० ॥ सूत्र प्रकरण समजतां, कह्यां विपरित कोय ॥ जण जण मत छे जुजूआ, सुणतां भ्रम होय ॥पा० ३१॥ वच

न त्रिके वितरागनां, तेतो सहि साच ॥ ज्ञगवत्ति अंगे जोइज्यो, वीरनी ए वाच ॥पा० ३१॥ करमा दान पन्नरे कस्यां, वली पाप अढार ॥ खीण खी ण ते सहु खामीज्यो, संज्ञारी संज्ञार ॥पा० ३ ३॥ इणज्ञव परज्ञव एहवां, कीधां होये पाप ॥ नाम कहीने खामज्यो, करज्यो पश्चाताप ॥ पा० ३४ ॥ खरच कांइ लागशे नही, देहने नही डुख ॥ प ण मन वैरागे आणज्यो, सहि पामशो सुख ॥ पा० ३५॥ संवत सोल अठाणुए, अहमदपुर मां हि समयसुंदर कहे में करी, आलोयण छत्रिसि उच्छाहि ॥ पा० ३६ ॥ इति श्री आलोयण छत्रि सी संपूर्णः ॥

अभयदेवसूरी कृत.

॥ श्री ॥

॥ आगम अष्टोत्तरी प्रारंभः ॥

भाषारूप सार लखीए छीए.

प्रणम्य श्री महावीरं । स्वस्ति श्री वर दायकं ॥
आगम अष्टोत्तरीकां । पूर्वे बालाव बोधनि ॥१॥

सुविशाल लोयणदलं ।
विशुद्ध दंते सुकेसरा लीढं ॥
अट्ठ रुद्ध पत्त छवियं ।
भविय भमरालि सुजिग्धंतं ॥ १ ॥

अर्थः-प्रथम बे गाथाए करी श्री अभयदेवाचार्य शिष्ट जन प्रवृत्ति राखवा मंगलाचरण पूर्वक इष्ट देव श्री वीर प्रत्ये नमस्कार करेछे. श्री वर्द्धमान स्वामिनुं मुख कमळ छे ते मुजने वांछित अर्थ प्रत्ये आपो. ते मुख कमल केवुं छे तो के सुविशाळ, विस्तिर्ण अने जेम कमळ पांखडीए करी शोभे छे, तेम वीरनुं मुख शोभे छे. वळी केवुं छे तो के:-जेम कमळने कर्णिका शोभे छे. तेम वीरनुं मुख शोभे छे. वळी केवुं छे तो के:-जेम

कमळनुं पत्र रक्त कांतिए करी शोभे छे, तेम वीरना रक्त होठ शोभे छे. वळी मुख कमळ केवुं छे तो केः—जेम भ्रमर कमळ उपर गुंजारव करता सुगंधि लेछे, तेम वीरना मुख कमळथी निकळेली सुगंध रूप वाणीने भव्य जीव रूप भ्रमर हर्षवंत थया थका ग्रहण करी रह्या छे ॥ १ ॥

जस परिमल पल्लवियं ।
सुबोहियं नाण नाण किरणेहिं ॥
महदिसउं वंदियउं ।
मुह पउमं वृद्धमाणस्स ॥ २ ॥

अर्थः—वळी मुख कमळ केवुं छे तो केः-जेम कमळ नवीन पत्रनी सुगंधे करी शोभे छे, तेम वीरनुं मुख कमळ जश पत्रे करी शोभे छे. वळी मुख कमळ केवुं छे तो केः-सूर्य जेम किरणे करी शोभे छे तेम वीरनुं मुख कमळ ज्ञानरूप वाणिए करीने शोभे छे, ते मुख कमळ अमने सुख प्रत्ये थाओ ॥२॥

सिरि वद्धमाण सामी ।
समत्त गणि पिडग धारिणाइय ॥
इक्कारस्स गणधारा ।
नाम गहणेणामंसामि ॥ ३ ॥

अर्थः-ज्ञानादि लक्ष्मीवंत श्री वर्द्धमान स्वामी प्रत्ये वळी समस्त इंद्रभूति, अग्निभूति आदे गणधरोने नमस्कार करुंछुं ए नमस्कार सर्व पदोमां जोडवो ॥ ३ ॥

हवे भाव तिर्थनो आदिभूत परंपरा लखीए छीए.

सिरि वद्धमाण पट्टे ।

गोयम सामीय पढम पट्टधरो ॥

तप्पट्टे सोहम्मो ।

परंपरा तित्थ नाविच्छिन्नो ॥ ४ ॥

अर्थः-ज्ञानादिक लक्ष्मीवंत श्री वर्द्धमान स्वामीनी पाटे गौतम स्वामि प्रथम गणधर जाणवा. ते गौतम स्वामिनी पाटे सुधर्मा स्वामि जाणवा. ते सुधर्मा स्वामि भाव परंपराए तिर्थना आदिभूत थता हवा ॥४॥

हवे भाव परंपरा लखीए छीए.

अज्जता जे समणा ।

ते सव्वे अज्ज सुहम सीसाउ ॥

जाव परंपर तित्थं ।

वट्टइ सव्वंपि तम्हाउ ॥ ५ ॥

अर्थः-आजथी आरंभीने जे साधु प्रवर्त्ते छे, ते सर्वे

आर्य सुधर्मा स्वामि शिष्य प्रतिशिष्य रूप एटले शिष्यना शिष्य भाव परंपरा तिर्थ छे ते प्रवर्त्ते छे. ते सर्वे पण ते सुधर्मा स्वामि थकी एटले पंचांगी प्रमाणे शुद्ध समाचारीना प्रवर्तावनाला निष्कपटी, निरहंकारी, मूळ उत्तर गुण खपना करनार ते सर्वे जे हमणां वर्त्ते छे, ते सर्वे सुधर्मा स्वामिना गच्छना जाणवा. एवुं दशाश्रुतस्कंधना आठमा अध्ययनने विषे कह्युं छे ॥ ९ ॥

हवे भाव परंपरानां लक्षण कहेछे.

सुतच्छ करणाउ खलु ।
परंपरा जाव उविआणिज्जा ॥
सिरि जंबूस्वामि सिस्सा ।
आगम गंथाउ गहि अव्वा ॥ ६ ॥

अर्थः-जंबूस्वामि शिष्य बीजा प्रतिशिष्य. सिद्धांतथी ग्रहण करवा, एटले सूत्र ते जिन गणधर तथा चौदपूर्वधर, दशपूर्वधर प्रत्येकबुध प्रमुख चार बुद्धिवंतोना करेला अर्थ, ते निर्युक्ति भाष्य चूर्णि वृत्ति प्रमुख पूर्वाचार्यनी करेली पंचांगी, ते प्रमाणे शुद्ध सूत्रार्थना कहेवावाळा होय. तथा ते प्रमाणे द्रव्य, क्षेत्र, काळ, भाव प्रमुख वडे करीने पोते प्रवर्त्ते, अने परने प्रवर्त्तावनावाळा होय, ते महात्मा श्री जंबू

स्वामिना शिष्य प्रतिशिष्य यावत् पांचमा छेडा सुधी भाव तिर्थवंत जाणवा. ॥ ६ ॥

हवे जेणे आगमनां बहुमान कर्यां तेणे सर्वनां बहुमान कर्यां एवी आगली साख सहित आगली गाथाए करीने कहेछे.

यतः आगमेः—

आगमं आयरंतेण ।
अत्तणोहिम्म कंखिणा ॥
तित्थनाहो गुरु धम्मो ।
सव्वे ते बहु मन्निआ ॥ ७ ॥

तेमज शास्त्रमां आगम प्रत्ये कह्युं छे केः—

अर्थः—जे अभिनिवेशक मिथ्यात्व छोडी जिन आगम आचरण आचरे, ते प्राणी सर्व तीर्थंकर पूर्वाचार्य तथा धर्मनो बहुमान करवावाळो जाणवो. अने जे प्राणी सिद्धांतने न माने ने पोत पोताना गच्छ, ममत्व, कदाग्रहना ग्रंथ तथा पोत पोताना गच्छनी परंपरानो बहुमान करी शुद्ध सिद्धांत पंचांगीना वर्त्तवावाळा पुरुषोनुं अपमान करे, ते प्राणि तिर्थंकर तथा गुरु ते पूर्वाचार्य अने धर्मनुं अपमान आशातनानो करवावाळो जाणवो. ते उपर सिद्धांत युक्त दृष्टांत सहित अभयदेवाचार्य हितशिक्षा करेछे ॥ ७ ॥

रन्नो तण घर करणं ।
सचित्त कम्मं च गाम सामिस्स ॥
डुहंपि दंड करणं ।
विवरीय तेण नवणयन ॥ ७ ॥

प्रथम द्रष्टांत विवरीने कहेछेः—

अर्थः-जेम कोइक राजा जात्रा जवा जणी उजमाळ थयो ते राजाए आज्ञा करी के अमुक गामने विषे प्रयाणनि वखते पडावनो आवास करावो, तेवारे ते दिशाए दूते जइ सर्वे लोकोने जणाव्युं. तेवारे एक गामने विषे ते गामना अधिपतिए गामना लोकोने कह्युं के मारे पण रहेवाने एक घर जोइए ते करावो, तेवारे गामना लोकोए विचार्युं जे राजा तो एक दहाडो आवी रहीने चाल्यो जशे. ते वास्ते घणुं द्रव्य खरची सुंदर घर कराववानुं शुं काम छे? एक घासनुं झुंपडुं करावी कांटानी वाडनो मोटो वाडो घेरो,त्यां राजा एक दहाडो रही चाल्यो जशे, अने आपणा गामना ठाकोरनुं निरंतर काम पडेछे, ते वास्ते राजी रहे तो सारुं माटे घणुं द्रव्य खरची नाना प्रकारनां चित्रामण सहित बे माळनो आवास मनोहर करावो. तेथी ठाकोर आपणा उपर राजी रहेशे. अने आपणने पीडशे नही. एवुं विचारीने

गामना लोके राजाने वास्ते घासनुं झुंपडुं कराव्युं. अने गामना ठाकोरने अर्थे मनोहर महेल कराव्यो. तेथी ठाकोर पण लोको उपर राजी थयो. एटलामां राजा पण प्रयाण करी ते गाममां आव्यो. राजाए गामना ठाकोरनो मनोहर आवास देखी विचार्युं जे आ गामना लोकोए मारा प्रयाणना पडाव वास्ते मनोहर आवास बनाव्यो छे. एवुं विचारीने आवासमां राजा जवा लाग्यो. तेवारे गामना लोक बोल्या, हे भगवन्! तमारो आ आवास नथी. तेवारे राजाए कह्युं के त्यारे कोनो आवास छे? तेवारे लोको बोल्या. आ तो गामना ठाकोरनो आवास छे ने आपने रहेवानो आवास तो आ घासनो बनाव्यो छे. एवां लोकनां वचन सांभळी पोतानो घासनो आवास देखी क्रोधायमान थइ गामना ठाकोरनुं गाम पडावी लीधुं. ने गामना लोकोनो मोटो दंड कर्यो.

हवे तेनो उपनय कहेछेः—

गामना ठाकोरने ठेकाणे आचार्य, अने राजाने ठेकाणे तीर्थंकर देव, ने नगरना लोकने ठेकाणे साधु प्रमुख. जेम राजानी आज्ञा खंडन करी तो ठाकोर अने गामना लोक दंड पाम्या, तेम तिर्थंकरनी आज्ञा खंडन करेतो आचार्य ने साधु बंने दंड पामे.

। जे मुनि नाम धरावी आगमभ्रष्ट विपरीत आचरणाए वि-

चरे ते एक कोडी मात्र मुल न पामे ते कहेछे.

आगम नठो मुणिवर ।
भूमि नठो गयंदवर राया ॥
धण नठो ववहारी ।
न लहंति कवड्डि या मुल्लं ॥ ए ॥

अर्थः—आगमभ्रष्ट साधु, भूमिभ्रष्ट राजा, धनभ्रष्ट व्यवहारियो, ते त्रणे एक कोडो मात्र पण मूल न पामे एटले के जे सिद्धांतना कथन विना तप, कष्ट, क्रिया करे तोपण कंइ फलनी प्राप्ति न थाय. ॥ ९ ॥

हवे द्रव्य परंपरानी ओलखाण कहेछे.

लोयाणं ए सठिई ।
भज्जय पज्जय गयाय मज्जाया ॥
दव्व परंपर ठवणा ।
कुल क्कमं नेव मिल्हिस्सं ॥ १० ॥

अर्थः—लोकनी स्थिति कुल परंपरा प्रमुख पामीने मर्यादा ते द्रव्य परंपरा स्थापना कहिये कुल परंपराथी आवेलो नहि छोडीये, ए संसारनो व्यामोह जाणवो. एटले

पोतानी कुलक्रम मर्यादा पाळे पण शुद्ध अशुद्धनो वहेचण न करे, ते लोकस्थिति द्रव्य परंपरा जाणवो. ॥ १० ॥

हवे जे कुल परंपरानी स्थिति न छोडे ते कहेछे.

मूढाणं ए सठिइ ।
चुक्कंति जिणुत्त वयण मग्गाउ ॥
हारंति बोहिलाभं ।
आयहियं नेव जाणंति ॥ ११ ॥

अर्थः—मूर्खानी ए पूर्वोक्त स्थिति कुल क्रमागत मर्यादा भोक्त वचन मारगथी चुकेछे. एटले जिन केवळीनां वचन मारगथी हारेछे. शुं हारेछे? तो बोध बीज सम्यक्त प्रत्ये ते पुरुष आत्माना हित प्रत्ये नहि जाणे. एटले जे पोते जाणतो थको पण शुद्ध अशुद्ध वहेंचण विना कुल परंपरा पाळे, पण छोडे नहि जेमके लोहवाणियानो पेरे, ते प्राणीने महा मूर्ख जाणवो. तेने बोध बीज पामवुं महा कठण छे. कदापि पाम्यो होय तोपण हारी जाय.

हवे द्रव्य भाव ए बे परंपरा लखावे छे.

दव्व परंपर वंसो ।
संजम चुक्काणं सव्व जीवाणं ॥

भाव परंपर धम्मो ।

जिणंद आणाउ सुपसिद्धो ॥ १२॥

अर्थः—द्रव्य परंपरा वंश एटले जे कुळने विषे जन्मे तेने वंश कहीये. ते सप्तदसविध संजमभ्रष्ट सर्व जीवोने छे. अने भाव परंपरा धर्म ते जिनेंद्र आज्ञाथी सारी रीते सुप्रसिद्ध छे. अरिहंतनी आज्ञा विना धर्म पण किंचिमत करेछे,

भावार्थः—जेपोतपोतानी कुळक्रम तथा गछ ममत्व कदाग्रहने वशे ते द्रव्य परंपरा वंश कहीए. तेमां वसेला जीवने संसारनो वधारो थाय, पण आत्मसिद्धि न थाय. अने जे वितरागनी आज्ञाए तप, जप, संयम, अनुष्टान, क्रिया समाचारी करवी ते भाव परंपर जाणवी. तेथीज आत्मसिद्धि थाय, पण वितरागनी आज्ञा विना द्रव्य परंपराए तप, जप, संयम, क्रिया सर्व छार उपर लींपण समान नकामुं जाणवुं.॥१२॥

हवे द्रव्य परंपरा द्रष्टांते करी ओळखावे छे.

दव्व परंपर पद्यो ।

अणेण डुग्गो सिणेह रायेणं ॥

कोसंबीइ मिगासुअ ।

वयण उजणाइकारविउ ॥ १३ ॥

अर्थः—द्रव्य परंपरा थकी चंद्रप्रद्योतन राजा किल्लानो कोट स्नेहरागे करीने कोसंबी नगरीमें मृगावती राणीए सूत वचन छलणादिके कराव्यो.

भावार्थः—कोसंबी नगरीए मृगावती राणीए सूतवचन छले करी चंद्रप्रद्योतन राजा पासे जे घढ कोट सज्ज करवा इंटो मंगावी ते द्रव्य परंपरा जाणवी. ॥ १३ ॥

हवे भाव परंपरानी स्थिति अने द्रव्य परंपरानी उत्पत्ति बतावे छे.

देवड्ढि खमासमणजा ।
परंपरा नाव नवि आणेमि ॥
सिढिलायारे ठविया ।
दव्वेण परंपरा बहुआ ॥ १४ ॥

अर्थः—देवर्द्धिगणी क्षमाश्रमण यावत् भाव थकी परंपरा हुं जाणुंछुं ते पछी वळी शिथिलाचार्ये द्रव्ये करीने स्थापन करी. बहुधा घणा प्रकारना गछोना भेदथी—

भावार्थः—सुधर्मास्वामिथी ते देवर्द्धिगणी क्षमाश्रमण सुधी बहुधा भाव परंपरा चाली, ते पछी शिथिलाचार्योना प्रभावथी बहुधा द्रव्य परंपरा थइ. थोडी भाव परंपरा रही. इति भाव ॥ १४ ॥

हवे द्रव्य परंपराने द्रष्टांत सहित असार ओळखावे छे.

वेस करंड तुल्ले हिं ।
सोवाग करंड समाणेहिं ॥
दव्व परंपर गहिआ ।
निय निय गच्छाणु राएणं ॥ १५ ॥

अर्थः—वेश्यानां आभूषण करंड सरोखा अंतरमां असार अने उपरथी देखाता चकचकाट रुप अने चंडाळना कंडिया सरखा अंतर ने बाहेर असार भूत तथाविध तेनी पेरे द्रव्य परंपरा अंगीकृत सार रहित पोत पोताना गच्छानुसार रागे स्नेहे करीने जिन आज्ञा विराधकादि दोष बहुलताथी ते द्रव्य परंपरा अशुद्ध जाणवी. पूर्व द्रष्टांतनी पेरे.

भावार्थः—वेश्यानां जे घरेणां होय ते मांहेथी कांसा, पीतळ, त्रांबानां खोटां होय. पण बाहेरथी सोना रुपा मोती सरीखां महा तेजस्वी होय तेम पासत्था तथा निन्हव बाहेरथी क्रियानो आडंबर करी सारा दिसे, पण अंतरथी गच्छ ममत्वे करी तथा पोतानी ममत्व कळाए करी असार होय अने बोजो द्रष्टांत चंडाळना कंडियानी पेठे अंतर बाहेरथी असार होय. तेम कुलिंगी वेषधारी बाहेरथी क्रिया रहित अंतरथी राग द्वेष वडे करी निज गच्छ ममत्व कदाग्रह स्था-

पन करी मुनिपणुं धरावी जिनाज्ञा विराधे ते बाहेर अंतरथी असार जाणवा. ॥ १५ ॥

हवे जे द्रव्य परंपराए रह्या पासत्था प्रमुख तेओनी करेली आचरणा तथा तेओनो व्यवहार ते भव्य प्राणीने छांडवा योग्य जाणवो ते आगमनी साखे करी कहेछे.

जंजीयम सोहिकरं ।
पासत्थ पमत्त संजयाइणं ॥
बहु एहिवि आयरियं ।
नतेण जीएण ववहारो ॥ १६ ॥

अर्थः—जो जीत अशुद्धकर आत्म शुद्धि रहित पासत्थ पार्श्व प्रमत्त संयतादि कोइ घणा जनोए पण आचर्युं तो पण नाहिं ते जीत व्यवहार कहिये.

भावार्थः—रात्रे दिवा प्रमुख करावरवा, तथा मोरनां पिंछांनां डंडासण राखवां, सादडियो बिछाववी, सामइया वास्ते गाम बाहेर रहेवुं शोभाने वास्ते साबुथी कपडां धोवां, तथा केश नख समारवा, तथा केशर साजीए करीने कपडा रंगवां, तथा अरिहंत विना अन्य देवनी बहु मानता करावबी; निरंतर एक ठेकाणे रहेवुं इत्यादि जे जे घणां अशुद्ध आचरणा आत्माने मलीनताकारक पासत्थादिकोए घणा

जनोए मळीने करी होय तोपण ते अशुद्ध आचरणा सिद्धांत विपरीत जाणवी. संसारनी वृद्धि करावनारी जाणवी. पण आगळ जे जीत व्यवहार कह्यो तेज जाणवो. ॥ १६ ॥

हवे भाव परंपरा द्रष्टांत सहित ओळखावे छे.

राय करंडर गिहीवइ ।
करंड तुल्लेहिं जाय सुग्गहिया ॥
भाव परंपर सुद्धा ।
सोहम्मा नुवि जिण आणा ॥ १७ ॥

अर्थः-राजाना करंडिया तुल्य ने धनपतिना करंडिया तुल्य भलि प्राप्ति धृतिए अधिष्ठान जे साधु ते भाव परंपरा शुद्ध कहीए. ते भाव परंपरा साधु सुधर्मास्वामि थकी अद्यापि सुधी अविच्छिन्न जिन आज्ञा ते भाव परंपरा जाणवी.

भावार्थः-जेवो राजा तथा धनपतिनो आभूषण करंड कह्यो, ते बाहेरथी पण सारो अने अंतरथी पण सारो होय तेम भली संयम प्राप्तिथी जे अधिष्ठित साधु बाह्य अभ्यंतरथी जिनाज्ञा सहित सार होय पण स्वच्छंदपणे तथा अभिनिवेशपणे गच्छ ममत्वे करी असार न होय ते सुधर्मास्वामिथी हमणां सुधी भाव परंपरावंत शुद्ध साधु जाणवा. ॥१७॥

हवे जे सुविहित आचरणाए करी तेनां लक्षण कहेछे.

संघयण बुद्धिय बलं ।
तुच्छं नाऊंण सुविहिय जणाणं ॥
गीयत्थेहिं चिन्ना ।
तवाइकालेसु आयरणा ॥ १७ ॥

अर्थः—संघयण तुच्छ श्री स्थूलिभद्रनो बंधव श्रियानी पेरे, बुद्धि तुच्छ मातृष साधुनी पेरे, मनोबल तुच्छ नंदीषेण पूर्वाचार्य शिष्यनी पेरे, ए पूर्वोक्त त्रणत्रानां तुच्छ जाणीने सुसाधुओने हितने अर्थे गीतार्थे तपादि काळने विषे आचरणा आदरी.

भावार्थः-काल, दोष, संघेण बुद्धि, बल, हानी थकी जे दंड आव्यां थकां छ मास चार मासादिक दंड न बनी शके तेथी महा पुरुषोए द्रव्य, क्षेत्र, काल, भाव जोइ छठ अठमादिक तपनी आचरणा करी. जिनआज्ञा पूर्वक पर्युषण प्रतिक्रमणनी पेरे ते सर्वे शुद्ध आचरणा जाणवी. ॥ १८ ॥

हवे सुविहित एक गीतार्थे पण जो आचरणा करी होय तो सुविहितोने आत्म शुध्दि अर्थे करवा योग्य छे. ते सिद्धांत साखे बतावे छे.

॥ यतः ॥

जं जीयं सोहीकरं ।
संविग्ग परायणेण दंतेणं ॥
इक्केणविय आयरियं ।
तेणइ जीएण ववहारो ॥ १ए ॥

अर्थः-कह्युं छे व्यवहार भाष्यमें जो जीत शुद्धिकारक संविग्नरंगमे जितेंद्रिय सुसाधुए एके पण आचरित तेणे जीत व्यवहार प्रवर्त्ते.

भावार्थः-संसारना भीरु परम संवेगवंत गीतार्थ गच्छ समुदायना हित भणी एक गीतार्थे आचरित ते बहु गीतार्थे न निषेधी ते जीत व्यवहार कहीए. ते सुहितने आदरवा जोग्य जाणवी. ॥ १९ ॥

हवे आचरणानां लक्षण कहेछे.

असढेण समाइणं ।
जं कथ्थइ केणइ असावज्जं ॥
न निवारिय मणेहिं ।
बहु गुण मणुमेअ आयरियं ॥ २० ॥

अर्थः-अमूढभावे अभिनिवेशपणे करीने समाचिर्ण कर्युं जिहां तिहां पण केणे निर्वद्य न निवार्युं, अन्य गीतार्थे नि-

दोषपणाथी, घणा गुणे आकिर्ण, द्रव्य, क्षेत्र, काल, भाव हानि थकी सुर्लभपणे करीने अंगीकार कर्युं ते आचर्णा जीत कहीये.

भावार्थः–असठगीतार्थे आचरणा करी होय वळी जेहने सिद्धांत खंडे नहि एवी निर्दोष पाप रहित अने बीजे गीतार्थे कोइए खंडी न होय ते शुद्ध आचरणा जाणवी.॥२०॥ हवे वळ बुद्धिनुं जेमां काम न होय वलि सिद्धांतमां जेनो खुलासो होय एवा कर्त्तव्यमां गीतार्थ हेरफेर आचरणा न करे ते बे गाथाए करीने कहेछे.

आवस्सयाइ करणं ।
इच्छामिच्छाइ दस विहायरणं ॥
चिवंदण पडिलेहणं ।
संवच्छर पव्व पव्वतिहि ॥ २१ ॥

अर्थः–आवश्कादिकनो करवो इच्छा मिच्छादि दसविध समाचारी तथा दसविध यतिधर्म आचरण चैसवंदन प्रतिलेखणा. संवच्छर पर्वतिथि. ॥ २१ ॥

वदय तिविहणं ठवणा ।
विणियाइ सुसाहु माएणा दाणं ॥

इत्थवि किं आयरणा ।
बल बुद्धि काविहावेइ ॥ २२ ॥

अर्थः–उदयतिथि नामस्थापना विनयादिक सुसाधुओने मान देवो ए कृत्योने विषे सुआचरणा शास्त्र संमत्ति पणाथी. बळ, बुद्धि संघयणादिकनी सुहानी ते सर्वेने माननीय योग्य छे. ॥ २२ ॥

भावार्थः--आवश्यक प्रतिक्रमणादिकनुं करवुं, तथा इच्छा मिच्छादि दसविध समाचारी समाचरवी, वळी दश विध यतिधर्म आचरवो, अने चैत्यवंदन पडिलेहण संवच्छर पर्वतिथि तथा उदयतिथि स्थापना वळो विनयादिकनुं करवुं तथा सुसाधुओने बहु मान देवुं इत्यादि कर्त्तव्योमें आचरणा होय नहि, होय ते सिद्धांत पंचांगीना प्रगट पाठ पणाथी होय. ॥ २१ ॥ २२ ॥

हवे आवश्यकादि क्रिया आज्ञापूर्वक फलदायी होय ते कहेछे.

अणुयोगदार सुत्ते ।
लोगुत्तर वस्सयं जिणवरेहिं ॥
आणाए अणु चिन्नं ।
मुख फलं होइ नव्वाणं ॥ २३ ॥

अर्थः–अनुयोगद्वार सूत्रमां लोकोत्तर आवश्यक जिन वितराग देवे परुप्यो आज्ञा पूर्वक आचर्यो थको मोक्षलाभ भणो होय, भव्य जीवोने.

भावार्थः–लोकोत्तर आवश्यक जेवी रीते अनुयोगद्वार तथा आवश्यकादि सूत्रमां कह्युं छे जिन वितराग देवे, तेवी रीते आज्ञा पूर्वक विधि सहित करेतो फलदायी थाय. ॥२३॥

हवे लोकोत्तर आवश्यकादि भाव परंपरा कहेछे.

आणाए अणु चिन्ना।
वस्सय कालंमि समण संघेहिं।
लोउत्तरीआ ठविआ।
परंपरा वियरागेहिं ॥ २४ ॥

अर्थः—आज्ञा पूर्वकमें समण संघे आचरो ते लोकोत्तर स्थापना भाव परंपरा वीतराग देवे कह्यो.

भावार्थः–आज्ञा पूर्वक अनुष्टान क्रिया साधु साध्वो, श्रावक श्राविका आवश्यकादि कालमें स्थापन करी, ते लोकोत्तर स्थापना भाव परंपरा वितरागे कह्यी. ॥२४ ॥

जंकिंचि अणुठाणं।
जिणंद आणाए बहु फलं होइ ॥

जह वडतरुव्व बीयं ।
विथारं लहइ वुढुंते ॥ २५ ॥

अर्थः—यत्किंचित् अनुष्टान जिनेंद्र आज्ञा पूर्वक बहु फळदायक होय जेम वडतरुना बीजनो पेरे, विस्तार शाखा प्रतिशाखा बहु फळ पामे वधतो थको.

भावार्थः-जेम एक वडना बीजमें अनंत वडनी सत्ताए शाखा प्रशाखा वृद्धि पामे तेम जिन आज्ञाए थोडुं पण अनुष्टान करेलुं बहु फळदायी थाय. ॥ २५ ॥

हवे आराधक विराधक उपर द्रष्टांत कहेछे.

केणा विरंणा रंको ।
जक्का वयणेणा कारीज धणवं ॥
सोवियतसुत्तिजत्तो ।
पहाण पुरिसो कज्जजत्ति ॥ २६ ॥

अर्थः—कोइ एक राजाए रांक द्रव्य भाव थकी दीनने राणीना वचन थकी धनवंत कर्यो ते रांक पण राजाना उक्त वचननो प्रधान पुरुष जाणीने प्रधान पुरुष ते वखते कर्यो.

भावार्थः-कोइक राजाए एक रांकने पोतानी राणीना वचनथी धनवंत कर्यो अने ते रांक पण राजानी अत्यंत

भक्ति करे, तेथी राजाए रांकने पोतानो अत्यंत प्रेमवंत भक्त जाणीने पोतानो प्रधान कर्यो. एतावता जे वचननो आराधक होय तेहने उंचो पदवी मळेज. ॥२६॥

तस्स विसव्वं ज्ञालिय ।
राया साहेइ सव्व देसाय ॥
अंतेउर रंगिल्लो ।
आणा जंगं न याणेइ ॥ २७ ॥

अर्थः—ते प्रधानने सर्व राज्य भाळ भळावीने राजा साधे सर्व देश प्रते ते प्रधान पण अंतेउरमां राणीयो साथे रागी थयो थको रमवा लाग्यो पण मूरख, राजानो आज्ञा भंग प्रते न जाणे.

भावार्थः-राजाए पोतानो जाणी सर्व राज्य भार सोंपी ते रांकप्रधानने राज्यनी अंतेउरनी संभाळ वास्ते राख्यो हतो ते मूरख तेहनेज बगाडतां राजानी आज्ञा खंडन थाय ते नथी जाणतो ॥ २७ ॥

कुशलेण घरं पत्तो ।
राया जाणेइ तस्स चरियाइ ॥
सुविडंबी उण सहसा ।
खंडाखंडि कउ शीग्घं ॥ २८ ॥

अर्थः—कुशळक्षेमे राजा घर पाम्यो, राजाए जाण्यां ते प्रधाननां चरित्र अनेक प्रकारे, विडंबना करीने खंडाखंड कर्यो शिघ्रपणे.

भावार्थः--राजा देश जीती पाछो आव्यो, त्यारे ते रांकप्रधाननां खोटां लक्षण देखी क्रोधायमान थयो, अने तेने अनेक प्रकारनी विटंबना करावी. खंडोखंड करावी मार्यो. ।२८।

हवे द्रष्टांतनो उपनय कहेछे.

राया तह जिण देवो ।
जह दमगो तहय होइ आयरिउ ॥
सुद्धंत समं आणा ।
अणंतसोच्छेणं लहइ ॥ २ए ॥

अर्थः—राजा जेम जीनदेव, जेम द्रुमक रांक, तेम होय आचार्य सुधतंसमं सुद्ध अंतेउर समान जिनदेव आज्ञा खंडे ते पुरुष अनंता छेदन भेदन पामे.

भावार्थः--राजा समान जीनदेव, अने रांकने ठाम ते आचार्य, वळी अंतेउर ते जिनआणा, ते जिन आज्ञा विराधक प्राणी अनंता जन्म मरण पामे. ॥ २९ ॥

हवे वळी थोडुं पण जिन आज्ञाए कर्यु अनुष्टान पापनुं नाश करनार थाय ते कहेछे.

थोवंपि अणुट्ठाणं । आण पहाणं करेइ पावन्नरं ॥
लहुउ रवि कर पसरो । दहदिशि
तिमिर पणासेइ ॥ ३० ॥

अर्थः—थोडुं पण अनुष्ठान आज्ञा प्रधान करेतो पाप-भर ते पण लघुकर्मी थाय. जेम बहु रवि सूर्यनी किरणो प्रसरते छते दश दिशोना अंधकार प्रत्ये नाश करे.

भावार्थः-थोडुं पण जिनआणा युक्त अनुष्ठान पाप समूहनुं नाश करे. ॥ ३० ॥

अरिहं विणा न देवो । जेसिं चित्ते
विणिच्छिउ होइ ॥ तव्वयण करण चरणा ।
सुसाहुणो तेसिं मह गुरुणो ॥ ३१ ॥

हवे आज्ञा आराधवाना उपाय बतावे छे

अर्थः—अरिहंत विना बीजो कोइ देव नथी जेना चित्तने विषे निश्चे होय ते अरिहंतना वचनने स्थित कर-ण्यरणोद्यमी एवा सुसाधु तेह्ज गुरु मारे वांदवा योग्य.

भावार्थः-अरिहंत विना बीजा चार नीकायना देव मारे वांदवा योग्य नहि, अने चरणसितरी करणसितरीमें

उद्यमवंत एवा सुसाधु गुरु ते मारे वांदवा योग्य पण कुलिंगी पासत्था जिन आज्ञा विराधक वेषविडंबक ते वांदवा योग्य नहि. ॥ ३१ ॥

हवे त्रीजो तत्त्व ओळखावेछे.

गुरु वएसो धम्मो । विसुध सिद्धंत भासोउ
होइ ॥ पवयण तहत्ति करणं ।
समत्तंबिंति जग गुरुणो ॥ ३२ ॥

अर्थः–सद्गुरुए उपदेश्यो निर्दोष सिद्धांतभाषीत धर्म होय तथा प्रवचन जिनवचनने तहत् करवुं सम्यक्त्व कह्युं छे जगत्गुरु तिर्थंकर देवे.

भावार्थः–शुद्ध पंच महाव्रत धारक पंच इंद्रि विषे जीपक शुद्ध पंचांगी प्रमाणे समाचारी कारक एवा सद्गुरुना मुखनो भाष्यो धर्म तथा प्रवचन सिद्धांतना वचननुं तहत् करवुं अने सुगुरु, सुदेव, सुधर्म ए त्रण तत्त्वनुं ते रीते सद्दहवुं तेने सम्यक्त्व अरिहंत देव कहेछे. ॥ ३२ ॥

हवे जे देवने वांदे, पूजे ते देवनी आणा न माने ते प्राणी ते देवनो विराधक होय ते कहेछे.

जो पूइजाइ देवो । तव्वयणं जे नरा

विराइंति ॥ हारंति बोहि लाभं ।
कुदिठि राएण अन्नाणी ॥ ३३ ॥

अर्थः—जे जिनदेवने पूजे, तेनुं वचन जे पुरुष विराधे; ते पुरुष बोधबीज सम्यक्त्व प्रते मिथ्यादृष्टी राग थकी अज्ञानी जाणवो.

भावार्थः--जे देवने पूजे, ते देवनी आज्ञा विराधे, ते पुरुष बोधबीज सम्यक्त्व प्रते हारे, अने जे देवने पूजीए ते देवनी आणा मानीए तो सुखदायी थाय. ॥ ३३ ॥

हवे जिन वितरागनां पूजादि कृत्य करे ने तेनी आज्ञा न पाळे तेने आटलांवानां निरर्थक जाय ते कहेछे.

पूआ पच्चरकाणं । पोसह उववास दांण
सीलाइ ॥ सव्वंपि अणुठाणं ।
निरत्थयं कणय कुसुमुव ॥ ३४ ॥

अर्थः—जिनपूजा, महाव्रत, प्रमुख मूळ, उत्तरगुण पच्चख्खाण अथवा पोसह पर्वतिथि अनुष्ठान, उपवास, चौविहार प्रमुख, दान ते मुनिने दान प्रमुख. सोळ ब्रह्मचर्य प्रमुख इत्यादि सर्व पण अनुष्टान कर्यां थकां निरर्थक होय धंतुराना फुलनी पेरे.

भावार्थः—धंतुरानुं फूल देखातुं रुडुं पण सुगंध रहित छे. तेथी कोइने भोग उपभोगमें काम आवतुं नथी तेम पूजा, पच्चख्खाण, पोसह, उपवास, दान, सील, सामायिकादिक अनुष्ठान देखातां रुडां पण जिनआज्ञा रुप सुगंध विना धंतुराना फूलनी पेरे निरर्थक जाणवां. ॥ ३४ ॥

हवे जेने आज्ञा आराधवा उपर बुद्धि नथी ते मनुष्यने गाय, हरण, वृक्ष, पत्थर, गधेडा, तरणा, अने कूतरा, सरीखा जाणवा ते कहेछे.

जेसिं नआण बुद्धि । विद्या विणाण चौरीमा सुद्धो ॥ तो गोमिअ रुख पत्थर । खरतिण सुणाइ सारीछं ॥ ३५ ॥

अर्थः—हवे गाय कहेछे!--जे पुरुषने जिनआज्ञा तत्वार्थ विषयिक बुद्धि नथी तेमां श्रुतज्ञान, बहोतेर कळा, चतुराइ, मनशुद्धि ए गुण पण नथी ते पुरुष, गाय, झाड, पत्थर, खर, तृण, श्वान सरीखा जाणवा.

भावार्थः--जे पुरुष अने स्त्री विद्या विज्ञान, अने चतुराइवंत छे पण जिनआज्ञा आराधवानी बुद्धि नथी ते पुरुष अने स्त्रीने गाय, झाड, पत्थर, गधेडा, कुतरा सरीखा जाणवा. ॥ ३५ ॥

हवे एवां पूर्वोक्त कविनां कठिन वचनो सांभळी सर्व पशुओमां गाय मुख्य ते केहेछे.

जक्खे सुक्क तणाइ । ङुद्धं अपेमि अमय सारिच्छं ॥ छगणाउ न्नूमि शुद्धि । लिंपण पयणाइ कज्जेसु ॥ ३६ ॥

अर्थः—गाय केहेछेः–भक्षण करुंछुं सूका तरणानुं, दुध आपुंछुं अमृत सरीखुं, अने मारा छाण थकी जमीन शुद्ध थाय, वळी लींपवा पचाववादिक कार्यने विषे आवे.

भावार्थः--हुं सूकां तरणां भक्षण करी अमृत सरखुं दुध आपुंछुं अने मारुं छाण लींपण, पचन, भूमि शुद्धादिक कार्यने विषे आवेछे. तो आज्ञा विराधक पुरुषने पशुओनी उपमा देवी केम घटे. ॥ ६६ ॥

वळी गाय केहेछेः—

पासवणं पाव हरं । बालाणं पूछि रोग हरणंच ॥ मह उज्जाउ दवा । पित्तविकाराउ रोयणयं ॥ ३७ ॥

अर्थः—वळी गाय केहेछे. अमारो लघु नित्य, लोकनां पाप हरण करे. अने वाळकोना दुष्ट रोग हरण करे, वळी

माराथी उत्पन्न थएलां दहीं, छाश प्रमुख, द्रव्य ते पित्तविकार समावे. अने अन्नादिक पचावे.

भावार्थः—गायनुं मुत्र पाप हरे, एवुं लोकिक शास्त्रमां कहेछे. वळी बाळकोना दुष्ट रोग मटाडे. अने गायना 'दुध' मांथी उपजेलां दहीं, छाश, छाण प्रमुख द्रव्य पित्तविकार अजीर्णादि रोग मटाडे ने राजादिक वश करे. ॥ ३७ ॥

फरी गाय कहेछे. हे कवि कुशळ! अमारा द्रव्यथी एवां कार्य तथा उपकार थायछे ते कहुं ते सांभळ.

आहोडप मुहाइ । लहंतित्तिति मुएवि
मंसाउ ॥ चम्माउ पाय रक्का ।
जल भायण याइ जायंति ॥ ३८ ॥

अर्थः—आहेडि प्रमुख म्लेच्छ लोक ते पामे तृप्ति. मारा मुवा पछो पण मारा मांस थकी, वळी चामडा थकी पगनी रक्षा होय, अने वळी मारा चामडाथी जळना भाजनादि वडि मसकादिक थाय.

भावार्थः-गायना मांसथी म्लेछादिकनुं पोषण तथा चामडाथी पगनुं रक्षण, जळभाजन मसकादिक थाय. तेथी गो शब्दथी सामान्य पशु पण जाणवा. ॥ ३८ ॥

वळी गाय कहेछे के हे कवि कुशळ! हुं देवताओने प-

ण पूजनिक छुं ते लौकिक शास्त्रमां कह्युंछे ते तुं सांभळ.

देवा वसंति पुछे । विप्पाणं भूमि
भाग सुरहिउ ॥ उवमिज्जंतो एसीं ।
कइ कुशलो किं न लज्जेसि ॥ ३ए ॥

अर्थः-तेत्रीसकोड देवता मारे पुंछडे वसेछे, वळी उर्तुं वेथुं जउ तिहां ब्राह्मणोने जमीननो भाग शुद्ध थाय. तो हे कवि कुशळ? एवा एवा अमारामां गुण छतां पण आज्ञा रहित पुरुषने मारा तुल्य उपमा देतो शुं नथी लाजतो?

भावार्थः—गायना पुंछमें तेत्रीसक्रोड देवता वसे. विप्रोनां घर शुद्ध थाय एवा गुण छतां आज्ञा रहित पुरुष निर्गुणीनी जोडे केम थाय. ॥ ३९ ॥

एवां गायनां वचन सांभळयां, त्यारे कवीए आज्ञा रहित पुरुषने मृगनी उपमा दीधो. त्यारे मृग बोल्यो ते कहेछे..

मृग माहः--

जाण मोगीय गुणा । मरणं अप्पेसु
कण रसीआय ॥ अइसिंगीउ वा दंता ।
निरक्क पावंति जो इंदा ॥ ४० ॥

अर्थः—मृग कहेछेः--जाणीए छीए. रागना गुण प्रत्ये

तेथी मरण अंगीकार करीए छीए. कानना रसिकपणाए करीने मृगशिंगडी वजाडता भिक्षा पामेछे, योगिन्द्र.

भावार्थः--मृग रागना जाणपणाना वशथी मरण अंगीकार करेछे. अने तेना शिंगडानी शृंगी वजाडीने योगी भिक्षा ग्रहण करेछे. ॥ ४० ॥

वळी मृग कहेछे:—

मह चम्माउ सिज्जा । पुण पुत्थिय कणय
कुंदणा करणं ॥ महनामेण मयंको ।
मियच्छि नयणाण उवमाणं ॥ ४१ ॥

अर्थः—मारा चर्मथी सिज्जा संथारो थाय योगीन्द्रने, वळी पुस्तिका अने कनक यंत्र करवे करीने कुंदन करवाने काम आवेछे, मारे नामे करीने चंद्रमा मृगांक कहेवाय छे वळी मारी आंखयोनी उपमाए स्त्री मृगांक्षी कहेवाय छे.

भावार्थः-मृगनुं चर्म(चामडुं)सज्जादिक अनेक कार्यमां काम आवेछे, अने मृगचिन्ह मृगनयन उपमाए मृगांक अने मृगांक्षी कहेवायछे. ॥ ४१ ॥ वळी मृग कहेछेः--

पढम पहरंमि दक्खिणं । सउणा भणंति
पंडिया विसया ॥ उव भिज्जंतो एसिं ।
कइ कुसलो किं न लज्जेसि ॥ ४२ ॥

अर्थः—प्रथम प्रहरना जमणा हाथना शकुन मानेछे. पंडित निर्मळ बुद्धिना धणी, प्रथम दिवसना पेहेला पहोरमां जमणा हाथ भणी मृग निकळे तो पंडित रुडा मानेछे इत्यादि मारामां गुण छतां आज्ञा विराधक पुरुषने मारी उपमा देतो हे कवि कुशळ! केम लाजतो नथी ?

भावार्थः—आज्ञा विराधक पुरुषमां मारा जेवा एक पण गुण नथी ते माटे मारी उपमा न घटे. ॥ ४२ ॥

हवे ए पूर्वोक्त मृगना गुण सत्य जाणी कविए आज्ञा विराधक निर्गुणोने वृक्षनी उपमा दीधी तेवारे वृक्ष कहेछेः--

मत्तंड चंड दिधीइ। ताव तावेण
खिन्नखिन्नाणं ॥ फेडे मो पंथ समं ।
पहियाणं पंथ खिन्नाणं ॥ ४३ ॥

अर्थः—वृक्ष कहेछेः--मार्त्तंड सूर्य कठिण किरण तेणे करी ताप संतापे करीने अत्यंत खिन्न जीवोना नाश करुंछुं, रस्ताना श्रम प्रत्ये पंथीओना पंथनो खेद वेगळो करुं.

भावार्थः—सूर्यनो अत्यंत आकरी किरणोए करी अत्यंत खेद पामेला पंथीजननो पंथश्रम वृक्षनो छायाए बेसे त्यारे वेगळो थाय, ए भाव. ॥ ४३ ॥

वळी वृक्ष कहेछेः--

अप्पे चारु फलाइं । गीहाइं कजेसु
पोयनावाए ॥ वीणा मुयंग वंसुलि ।
पढह दुलाइ तोरणया ॥ ४४ ॥

अर्थः-आपुंछुं मनोहर स्वाद फल प्रते घर कार्यने विषे पोत प्रवाहण मोटो तथा लघुनाव वीणा, सारंगी, मृदंग, वांसळी, पडह, वाजित्र विशेष ढोलादिक तोरणादि कार्य.

भावार्थः-वृक्षना स्वादिष्ट फळ, फुल, ते भोग उपभोग कार्यमें अने वृक्षना काष्ट प्रमुख ते घर, हाट, हवेली, महेल, प्रवहण, लघुनाव, वीणा, मृदंग, वांसळी, पडह, ढोल, तोरण इत्यादिक संसारी कार्य वृक्ष वीना न थाय. ॥ ४४ ॥

वळी वृक्ष कहेछेः-हुं मुनि महाराजना कार्यमां पण आवुं छुं ते सांभळोः--

रय हरण हत्थ दंडा । पडि गह माइणि
कज्ज साहुणं ॥ झाडो विकप्प रुक्खा ।
वणस्सइ सव्वाउ झाड नामाउ ॥ ४५ ॥

अर्थः-रजोहरण एटले ओघो, हस्तदंड एटले दांडो पातरां प्रमुख कार्यमें साधुओने आवुंछुं वळी वृक्ष पण कल्पवृक्ष नामे वनस्पति सर्वे झाड वृक्ष नामे होय.

भावार्थः-रजोहरण, दांडो, पातरां प्रमुख वृक्षनां अवयव साधुने अर्थे आवे. तथा कल्पवृक्ष प्रमुख सर्वे वनस्पति वृक्ष नामे ओळखाय छे. ॥ ४५ ॥

वळी वृक्ष कहेछेः--

वत्थासण घुसिण चंदण । चेइ कज्जेसु
रोग हरणेसु ॥ उसहि पमुहाइणं ।
किं बहु वन्नेमि अप्पणया ॥ ४६ ॥

अर्थः—वस्त्र, बेसवानुं आसन, केसर, सुखड, चैत्यादिक कार्यने अर्थे रोगादि हरणना अर्थे औषधि प्रमुख वनस्पति विशेष शुं घणुं वर्णवीए. पोताना आत्माने पोताना मुखे पण घणा उपगारो कार्यने विषे हुं काम आवुंछुं.

भावार्थः-वस्त्र, आसन, केसर, सुखड, चैत्य कार्यमां, वळी रोगादि हरवामां औषधि प्रमुख वनस्पति विशेष इत्यादि घणा कार्य उपकारमें वृक्ष काम आवेछे. ते वास्ते हे कवि कुशळ! आज्ञा विराधक पुरुषने मारो उपमा देतां तुं केम लाजतो नथी. ॥ ४६ ॥

एवां वृक्षनां पूर्वोक्त वचन सांभळो आज्ञा विराधक पुरुषने निर्गुणी पत्थरनी उपमा दीधी तेवारे पत्थर कहेछे.

मत्तो जिणहर पडिमा । घर हट्ट विमाण

धाम डुग्गाइ ॥ पारस पत्थर पासा ।
लोहो विय कंचणो होइ ॥ ४७ ॥

अर्थः—मारा थकी जीनघर देरासर, वळीजिनपडिमा, वळी घर, हाट, विक्रीय करवानो देवादि विमान सामान्य गृह दुर्गादि कोट, पारस पत्थरना पासथीलोढानुं पण कंचन होय.

भावार्थः—जिनप्रसाद, जिनपडिमा, घर, हाट, हवेली, देवविमान, गढ, कोट, सोनुं एटलांवानां पत्थर विना नहोय. ४७

वळीकहेछे.

चिंतिज्जं तं पुरइ । चिंतामणी किं न
हुज्ज पत्थरयं ॥ जाइ रेयणा हिं ठवियं ।
कुत्तीया वणय संबंधं ॥ ४८ ॥

अर्थः—चिंतत अर्थ पुरे. चिंतामणी रत्न ते शुं नहोय जाति रत्न मध्ये स्थाप्यो कंइक पण संबंध होय.

भावार्थः—कृत्तिका पण संबंधे जाति रत्न मध्ये स्थापेलो चिंतामणि चिंतितार्थ पूरे. ते पण पत्थरज होय.॥४८॥

वळी पत्थर कहेछेः—

तुठो हरइ मिरोरं । रुठो मारेमि देव

संकलित ॥ जवमिजंतोएसिं ।
कइ कुसलो किं न लज्जेसि ॥४९॥

अर्थः—हुं पत्थर तुष्ठमान थयो थको हरण करुं दारिद्र अने रुष्ठमान थयो थको हुं मारुं प्राणोने प्राणथी. देवता संकलित रोपरणा थकी.

भावार्थः-देवाधिष्टित पत्थर मारण मोह, दरिद्र हरवादि सर्व कार्य करे. तो एटला मारामां गुण छतां पण आज्ञा रहित पुरुषने मारी उपमा देतो हे कवि कुशळ ! शुं नथी लाजतो ? ॥ ४९ ॥

एवां पूर्वोक्त वचन पत्थरथी पण आज्ञा विराधक पुरुषने निर्गुणी जाणी गधेडानी उपमा दीथी. त्यारे गधेडो कहेछे.

दिणं वहेमि भारं । सीउ उन्न सहमि
सव्वया कालं ॥ संतोषे चिठामि ।
लज्जंकारेमि आरुहणं ॥५०॥

अर्थः—दीधो वहुछुं भार प्रत्ये शीत उष्ण सहन करुं छुं सदाकाल संतोषमें रहुंछुं, लज्जा प्रते करावुं बेसनारने,

भावार्थः--गधेडो भार, शीत उष्ण सर्वकाळ सहेछे अने संतोषमां रहेछे वळी पोताना उपर बेसवावाळाने लज्जायमान करेछे. ॥५०॥

वळी गधेडो कहेछेः

लंघिज्जंति न सीमं । समुत्ति सवणाउ

सुवंस नर वइणो ॥ जाणे पहर पमाण ।

गमणा गमणेव सुहम सुहं ॥ ५१ ॥

अर्थः—उल्लंघन नथीकरतो सीमा मर्यादा मते मारां उक्त वचन सांभळवाथी शुद्ध वंश नरपति पण जाणे. प्रहरनुं मान गमना गमने शुभ अशुभ जाणवुं.

भावार्थः—गर्दभ मर्यादा ओलंगे नहि, पहोरनुं मान जाणे, शुभ अशुभ शुकन जाणे. ॥ ५१ ॥

वळी गर्दभ कहेछेः-

मेहुण सन्नारुढे । पासंति ममंग, मागम

विहिणु ॥ तेसिं मणवंछिय यत्थं ।

साहेमो सव्व कालेणं ॥ ५२ ॥

अर्थः—मैथुन संज्ञारुढ थयां थको देखे मारो अंग आगमविधिना जाण तेओने मनवांछित अर्थ साधुछुं सर्वेकाळमां.

भावार्थः—परगाम जातां गर्दभने मैथुन संज्ञाए आरुढ थयो थको देखे तो मनवंछित पामे. ॥ ५२ ॥

एवां पूर्वोक्त गर्दभनां वचन सांभळी कवि लखवाणो

थको आज्ञा रहित पुरुषने तरणानी उपमा दीधी. त्यारे तृण कहेछे.

जे रंक ढिंक पमुहा । गिहाणि गायंति कुणइ जीवत्तं ॥ भख्खंताण पसूणं । पुठि डुद्धं च अप्पेमि ॥ ५३ ॥

अर्थः—जे रंक लोक प्रमुख घर आच्छादन करे अने आजीविका पण करे वळी तरणां भक्षण करतां पशुओने शरीर पुष्टि दुध आपुछुं.

भावार्थः--तृणाथी घर ढंकाय, पशु आदि तिर्यंच भक्षण करेतो शरीरे पुष्टि अने दुध प्रमुख पामे. ॥ ५३ ॥

वळी तरणां कहेछे.

संगामे रोसिद्धा । नहणंतितिणं मुहम्मिलितारणं ॥ जायंतिम्म निगंथा । सिज्जा दंताइ सुद्धि कए ॥ ५४ ॥

अर्थः—रणसंग्राममें रोषवंत न हणे तरणां मुखमां लीधां थकां, याचे साधु सिज्जा अर्थे दांत प्रमुख शोधवाने काजे.

भावार्थः--संग्राममां मुखे तरणुं देतां थकां शत्रु पण हणे नहि. अने मुनिराज पण सिज्जा दांत शोधन अर्थे तरण याचे. ॥ ५४ ॥

वळी तरणां कहेछे.

दब्भत्तिणेणं विप्पा। पवित्त करणाइ
वेय पाठेणं ॥ उवमिज्जंतो एसिं।
कइ कुशलो किं न लज्जेसि ॥ ५५ ॥

अर्थः—डाभना तरणे करीने ब्राह्मण पवित्र थया थका वेद पाठ भणे.

भावार्थः—डाभने तरणे करीने ब्राह्मणोना घरमां रही जे वस्तु ग्रहणादिने दहाडे शुद्ध रहेछे. एटला मारामां गुण छतां आज्ञा रहित पुरुषने मारी उपमा देतो हे कवि कुशळ! तुं लाजतो नथी ? ॥ ५५ ॥

ए सूत्रोक्त तरणाना गुण सांभळी कविए आज्ञा रहित पुरुषने श्वाननी उपमा दीधी तेवारे श्वान कहेछेः--

साहसिअं बहु लद्धं। थखे लद्धे करेमि
संतोसं ॥ सुहदीह निंद जागर।
सउज्जमं सुरि मा जुत्तं ॥ ५६ ॥

अर्थः—सहासिकपणे बहुल प्रचुर भक्ष पाम्यो. अथवा स्तोक भक्ष पाम्यो. करूछुं संतोष प्रत्ये. सुख दीर्घ निद्रामें जागुछुं. उद्यम सुरगुणे संयुक्त छुं.

भावार्थः—श्वानमां साहासिकपणो वळी प्रचुर भक्ष,स्वल्प भक्ष मळे तोपण संतोष, न मळे तोपण संतोष, अने सुख दीर्घ निद्राए सुता पण जागे वळी धणीनो उद्यमी अने सुरगुणे संयुक्त होय. ॥ ५६ ॥

वळी श्वान कहेछेः--

सामी भत्त कयएणु । वाडि रख्खेरएमि
मेहुणयं ॥ एहि समं तुलंतो ।
सुपंडिय किं न लज्जेसि ॥ ५७ ॥

अर्थः—स्वामि भक्त, कृतज्ञ, वाडी पाडानो रक्षा करुं. शरदऋतुमें मैथुन करुछुं.

भावार्थः--स्वामि भक्त, कहेला उपगारनो करनार,वाडनो रखवाळो, ऋतु मैथुनो, एटला गुण छतां पण आज्ञा विराधक पुरुष अमारा तुल्य करतो हे सुपंडित शुं लाजतो नथी?५७

एवां वचन सांभळी कवि लाज्यो थको आगम भ्रष्टाचारीने शुन्य भाव उपमा दीधी ते कहेछेः--

निय निय गुण माहप्पं । कहिज लज्जा-
विजय कविराज ॥ आगम जढा यारा ।
जहरि संखुव्वविखेया ॥ ५८ ॥

अर्थः—निज निज गुण महात्म्य कहीने लजवाव्यो कविराजने? तेवारे कविराज कहेछे. आगम भ्रष्टाचारीने, लहरी जलना कल्लोलनी पेरे निरर्थक जाणवा. ॥ ५८ ॥

वळी आगम भ्रष्टाचारीने उपमा देछेः—

वंझा पुत्त समाणा । भूमि सिलं धव्व
गयण पुठ्ठिव ॥ अंधग्गे वर तरुणी ।
हाव भ्भावइ सारिछ्छं ॥ ५९ ॥

अर्थः—वंध्यापुत्र सरीखा भूमि विवर तुल्य गगन मुठि पेरे. आंधळा आगळ वर प्रधान स्त्रीना हाव भाव सरीखा.

भावार्थः—ए पूर्वोक्त पदार्थ निरर्थक छे तेम आगमनो आज्ञा विना आचर्ण ते भ्रष्टाचारी निरर्थक जाणवा. ५९

वळी आज्ञा विराधकने उपमा देछेः—

बहिराण कण जावो । वीणाए वायणं
जहा लोए ॥ तह आणा परि भ्भट्ठं ।
नडुव्व सविडंबग भ्भरणं ॥ ६० ॥

अर्थः—बहेराने कर्ण जाप ते तथा बहेरानी आगळ वीणा वगाडवी ते निरर्थक तेम आज्ञा परिभ्रष्ट नटनो पेरे विटंबना रूप तेनुं चारित्र जाणवुं.

भावार्थः--बहेराने कर्णे जाप देवो. अथवा बहेरा आगळ वीणादि वाजित्र वगडाववां निष्फळ छे तेम आज्ञा विराधक पुरुषनुं चारित्र निष्फळ जाणवुं. ॥ ६० ॥

वळी आज्ञा भ्रष्टाचारि केवो छे ते कहेछेः-

आणा भठं चरणं । वेसा दासीण

णेह तुल्लं ॥ किंवाग फलमसारं ।

तत्ताय सीसाइअं नीरं ॥ ६१ ॥

अर्थः—आज्ञाभ्रष्ट चारोत्र, वेश्या तथा दासीना स्नेह तुल्य किंपाक फलनी पेरे असार, अथवा तप्त लोहने विषे शांतिनक्षत्रना जळनी पेरे.

भावार्थः--वेश्या तथा दासीनो स्नेह अथवा किंपाकनां फळ जेम असार अने सांतिनक्षत्रनुं पाणी तपला लोढा उपर नांखे तो नकामुं जाय तेम आज्ञारहित चारित्र निरर्थक जाणवुं. ॥ ६१ ॥

वळी आज्ञा रहित चारित्र केवुं छे ते कहेछेः--

गय भूत कविठ फलं । पयंग रंगुव तह्या

मिग्ग तन्हा ॥ विणय विहुणं रुवं ।

संझारा गुव्व विज्जुलयं ॥ ६२ ॥

अर्थः—हाथीनुं खाधेलुं कोठनुं फळ असार, तेम आज्ञा रहित चारित्र असार तथा पतंगना रंगनी पेरे, एटले पतंगना रंगने उडतां वार न लागे तेम आज्ञा रहित चारित्रने भ्रष्ट थतां वार न लागे. वळी मृग तृष्णानी पेरे एटले मृगतृष्णा रुचि देखाय पण तृष्णा न भागे तेम आज्ञा रहित चारित्रथी मोक्ष रूप तृपा न भागे अने विनय विना रूपनी पेरे, एटले पुरुष घणो रूपवंत होय पण विनय विना शोभा न पामे तेम आज्ञा रहित चारित्रिओ घणी क्रिया करे पण शोभा न पामे. संध्यानारागनी पेरे, संध्यानो रंग एटले जेम लीला पीळा वादळना रंगने वेरातां वार न लागे तेम आज्ञा रहित चारित्रने भ्रष्ट थतां वार न लागे. वीजळीना झबुकानी पेरे, एटले जेम वीजळीनो झबकारो घणो वखत न रहे तेम आज्ञा रहित चारित्र पण घणी वखत न रहे. ॥ ६२ ॥

हवे आणा रहित धर्म केवो छे ते कहेछे.

नयण विहूणं सुमुहं ॥
रसोइआ लवण भाव बाहिरिया ॥
निइ विणा किं रज्जं ।
पिम्मं विणाण परबंधो ॥ ६३ ॥

अर्थः—नयन विना सारु मुख, रसवती लवण भाव र-

हित, निति विनानुं राज, अने प्रेम, संबंध विना न होय.

भावार्थः-आंख्यो विना जेम मुख न शोभे तेम, नाना प्रकारनी रसोइ होय पण ते मीठा विनानी, स्वादिष्ट न लागे तेम, न्याय विना राज्य शोभे नहि पण नाश पामे तेम, प्रेम विना मांहो मांहे कोइने सगाइ सगपणनो संबंध न होय, तेम आणा रहित धर्म पण न शोभे. ॥ ६३ ॥

वळी आज्ञा रहित धर्म केवो छे ते कहेछेः--

लछि विणाण सुक्खं । सोआरवि व
ज्झिमं च वक्खाणं ॥ पुत्तं विणाण वंसो ।
तह आण विवज्जियो धम्मो ॥ ६४ ॥

अर्थः—लक्ष्मी विना सुख न होय, एटले धन्य धानादि लक्ष्मी विना संसारीक सुख न होय तेम आणा रूप लक्ष्मी विना जीव धर्म करे पण मोक्ष सुख न पामे. वर्जित व्याख्यान न शोभे, एटले व्याकरण, न्याय, काव्य कोसादिक चतुराइ विना व्याख्यान न शोभे तेम आणारूप चतुराइ विना धर्म न शोभे. पुत्र विना वंश न चाले एटले पुत्र विना जेम वंश न चाले तेम जिन वचन रूप पुत्र विना धर्मरुपी वंश न चाले तेमज पूर्वोक्त प्रकारे जिन आज्ञा वर्जित धर्म होय?

भावार्थः--पूर्वोक्त द्रष्टांतोमें मुख शोभा, वंशनी वृद्धि न

होय तेम आणा रहित धर्मनी वृद्धि न होय. ॥ ६४ ॥

हवे जिन आणा रहित धर्म कर्यो लेखे न आवे
ते द्रष्टांत सहित दृढ करेछे.

इक्कस्य सुण रहिउं । दस गुणीउं तहइ
कोडि माहप्पं ॥ तव्वीरहे किं सन्ना ।
लहेइ संखाइ सह मिल्लं ॥ ६५ ॥

अर्थः—एकडाना अंक ते मीडां सहित एटले एकडानो आंक मीडां सहित दस गुणा पामे, कोडि माहात्मय प्रत्ये एटले एकडाना आंक उपर एक शून्य चढावीए तो दश थाय. वळी एक शून्य चढावीए तो सो थाय, ते उपर एक शून्य चढावीए तो हजार थाय. ते उपर वळी एक चढावीए तो दस हजार थाय, वळी ते उपर एक शून्य चढावीए तो लाख थाय. एम अकेक शून्य चढावतां एकडा उपर साते मींडे क्रोड थाय. पण ते एकडा विना शुं शुन्य एटले मींडां ते संख्यानुं मान पामे ? अर्थात् नज पामे.

भावार्थः--एकडा विना शून्य संख्यानुं मान न पामे. ६५

हवे द्रष्टांतनो द्राष्टांत उपनय मेळवेछेः--

इक्कं जिणेंद आणा । सुन्नोवम्मिं आइ आण

रहिआइं ॥ वयदाण सील नाणं ।
न लहइ इक्कंपि तंबडयं ॥ ६६ ॥

अर्थः—एकडाना आंक सरीखो जिन वितरागनी आज्ञा, अने शून्य मीडां सरीखां व्रत, दान, शीळ, ज्ञान ते न पामे, एक तंबडीक मात्र पण मुळ न पामे.

भावार्थः--जेम एकडा विना मीडां लेखामां न आवे तेम जिन आणा विना व्रत ते साधुनां पंच महाव्रत अने श्रावकनां बार व्रत वळी दान ते सुपात्रादिक दान, सील ते ब्रह्मचर्यादिक, नाण ते सूत, एटला सर्वेनो फदीया मात्र पण मुळ न पामे. एटले जिन आज्ञा विना व्रतादिकनुं करवुं ते एकडा विनानां मीडां जेवुं फोगट जाणवुं. ॥ ६६ ॥

वळी आज्ञा रहित अनुष्ठान निरर्थकपणुं बतावे छेः--

जो कोइ आणा रहीउ । पूआपमुहं
करेइति कालं ॥ तस्स विसव्वम सुद्धं ।
आणा बज्झं अणुठाणं ॥ ६७ ॥

अर्थः—जो कोइ पुरुष आज्ञा रहित पूजा प्रमूख करे त्रणे काळ तेहने पण सर्व क्रिया अनुष्ठान, अशुद्ध आज्ञा बाहिर अनुष्ठानपणा थकी.

भावार्थः—जिन आज्ञा सूत्र विधि विना पूजा प्रमुख त्रण काळनां अनुष्ठान अशुद्ध जाणवां. ॥ ६७ ॥

हवे जे कोइ कहे विधि अविधि आज्ञा अनाज्ञाए जे जेम चाल्युं आव्युं होय तेम करे. पण राग द्वेष न करे तो फळदायकज छे. तेने मिश्रदृष्टिनुं द्रष्टांत देइने तेना अनुष्टाननुं निष्फळपणुं बतावे छे.

जह कोइ मिस्सदिठी । उभय कालं करेइ सज्झायं ॥ नालियर दिव मणुआ अन्ने राउन्न दोसत्तं ॥ ६८ ॥

अर्थः—जेम कोइक मिश्रदृष्टि उभय काळ एटले सांज सवार सज्झाय आवश्यकादि क्रिया जेम नाळियेरद्विपवासी मनुष्य तेने धान्य उपर राग पण नहि ने द्वेष पण नहि.

भावार्थः--जेम नाळीयेराधिपमें नाळियेर घणां होय तेथी त्यांना वासी मनुष्य नाळीयेरज खाय. पण अन्नना अभावथी अन्न न खाय. पण ते अन्न उपर तेओने राग द्वेष न होय. तेम कोइ प्राणी मिश्रदृष्टि थको आवश्यकादि क्रिया करे तो तेनी मिश्रक्रिया ते निष्फळ जाणवी. ॥६८॥

हवे मिश्रधर्मवाळा केवा छे ते कहेछेः -

ते डमरुब मणि तुल्ला । घंटा लालुवक
कंच किंतणाया ॥ कुक्कर चम्म रसिलो ।
सायं न लहेइ गुसिणस्स ॥ ६ए ॥

अर्थः—ते मिश्रदृष्टो वंत डमरु डमरुणो तुल्य जाणवा. उभयबंधितपणाथी एटले जेम डमरुक मणी बे तरफ बांधेलुं होय तेम, मिश्रदृष्टीने विधि अविधि बे कर्मबंध कर्त्ता थाय. वळी घंटाना लोलनी पेरे एटले घंटानो लोळ बे तरफ अथडाय तेम मिश्रधर्मवाळो पण बे तरफ पाछो अथडाय अने चक्रधारा समान एटले जेम चक्र करवत धाराथी बेहु तरफ कपाय तेम मिश्रधर्म विधि अविधिथी बेउ तरफ कपाय, वळी कुक्कर कहेतां श्वाननी पेरे धर्म आस्वाद रसिक स्वाद सुख न पामे रसनो. एटले जेम श्वान रसनो सुख स्वाद न पामे तेम विधि अविधिए कर्यो अनुष्टान धर्म रूप रसनो स्वाद न पामे. ॥ ६९ ॥

हवे धर्मनुं मूळ कहेछेः--

दंसण मूलो धम्मो । उवइछो जिणवरे
हिं सीसाणं ॥ तं सोऊण सकन्ने ।

दंसण हीणो न वंदिव्वो ॥ ७० ॥

अर्थः—धर्मनुं मूळ दरसन एटले जेम वृक्षने मूळ होय तो फळ फूल तेम धर्म वृक्षनुं मूळ ते उपदेश्यो जिन वितराग देवे शिष्योने ते सांभळो पोताना करणने विषे सम्यक्त हिन न वांदवो.

भावार्थः-धर्मनुं मूळ सम्यक्, जिन वितराग देवे उपदिश्यो ते पोताना कर्णने विषे सांभळी सम्यक्त रहितने न वांदवो. ॥ ७० ॥

हवे घणा शास्त्रो भण्यो होय तोपण सम्यक्त विना संसारमां भमे ते कहे छेः—

समत्त रयण भठा । जाणंत्ता बहु विहावि सठाइ ॥ सुद्धा राहण रहीआ । भमंति तठेव तठव ॥ ७१ ॥

अर्थः—सम्यक्त रत्न भ्रष्ट एटले जिनदर्शन भ्रष्ट, जाणता थका पण बहु प्रकारनां शास्त्र जे शुद्ध आराधना आज्ञा रहित भमे त्यांनो त्यां जे संसारने विषे.

भावार्थः-अनेक प्रकारना शास्त्र भण्यो होय पण सम्यक्त आज्ञा विना संसारमें वारंवार भमे. ॥ ७१ ॥

हवे जे दर्शन भ्रष्ट होय ते आज्ञादिकथी पण भ्रष्ट
जाणवो ते कहे छेः-

जे दंसणेण भठानाणे । भठा चरित्त
भठा जे ॥ ए ए भठ विभठा ।
सेसंपि जणं विणासंति ॥ ७२ ॥

अर्थः-जे दर्शने करीने भ्रष्ट ते ज्ञानभ्रष्ट, चारित्रभ्रष्ट, ए एककेथी भ्रष्ट होय ते बीजा विनाश करे.

भावार्थः-जे सम्यक्त्वे भ्रष्ट होय ते ज्ञान, चारित्रे भ्रष्ट होय अने चारित्र भ्रष्ट होय ते दर्शन, ज्ञान, चारित्र त्रणे करी प्राये भ्रष्टक होय ॥ ७२ ॥

हवे जे पोते भ्रष्ट होय ते बीजाने पण कूडो दोष
लगाडे ते कहे छे.

जे केवि धम्म सोला । संजम तव निय-
म जोग जुत्ताय ॥ ताणं दोष भणंता ।
भगा भगत्तणं विंति ॥ ७३ ॥

अर्थः-जे कोइक धर्म सीलवंत, संजम, तप, नेम, जोग, जुक्त मते तेओ प्रत्ये दोषवंत कहेता थका पोते भ्रष्ट थयेला

बीजा गुणयुक्त पुरुषोने भ्रष्ट कहे छे.

भावार्थः-जे काइ पोते तप, संयमथी भ्रष्ट थएलो होय ते पोतानो दोष ढांकवाने गुणवंत उत्तम मुनीओने पण दोष लगाडे तेने पोतानेज दोषीलो जाणवो ॥ ७३ ॥

हवे जे दर्शन भ्रष्ट होय ते सिद्धि प्रत्ये न पामे ते कहे छे.

जह मुलंमि विणठे । डुमस्स परिवार न-
त्थी परि वुड्ढी ॥ तह जीण दंसण भठा ।
मुल विणठाण सिझंति ॥ ७४ ॥

अर्थः-जेम मूळ विणस्यां थकां वृक्षनां परिवारनो नहि परिवृद्धि एटले जेम वृक्षनुं मूळ विणसतां थकां तेनी शाखा प्रशाखानी वृद्धि न होय तेम जिनदर्शन भ्रष्ट मूळ नाश थये थके न सिझे.

भावार्थः-धर्मरूप वृक्षनुं मूळ ते सम्यक्त्व जे विनाश थयां थकां मोक्षरूपी फूल, फळ, धर्म वृक्षने न लागे. ॥७४॥

हवे मोक्ष मारगनुं मूळ दृष्टांत सहित बतावे छे.

जह मूलाउ खंधो । साहा परिवार बहु
गुणो होइ ॥ तह जिण दंसण मूलो ।
निदिठो मोख ममस्स ॥ ७५ ॥

अर्थः-जेम मूळ थकी स्कंध होय वळी शाखा प्रशाखादि बहु गुण होय एटले वृक्षनुं जो मूळ होय तो स्कंध शाखा प्रतिशाखादि बहु गुणो होय तेमज जिनदर्शन मूळ कह्यो, मोक्ष मारगनो.

भावार्थः-जेम वृक्षने मूळ होय तो स्कंध शाखा प्रशाखादि बहु गुणो होय तेम धर्म वृक्षनुं मूळ सम्यक् दर्शन होय तो व्रतादिकनी वृद्धि थाय तथा मोक्ष मारगनुं मूळ जिनदर्शन जाणवुं. ॥ ७५ ॥

हवे सम्यक्त्वनुं फळ बतावे छे.

लघुणय मणु यत्तं । सहियं तह उत्त
मेण गुत्तेणं ॥ लधुणाय समत्तं ।
अखय सुखं च मुखं च ॥ ७६ ॥

अर्थः-पामीने मनुष्य भव सहीत, तेमज उत्तम गोत्रे करीने सम्यक्त्व पामीने अक्षयसुख मोक्ष प्रते पामे

भावार्थः-सम्यक्त्वना प्रभावथी मनुष्य भव सहित उत्तम जाति गोत्र पामीने संसारना परंपर सुख भोगवी मोक्षपद पामे. ॥ ७६ ॥

हवे जिन वचननो महिमा वर्णवे छे.

**जिण वयणं नुसह मिणं । विसय सुह विरे-
अणं आणन्नि नूयं ॥ जर मरण वाहि हरणं।
खय करणं सव्व दुःखाणं ॥ ७७ ॥**

अर्थः-जिन वचनरुप औषध ते विषय सुखरुप महाव्याधी तेनो विरोचक सरीखो प्रतिहत् शक्तिवंत जरा मरणरुप व्याधि हरवावाळो वळी सर्वे दुःखनो क्षयकारक.

भावार्थः-जिनवचन छे ते विषय, कषाय, जन्म, जरा, मर्णरुप समस्त दुःख हरण करवाने औषध समान छे. जेम सद्य औषध खाधे सर्व रोग जाय तेम जिनवचन आराधतां समस्त संसार दुखथी वेगळो थाय. ॥ ७७ ॥

हवे जेने जिनवचन सांभळ्यां पण कंखा मोहनी वेगळी
न थाय ते उपर कहे छे.

**जिणवयणं नुसहेणं । कंखा वाहि न-
फिट्टए जेसिं ॥ अमियंवि सुव्वतिसिं ।
मणं तसो जहइ मरणाइ ॥ ७८ ॥**

अर्थः-जिन प्रवचनरुप औषधे करीने कंखा व्याधि, परदर्शन अभिलाखरुप न फीटे जेहने तेहने अमृत विषनी पेरे परिणमे अने अनंता पामे मरण प्रत्ये.

भावार्थः-जेम सर्पादिकने अमृत पाएलुं पण विष थइ जाय तेम परदर्शनना अभिलाषी पुरुषोने जिनवचनरुप अमृत पण विष थइ परिणमे तेथी ते अनंता जन्म मरण प्रत्ये पामे. ॥ ७८ ॥

हवे जे आगमना आचारभ्रष्टने पाळे तेनो फळ कहे छे.

समया यार न्नठाणं । जाणंता लज्ज
गारव न्नएणं ॥ ते सिंपि नत्थि बोहिं ।
पावं अणुमोअ माणाणं ॥ ७ए ॥

अर्थः-आगम आचार भ्रष्ट जाणता थका लाजने मानने भये करीने पाळे ते प्राणीओने नथी बोध बीज पाप प्रत्ये अणुमोदता थकाने.

भावार्थः-आगम समाचारी भ्रष्टने लज्जाए करीने एटले पोतानी जातनी लाजे करी, एटले ए महारी जातनो छे ते माटे माहरा विना एनी प्रतिपालना कोण करे अथवा गौरव अभिमान करी एटले ए मारी वडाइ करे छे तेथी मारे पाळवा योग्य छे. अने भये करीने एटले मंत्र, जंत्र तथा नागइना भयथी जाणे एटले जो हुं एहनी प्रतिपाळना नहि करुं तो कांइक विरवुं कहेशे. इत्यादि जाणता थका जे आगम भ्रष्ट समाचारी चालवानी प्रतिपाळना करेछे ते प्राणीओने

तेना अनाचारनी अनुमोदना करवावाळा बोध बीज रहित जाणवा. ॥ ७९ ॥

हवे शुद्ध गच्छे वसे तेने दर्शन होय ते कहेछे..

गह्वाचारं डविहं । तिसुवि जोए सु
संजमो गवि ॥ णाणंमि करण सुद्धे ।
अन्निरकणं दंसण होइ ॥ ८० ॥

अर्थः—गच्छाचार बे प्रकारे ग्रहणा सेवनारुप मन वचन कायाए त्रिकरण योगे करीने संजम अनुष्टान प्रत्यें करे तेनारे ज्ञान, त्रिकरण शुद्धि होवा छतां निरंतर दर्शन होय.

भावार्थः—शुद्ध समाचारीनुं ग्रहण करवुं, शुद्ध विनयादिकनुं आसेवन करवे गच्छ कहेवाय. पण पंचांगी विरुद्ध आचरणाए गच्छ न कहेवाय ते पचांगी आचरण शुद्ध गच्छमें रह्यां थकां करण जोगनी शुद्धि थाय. अने करणजोग शुद्धि थयां थकां निरंतर प्राणीने दर्शनशुद्धि थाय. ॥ ८० ॥

हवे सद्दणारुप व्यवहारादि सम्यक्त्व लक्षण कहेछे.

जीवाइ सद्दहणं । समत्तं जिणवरे
हिं पन्नत्तं ॥ ववहार निच्छएणं ।
जाणंतो सद्दइ समत्तं ॥ ८१ ॥

अर्थः-जीवादिक नव पदार्थ तेनो श्रधानरुप सम्यक्त्व सामान्य केवळीना प्रधान तिर्थंकर देवे प्ररुप्यो व्यवहार निश्चे थकी जाणतो थको प्राणी पामे सम्यक्त्व प्रते.

भावार्थः-जिन भाषित जीवादि नव पदार्थ तेने व्यवहार निश्चे सहित सद्दहतो सम्यक्त्व पामे. ॥ ८१ ॥

हवे मोक्षनुं प्रथम पगथीयुं बतावेछे.

जिण पन्नत्तं धम्मं । सद्दह माणस्स होइ
रयण मिणं ॥ सारंगुण रयणाणय ।
सो वाणं पढम मोक्खस ॥ ८२ ॥

अर्थः-जिन प्ररुप्यो धर्म ते प्रते सद्दहता थकां होय सम्यक्त्वरुप रत्नसार भूत गुण रत्नाकरने अने ते सोपान एटले पगथीयुं प्रथम मोक्षरुप जवाने.

भावार्थः-जिनवितरागना प्ररुप्या धर्मनी जेने श्रद्धा होय ते प्राणी सम्यक्त रत्नरुप मोक्ष प्रसादनुं प्रथम पगथीयुं पामे. ॥ ८२ ॥

हवे वांदवा योग्य पुरुष बतावेछे.

दंसणणाण चरित्ते । तव नियमे विणय
खंति गुण इल्ला ॥ ए एवि वंदणीया ।
जे गुणवाइ गणधराणं ॥ ८३ ॥

अर्थः-दर्शन, ज्ञान, चारित्र, वळी तप, नेम अने विनय क्षमादि गुणवंत ए पण वंदनिक जे गुणना बोलवावाळा गणधर महाराजना.

भावार्थः-दर्शन, ज्ञान, चारित्र, तप, नेमादिकना पाळवावाळा तेहज गणधरादिकोना गुण ग्राम बोलवावाळा जाणवा अने तेहज जिनशासनमें वांदवा योग्य समजवा. अने जे पासत्थादिक गच्छ ममत्व कदाग्रही छे ते तप, नेम चारित्रनी निंदाकारक गणधरादिकोना आवरणवाद बोलवा वाळा जाणवा. ॥ ८३ ॥

हवे जे आज्ञायुक्त संजत उपर मच्छर धरे तेने मिथ्यादृष्टि जाणवो ते कहेछे.

आणाजुत्तं संघं । दट्ठुं जो मन्न एणा
मच्छरिउ ॥ सो संजम पडिवन्नो ।
मिच्छादिट्ठि मुणेयव्वो ॥ ८४ ॥

अर्थः-आज्ञायुक्त संघ प्रत्यें देखीने जे प्राणी माने नही मच्छर अभिमान थकी ते संजम प्रतिपन्न एटले संजमवान् पण मिथ्यादृष्टि जाणवो.

भावार्थः-जे प्राणी सिद्धांत पंचांगी प्रमाणे आज्ञायुक्त समाचारी करवावाळा तेओने गच्छ ममत्व कदाग्रह कहे के

एतो नवा छे अमे ठेठ परंपराना छीए. पंचांगी प्रमाणे समाचारी तो पूर्वे हती, हमणां तो गच्छ ममत्व परंपराए चाले ते संघ एवुं कही लोकोने भमावे अने आज्ञायुक्त संघने न माने वळी ते उपर, मच्छर, अभिमान द्वेष करे, ते संजम पाळताथका पण मिथ्यादृष्टि जाणवा. ॥ ८४ ॥

हवे जे पंचांगी प्रमाणे आज्ञायुक्त साधुने देखी संताप धरे तेनुं फळ कहेछे.

अमराण वंदियाणं । रुवं दट्ठुण जे-
सि मणतावो ॥ सो संतावो तेसिं ।
भवेभवे रहोअणंत गुणो ॥ ८५ ॥

अर्थः-देवताओने वंदवा योग्य एवा साधु मुनिराजोना रुप प्रते देखीने जेना मनने संताप होय, ते संताप ते प्राणी ते भवे भवने विषे होय अनंतगुणो.

भावार्थः—आज्ञायुक्त मुनिने देखीने जे प्राणीने संताप उपजे ते प्राणी ते संतापनो फळ भवोभव अनंतीवार भोगवे एटले संसार अनंतो करे. ॥ ८५ ॥

हवे जे आगम प्रमाणे आचारमें वर्त्तता गारव करे तेनुं फळ कहे छे.

आगम माय रणाणं । सच्चु वएसे

कहा सुरसिआणं ॥ जेगारवं करंते ।
सम्मत्त विवज्जिआ हुंति ॥ ७६ ॥

अर्थः—आगम आचार आचरता प्रते वळी सत्य उपदेशरुप कथाने विषे रसिक तेओना उपर जे गौरव करे ते प्राणी सम्यक्त वर्जित होय,

भावार्थः—आगम प्रमाणे आचारमें वर्त्तता थका सत्य उपदेशक एटले आगम प्रमाणे जेवुं सिद्धांतोमें कह्युं छे तेवुं प्ररुपे पण लोक लज्जाए तथा गच्छ ममत्व तथा पोतानी पूजा मानता वधारवाने अर्थे आगम विपरीत न प्ररुपे तेओना उपर जे प्राणि गारव अभिमान तथा द्रेषादि करे तो ते प्राणी सम्यक्त वर्जित होय, एटले सम्यक्तनो नाश करे. ॥ ८६ ॥

हवे मोक्षनां कारण बतावेछे.

नाणेणं दंसणेणय । तवेण संवरिण
संजम गुणेण ॥ चउएहंपि समाउगे ।
मुखोहिं जिणेहिं पन्नत्तो ॥ ७७ ॥

अर्थः—ज्ञानेकरीने, दर्शन सम्यकत्वे करीने, तपेकरीने, संवरे करीने, संजमोपकार मूळगुणे करीने, च्यारोना समायोग, एटले मेळापे, मोक्ष वितराग देवे प्ररुप्यो.

भावार्थः-ज्ञान, दर्शन, तप, संवर, ए च्यार गुणना मेळापे संजमगुण होय ते संजमवंत प्राणीने मोक्ष होय पण एकला श्रुतवाळाने मोक्ष न होय. ॥ ८७ ॥

हवे जात्यादि वांदवा योग्य छे के गुण वांदवा योग्य छे ते उपर कहे छे.

नइ देहं वंदि जइ । न जाइ कुल रुव
वण्ण रुवंच ॥ गुण हीणं को वंदे ।
समणं वासा वयं वावि ॥ ८८ ॥

अर्थः-नहि, देह शरीर वांदवा योग्य कारण के सर्व प्राणी मात्रने देह छे. नहि जातिमां नृपज्ञ वांदवा योग्य, कारण के सर्व जीवोने जातिछे. पीतापक्ष ते कुल ते पण वांदवा योग्य नथी कारण के सर्व प्राणीओमां पांचे वर्ण छे. रुप ते पण वांदवा योग्य नथी एटले सर्व जीवोमें पुन्य प्रकृतिए करी रुप लाधे छे. पण देहादिक गुणहिण कोण मुरख वांदे ? साधुने अथवा श्रावकने पण एटले नाम साधु तथा नाम श्रावक नहि देहि नाम साधु नाम श्रावकनी जाति नाम साधु नाम श्रावकनो कुल नाम साधु नाम श्रावकना वर्णरुप ते गुणहिण वांदवा योग्य नथी गुण सहित वांदवा योग्य छे.

भावार्थः-तेओमां साधु श्रावकना गुण होय तो वांदवा

योग्य छे. गुणाधिकने वांदवा एवुं आगममां कह्युं छे. तेथी जे न्युन गुणठाणावाळो होय ते अधिक गुणठाणावाळाओने वांदे. ॥ ८८ ॥

हवे ज्ञानादिकनुं सार बतावे छे.

णाणं नरस्स सारं। सारं णाणस्स
शुद्ध समत्तं ॥ सम्मत्त सार चरणं।
सारं चरणस्स निव्वाणं ॥ ८९ ॥

अर्थः-ज्ञान ते नरभवनुं सार वळी ज्ञाननुं सार शुद्ध सम्यक्त अने सम्यक्तनुं सार ते चारित्र अने चारित्रनुं सार ते मोक्ष.

भावार्थः-ज्ञानदर्शननुं सार ते चारित्र अने चारित्रनुं सार ते मोक्ष जाणवुं. ॥ ८९ ॥

हवे सम्यक्त रहित क्रिया फोगट बतावे छे.

दाणं वसणं लिङ्गं । सीलं रंकुव्व
पालणं अहलं ॥ जरदाहुव्व तवाइ ।
झाणं डुखे नोथाणं च ॥ ९० ॥

अर्थः-समकित विना दान ते व्यसनरुप जाणवो. अने शीयळ रांक भीखारीनी पेरे पाळवो. ते अफळ होय. अने ज्व-

रदाहनी पेरे तपादिक जाणवा. वळी जे ध्यान ते दुःखनो निदान कष्टरुप जाणवुं.

भावार्थः—समकित विना दान, शीळ, तप, ध्यान करवां ते संसार वृद्धिना कारण जाणवां पण एथी भव भ्रमण न घटे. ॥ ९० ॥

हवे कुमति, कदाग्रह सहित जे क्रिया करे तेनुं फळ बतावे छे.

कुग्गह गह गहिआणं । सुतीह जत्ताय
चित्त नमणुव्व ॥ नमणुव्व नावणाउ ।
दंसण नठेण जाणेण ॥ ए१ ॥

अर्थः—कुमत, कदाग्रहरुप ग्रहे ग्रहित एटले गच्छ ममत्व कदाग्रहमां फसेला प्राणीओनी तिर्थयात्रा ते चित्त भ्रमणरुप जाणवी, अने तेओनी भावना ते भव भ्रमणरुप जाणवी. तेमज दर्शन भ्रष्टने पण जाणवी.

भावार्थः—जे सम्यक् भ्रष्ट जेटली क्रिया करे एटली सर्वे भव भ्रमणरुप जाणवी. ॥ ९१ ॥

हवे संग कुसंगना गुण दोष बे गाथाए करी बतावे छे.

चंदण पवक पणुल्लिय । परिमल रसिआ
वरेवि चंदणया ॥ चंपक कुसुम सुगंधिया ।

तिल्लाउ होइ चंपिल्लो ॥ ए२ ॥

अर्थः-चंदन वृक्षना पवने करी प्रेरया परिमळ रसिक बीजा पण निंबादिक वृक्ष चंदन होय. चंपाना फुलनी सुगंधे करीने होय चंपेला नामे तेल.

भावार्थः-जेम निंबादिक वृक्ष चंदन वृक्षनी संगते चंदन होय अने तलनुं तेल चंपाना फुलनी संगते चंपेल तेल होय, तेम सुपुरुषनी संगते पोते सुपुरुष होय. ॥ ९२ ॥

हवे कुसंगे करी पोते भलो होय तो पण खोटा गुण भणी होय ते, ते कहे छे.

साइजलं सुइसप्पे । पडियं मुत्ताहलं
च हालं हलं ॥ सप्प मुहेवर घुसिणं ।
कंदलि दल मज्झ संपत्तं ॥ ए३ ॥

अर्थः-शांतिनक्षत्रनुं जळ सर्पना मुखमां पड्युं थकुं विष होय, तथा छींपना मुखमां पड्युं थकुं मोती होय अने जळनो बिंदु केसरमां पड्यो थको रंगदार थाय. अने केळमां पड्यो थको कपूर होय.

भावार्थः-तेवी रीते प्राणी भलानी संगते भलो होय अने भुंडानी संगते भूंडो होय. ॥ ९३ ॥

हवे जे रुडा पुरुषनी सोबतथी पण सुधरे नहि ते कहेछे.

चंदण लठ जुअंगा । विसं न मिल्लंति
तस्स किं दोसा ॥ इत्थुगे किं चंदं ।
खार ते नेव मिल हेइ ॥ ए४ ॥

अर्थः—चंदनना वृक्षने विषे सर्प विंटाया रहे छे पण विष न छोडे, ते शुं चंदननो दोष? वळी शेरडीनो अग्रभाग खारो होय तेमां शेरडीनो शो दोष? अर्थात् कंइज नहीं.

भावार्थः—चंदनने सर्प विंटाया थका पण विष न मेले, अने शेरडीनो गांठो खाराश न मेले तो चंदन तथा शेरडी-नो शो दोष? तेम सुपुरुषनी संगते दुष्ट स्वभाव न तजे तो सु पुरुषनो शो दोष? ॥ ९४ ॥

हवे वळी सुपुरुषनी संगते दोष न तजे ते कहे छे.

मिय मद गंधे लसणं । न चाइयइ वि-
अप्पणो गंधं ॥ रवि कर पसरंतेहिं ।
अंधत्तं होइ नल्लु आणं ॥ एए ॥

अर्थः—कस्तुरीनुं खातर करी लसण वावे तो पण न त्यागे लसण पोताना आत्मानो दुष्ट स्वभाव ते गंध. तो तेमां कस्तुरीनो शो दोष? अने सूर्यनी किरणो प्रसरे थके आंध-ळापणो होय शुं. घुअडनी जातिने तो सूर्यनो शो दोष? अ-र्थात् कंइज नहि.

भावार्थः–कस्तूरीनी संगते लसण गंध न तजे. अने सूर्यनी किरणे घूअड आंधळो थाय तो कस्तूरी तथा सूर्यनो शो दोष ? तेम सुपुरुषनी संगत थकां पण दुर्जन छे ते दुर्जनपणुं न छांडे तो सुपुरुषनो शो दोष ? ॥ ९५ ॥

हवे एक उदरमां उपन्या पण सरखा न होय ते उपर कहेछे.

एगूअर समुपन्ना । सहजाया असह व-
ड्डिअ सरीरा ॥ न विहुंतिय समसीला ।
कक्कंदू कंट समतुल्ला ॥ ए६ ॥

अर्थः–एक उदरने विषे उपज्या, साथे जनम्या, साथे वध्या, शरीरे सरखा. तोपण न होय सरखा आचारवाळा बोरना कांटा जेम,

भावार्थः–बोरना कांटा एक ठकाणे उपजे. साथे जन्मे. साथे वधे, पण एक सिद्धो होय, अने एक वांको होय तेम सज्जन दुर्जन पुरुष एक माताना उदरमां साथे उपजे, साथे जन्मे, साथे वधे, पण पोतपोतानुं सज्जन दुर्जनपणुं छोडे नहि. ॥ ९६ ॥

हवे साधु असाधुनो संगतनुं फळ वतावे छे.

एवं परा वयारो । साहुअ साहुण
संग मारुढो ॥ सेवा संगाइ फलं ।

कुपत्त पत्ताणु सारेणा ॥ ९७ ॥

अर्थः—एम पूर्वोक्त द्रष्टांते करीने पर उपकारवंत होय, साधुनी संगते, अने असाधुनी संगे आरुढमान थयो थको आगल्याने अपकारनो करवावाळो थाय. साधु असाधुनी जेवी संगत करे तेवा फळने पामे. कुपात्र पात्रने अनुसारे फळ जाणवुं.

भावार्थः--साधुनी संगते पर उपकारवंत होय. अने असाधुनी संगते परने अपकारकारक थाय जेम कुपात्रने दीधां दुष्ट फळ पामे, अने सुपात्रने दीधां सारां फळ पामे.९७

हवे जे सज्ञान होय ते दुर्ज्जननी संगते पण दुर्जनता न करे ते उपर द्रष्टांत कहेछे.

किं कारमणि निजत्तो । वेरुलियो किं
हवेइ कारयमणा ॥ कसवट्टए ङिंघसियं ।
किं कणायं होइ मसि वरन्नं ॥ ९८ ॥

अर्थः—शुं काचमणि भेगुं मेलेलुं वैडुर्यमणि होय शुं काचमणि ? अने कसोटीए घश्यो शुं कनक होय काळुवर्ण ?

भावार्थः—काच भेगुं वैडुर्यरत्न मेलेलुं काच न होय, अने सोनुं कसोटीए घश्युं श्याम न होय तेमज सज्जन दुर्जन संगते दुर्जन न होय. ॥ ९८ ॥

हवे सम्यक्त रत्ननुं दुर्लभपणुं बतावे छे.

लब्भइ विमाण वासो । लब्भइ कीलाय
वत्तिया लच्छी ॥ इह आहरियं न लभइ ।
दुल्लह रयणुव्व समत्तं ॥ ९९ ॥

अर्थः—पामे विमानवासीपणुं वळी क्रीडाए करीने लक्ष्मी, एक न पामे दुर्लभ रत्ननी पेरे समत्तं.

भावार्थः--देवलोक मळवुं, राज्य लक्ष्मी मळवी, सर्वे सुलभ छे, पण समकित गयुं पाछुं पामवुं बहु दुर्लभ छे. ॥९९॥

हवे आज्ञा रहित धर्मनुं निरर्थकपणुं बतावे छे.

संजम रहियं लिंगं । दंसण भठं न संजमं भणीयं ॥ आणा हिणं धम्मं ।
निरत्थयं होइ सव्वं पि ॥ १०० ॥

अर्थः—संजम रहित लिंग न शोभे. अने दर्शनभ्रष्टने संयम न होय. वळी आज्ञा रहित धर्म निरर्थक होय.

भावार्थः—संजम रहित लिंग, समकित रहित संजम आज्ञा रहित धर्म ए त्रणे निरर्थक जाणवां. एतावता लिंग संयम, धर्म ए सर्वे सम्यक्त आज्ञा विना फोगट जाणवां. १००

हवे जे प्राणी जिन वचन न पामे तेना हवाल बतावे छे.

जिण वयणं मलहंता । जीवा पावंति
तिरुख डुख्खाइं ॥ लहिजणं संपमता ।
ताणं चिय घोर संसारो ॥ १०१ ॥

अर्थः-जिन वितरागनां वचन नथी पाम्या, ते पुरुष पामे ते तिक्ष्ण दुःख प्रते. अने वळी पामीने प्रमाद करे, ते प्रमादी घोर दुःख रूप संसारने विषे रझळे.

भावार्थः—जे जिन वचन न पामे ते तो तिक्षण दुःख पामेज, पण जे पामीने प्रमाद करे ते घोर संसारमां रझळे ॥ १०१ ॥

हवे संसारमां प्राणी शाथी रझळे ते कहेछे.

गय पारे संसारे । आणा निहणा अ-
णंत सोकालं ॥ नलहंति बोहिलान्नं ।
लहिजणं केविहारंति ॥ १०२ ॥

अर्थः—गयो छे पार जेनो एवा अपार संसारने विषे जिन आज्ञा रहित अनंता काळ सुधी न पामे. बोध बीज अने वळी पामीने पण कोइक प्राणी हारे छे.

भावार्थः-आ अपार संसार समुद्रमां अनंता काळ सुधी भमतां पण जीवने सम्यक्त पामवुं दुर्लभ छे. एवुं सम्यक्त जे प्राणी हारी जाय तेने शुं कहेवुं ? ॥ १०२ ॥

हवे केइक प्राणी कर्पणपणाथी सम्यक्त हारे ते कहेछे.

किव्व तणेण कोइ । दोसे पयडेइ साहु
संघाणं ॥ जंपइ अवन्नवायं । संगं न
करे सुसाहुणं ॥ १०३ ॥

अर्थः—कृपणपणे करीने कोइक प्राणी दोष प्रगट करे, साधु समुदायनो अथवा सुमार्गवंत साधु अने चतुर्विध संघ प्रते तेओना अवर्णवाद बोले. वळी कृपणपणाना दोषथी संग प्रते न करे सुसाधुनो.

भावार्थः—जे प्राणीमां कृपणपणानो दोष होय, ते प्राणी भला साधुसंगना अवर्णवाद बोले. अने सुसाधुनो संग पण न करे, एटले कांइ खरचवुं पडशे के आपवुं पडशे तेथी. ॥ १०३ ॥

हवे जे दुष्ट प्राणी भला साधुनी निंदा करे
तेनां फळ कहेछे.

दुठा सु साहु निंदा । इह परलोए वीदुठ
दारिद्दा ॥ पइ जम्मं विद्धकरि । सु
पक्खा वायेण दठ्ठा ॥ १०४ ॥

अर्थः—खोटी भला साधुनी निंदा. ते आ लोकने विषे

परलोकने विषे दुष्ट दारिद्रपणुं पामे. वळी जन्मो जन्म विघ्नकारी ते साधुनी निंदा अनेक विघ्नना करवावाळी थाय. सुपक्षना त्यागे करीने जाणवी.

भावार्थः-जे प्राणी सुसाधुओनी निंदा करे, जे ए बारकुळनी गोचरी करेछे वळी मळ मलीन गात्रे रहेछे. सफेत कपडां पेहेरेछे. पण रंगता नथी परंपरानी वात नथी मानता सिद्धांत परंपरा जे ग्रहण करेछे. देवदेवीनी स्तुति नथी करता इत्यादिक निंदामां प्रवर्त्ते ते प्राणी आलोक परलोकमें दरिद्री थाय अने जन्मो जन्ममें दान, लाभ, भोग उपभोगनां विघ्न पामे. वळी तेने भलो पक्षतो मळेज नहीं. १०४

हवे एटला प्रकारे बोधबीज पाम्यो थको पण हारे ते कहेछे.

डुट्ठ तणेणपिसुणतणेण । डुवियट्ट कोह
बहुलेण ॥ हारंति बोहि लाभं ।
कीम पयंगाय जायंति ॥ १०५ ॥

अर्थः-दुष्टभावे करीने पिशूनपणे चूगली करवे करीने दुविदग्धपणे करीने क्रोधना बहुलपणे करीने एटला कारणथी हारे बोधी लाभ प्रते अने मरीने क्रीडा पतंगीयाना अवतार पामे.

भावार्थः-आज्ञायुक्त साधुओ उपर दुष्टभाव चिंतवे. ते-

ओनी चूगली करे तेओ उपर क्रोध करे ते प्राणी क्रीडा पतंगियानी योनिप्रत्ये पामे. ॥ १०५ ॥

हवे जे परपूंठे साधुओनी निंदा करे तेनां फळ कहे छे.

पिट्ठिमंसे रसिआ । जल सप्पिणी पमुहा रुहिर सोसाय ॥ वालय मिजझा किमिआ । जायंतिअ डुन्नि गंधीत्ता ॥ १०६ ॥

अर्थः–पृष्ट मांस रसिक एटले पुंठे दोपना बोलवावाळा ते जळ सर्पणी प्रमुख रुधिर सोसवावाळी जळो, वाळा अने विष्टाना क्रिमीआ प्रमुख जन्मे, दुर्गंधा शरीर.

भावार्थः–जे साधुनी परपुंठे निंदा करे, ते जळ सर्प, जळो, वाळा, विष्टाना क्रिमिआ प्रमुख पूर्वे कह्या तेवा अवतार प्रत्ये पामे. ॥ १०६ ॥

हवे साधु असाधुनी कोइनी पण निंदा न करवी, अने करे ते एवा दुःख प्रत्ये पामे ते कहे छे.

टूंटा मुंगा अंधा । दारिद्दा घोर डुस्क बाहुल्ला ॥ सूला न्निन्न सरिरा । साहु असाहुण निंदाए ॥ १०७ ॥

अर्थः–हाथ पग टूंटा हाय तेने टुंटा कहीए. बोली न

शके तेने मुंगा कहीये. आंखे न देखे ते, अने दरिद्री ते धनादि रहित. अनेक प्रकारना दुःख मूळे भेद्य शरीर एक वृक्षना मूळने भेदीने बीजो वृक्ष उगे ते मूळ भेदी कहीए. एवा अवतार पामे, साधु असाधुनी निंदा थकी.

भावार्थः-छता अछता दोषना नाम लइने रागद्वेष करे तेने निंदा कहीए. पण शिक्षा बुद्धिए कहीए ते निंदा न कहीए. अने राग द्वेष बुद्धिए निंदा करे ते टुंटा, मुंगा, आंधळा, मुळभिन्न शरीर इत्यादि पूर्वोक्त अवतार पामे. ॥१०७॥

हवे जे परने वंचे अथवा पराया अपवाद बोले ते उपर कहेछे.

पर वंचणेण रत्ता । परापवाएण अ-
प्प संसणय ॥ ताणं कत्तो बोहि ।
परमप्पाणाया च बोलेइ ॥ १०८ ॥

अर्थः-परने ठगवाने रक्त, पराया अवर्णवाद बोलवाने पोताना आत्मानी प्रसंसा करे ते प्राणीओने किहांथी बोध बीज. पोताना अने परना आत्माने संसारमां बोळे.

भावार्थः-भोळा जीवोने जूठो धर्म बतावीने ठगे अने धर्मवंतना अपवाद बोले, पोतानी प्रशंसा करे ते प्राणीओना पिंडमें सम्यक्त तो किहांथी होय पण पोताना अने परना आत्माने संसारमां डबोळवावाळा जाणवा. ॥ १०८ ॥

हवे कोइना पण अवर्णवाद न बोलवा पण पांचना अपवाद तो अवश्य वर्जवा ते कहे छे.

ठाणअांगे भणियं । पंच एह मवण
वाय बहुलेण ॥ दुल्लह बोहिय भावं ।
लहंति जिवाय निच्चंपि ॥ १०९ ॥

अर्थः-श्री ठाणांगजीने विषे कह्युं छे. पांचना अवर्णवाद बहुलपणाए करीने दुर्लभ बोधी भाव प्रते पामे जीव निरंतर.

भावार्थः-अरिहंत केवली परूप्यो धर्म अने सुत्र सिद्धांत वळी चतुर्विध संघ अने ब्रह्मचर्य पाळीने जे देव थया, ए पांचेना अवर्णवाद बोले ते जीव दुर्लभ बोधीपणुं पामे. ॥

हवे ए पांचना सुवर्णवाद बोल्यो जीव सुर्लभ बोधी थाय ते कहे छे.

एएसिं सुवन्न वाए । जीवा पावंति सुल-
ह बोहित्तं ॥ जह मग हाहिव कएनुइ ।
एहिं लद्ध खूसम्मत्तं ॥ ११० ॥

अर्थः-पूर्वोक्त पांचेना भला गुण बोलवे करी जीव पामे सुर्लभ बोधिपणुं जेम मगध देशनो अधिपति श्रेणिक राजा श्री कृष्ण वासुदेव आदे दइने ए पाम्या. क्षायक सम्यक्त मते.

भावार्थः-श्रेणिक, कृष्ण, प्रमुख महावीर तथा नेमनाथ स्वामीनी वंदन पूजन स्तुति करी क्षायक सम्यक्त पामी तिर्थंकर गोत्र बांध्यो ए कथा आगळ कहेशे. ॥११०॥

हवे धर्म, पापना प्रभाव दृष्टांते करी बतावे छे.

धम्मा जयंतु वंतो । ललिअंग कुसुम व्व
लहइ बोहि फलं ॥ बहुवि तरवा लिअ विहु ।
भीम कुमा रुव्व जायंति ॥ १११ ॥

अर्थः-धर्मथकी जय होय निश्चे करीने ललितांग कुमारनी पेरे पामे बोध बीज फळ प्रते. अने पापना प्रभावथी बहुळ संसार परिभ्रमणथी मळ्या थका पण भीमकुमारनी पेरे. संसारमां जन्मे.

भावार्थः-धर्मना अवर्णवाद न बोलवे करी ललितांग कुमरनी पेरे, बोध बीज पामे. अने धर्मना अवर्णवाद बोलवे करीने भीमकुमारनी पेरे संसार वधारे. ॥ १११ ॥

हवे सत्व, सुमता उपर दृष्टांत कहे छे.

धम्मिल्ल दाम नण इया । सत्तेण अगड
दत्त नरवइणो ॥ समया एव वदंतो ।
मुणि वइ मे यारिअ जाण ॥ ११२ ॥

अर्थः-धम्मिल दवदंतक सत्व धर्मे करी सुख पाम्या वळी सत्वे करीने अगडदत्त राजा सुख पाम्यो. सुमताए करी दवदंत रुषि अने मुनीपति, मेतार्य रुषि जाणवा.

भावार्थः-सत्व सुमता धारण करतो प्राणी अक्षय सुख प्रते पामे. ॥ ११२ ॥

हवे कोइ सुलभ बोधि प्राणी कुलिंगमे रह्या थका पण स्वभावे तथा धर्माचार्यना बोधथी प्रतिबोध पामे ते कहे छे.

धन्नो वक्कलचीरी । कुलिंग मज्झेवि
लहइ समत्तं ॥ धन्नो सुबुद्धि मंति ।
धम्मायरियाउ पडिबुद्धो ॥ ११३ ॥

अर्थः-धन्य छे वल्कलचिरि प्रते कुलिंगताए पण पाम्यो सम्यक्त प्रते अने धन्य छे सुबुद्धि मंत्री प्रत्ये धर्माचार्य थकी प्रतिबोध पाम्यो.

भावार्थः-कुपंथ मारगे पड्या सुधर्म देखी तथा आचार्यादिकना उपदेशथी बोध पामे ते प्राणी पण धन्य कृत पुन्य छे. ॥ ११३ ॥

हवे ग्रंथ समाप्ति मंगल करवाने जिनपडिमानो बहुमान मंगळ करे छे.

विहिअ विहिं च नयाणं । बिंब दिठुं
जिणंद देवाणं ॥ सिद्धाणं संथवणं ।
कायव्वं निउण बुद्धिए ॥ ११४ ॥

अर्थः-विधि वळी अविधि प्रते न जाणे. बिंब देखी जिनेश्वर देवनो सिद्धनो स्तवन करवो. निपुण बुद्धिना धणीने.

भावार्थः-विधि अविधि चैत्यनी मालम न होय. तोपण समकित दृष्टिने जिन माहाराजनो बिंब देखी सिद्धोनी पेरे स्तवन पंचपरमेष्टिरुप स्मरण करवो. ॥ ११४ ॥

हवे ग्रंथ समाप्ति करे छे.

आगम अठुत्तरिआ । रइया सिरि अ-
भयदेव सूरिहिं ॥ पढिआ हरेइ पावं ।
गुणिआ अप्पेइ बोहि फलं ॥ ११५ ॥

अर्थः-आगम अष्टोत्तरि रची सोभावंत अभयदानना दातार श्री तिर्थंकर देव अथवा समस्त भयना निवारवावाळा देव ते तिर्थंकर देव अथवा अभयदेवसूरि नवांगवृत्ति कर्त्ताए भणी थकी हरण करे पाप प्रते. अने गणी थकी आपे बोध बीज फळ प्रते.

भावार्थः-आ आगम अष्टोत्तारि नवांग वृत्तिकार अभयदेवसूरिजी रचेली ते भणतां थकां तो प्राणीओना पाप हरण करे, अने गण्यां थकां, सांभळ्यां थकां बोध बीज प्रते पामे. ॥ ११९ ॥

॥ इति आगम अष्टोत्तरिसूत्र भाषा समाप्तं ॥

॥ शुभंभवतु ॥

॥ श्री जिनायनमः ॥

॥ अथ अध्यात्म बावनी लिख्यते ॥

माया जाल मुक धरी, सुत चारित्र विचार ॥
भव जल तारण पोत सम, धर्म हियामां धार॥१॥
धर्म थकी धन संपजे, धर्मे सुखीया होय ॥ धर्मे
धन वाधे घणुं, धर्म करे जग कोय ॥ २ ॥ धर्म
करे जे प्राणीया, ते सुखीया भव मांहि ॥ जगमां
सहु जीजी करे, आवी लागे पाय ॥ ३ ॥ धर्म
धर्म सहुको करे, पण धर्म न जाणे कोय ॥ धर्म
शब्द जगमां वडो, विरला बुजे सोय ॥ ४ ॥ आ-
तम साखे धर्म जे, त्यां जननुं शुं काम ॥ जन
मन रंजन धर्मनुं, मूल न एक बदाम ॥५॥ पो-
चेगा तब कहेगा, तब लग कह्यो न जाय ॥ मन
मेरा मसकरो, भडके भागी जाय ॥ ६ ॥ माणस
होना मुशकेल हे, तो साधु किहांसे होत ॥ साध
हुआ तब सिद्धि भया, केणे न रहि जोत ॥ ७ ॥

साधु भया तो क्या हुवा, न गया मनका द्वेष ॥ समताशुं चित्त लाय कर, अंतर दृष्टि देख ॥८॥ चेतन तें परख्यो नही, क्या हुवा व्रत धार ॥ शाल विहुणा खेतमें, वृथा बनाइ वाड़ ॥ ए ॥ आतम अनुभव वासकी, कोइक नवली रीत ॥ नाक न पसरे वासना, कोन ग्रहे परतीत ॥१०॥ जिन वाणी नीत्युं नमो, कीजे आतम शुद्ध ॥ चिदानंद सुख पामीये, मिटे अनादि अशुद्ध ॥११॥ शुद्धात्म दरसण विना, कर्म न छुटे कोय ॥ ते कारण शुद्ध आतमा, दर्शन करो थिर होय॥१२॥ आतम अनुभव रमण थइ, मिटे मोह अंधार ॥ आप स्वरूप मे जल हळी, नही तस अंत अपार ॥१३॥ तिहां आतम त्रिविधा कह्यो, बाहिर अंतर नाम ॥ परमातम तिहां तीसरो, सो अनंत गुण धाम ॥ १४ ॥ पुद्गलसें रातो रहे, जाने एह निधान ॥ तस लाभे लोभे रह्यो, बहिरातम अभि-

धान ॥१५॥ [अथ अंतर आतमा लक्षण.] पुद्गल खल संगी परे सेवे अवसर देख ॥ तनु शक्ति ज्युं लकडी, ग्यान भेद पद लेख ॥१६॥ बैरातम तज आतमा, अंतर आतम रूप ॥ परमातमने ध्यावतां, प्रगटे सिद्धस्वरूप ॥ १७ ॥ पुद्गल भाव रुचे नही, ताथे रहे उदास ॥ सो अंतर आतम लहे, परमातम प्रकास ॥१८॥ सिद्ध स्वरूपी जो कहुं, पण कछु न देखुं रूप ॥ अंतर दृष्टि विचारतां, ऐसे न सिद्ध अनूप ॥१९॥ अनुभव गोचर वस्तुका, जाणे एहि अलांद ॥ केणण सुणण में किछुं बहो, पामे परम अलाद ॥२०॥ आतम परमातम हाउ, अनुभव रस संगते ॥ द्वैत भाव मल निसरे, भगवंतनी भगते ॥ २१ ॥ आतम संगे विलसतां, प्रगटे वचनातीत ॥ महानंद रस मोकळो, सकल उपाधि रहित ॥२२॥ सिद्धस्वरूपी आतमा, समता रस भरपूर ॥ अंतर दृष्टि विचारतां, प्रगटे

आतम रूप ॥ २३ ॥ आपे आप विचारतां, मन पामे विसराम ॥ रस स्वाद सुख ऊपजे, अनुभव ताको नाम ॥ २४ ॥ अनुभव चिंतामण रतन, अनुभव है रस कूप ॥ अनुभव मार्ग मोक्षको, अनुभव शुद्ध स्वरूप ॥ २५ ॥ चिदानंद चिन्नमय सदा, अविचल भाव अनंत ॥ निर्मल ज्योत नि-रंजनो, निरालंब भगवान् ॥२६॥ केत कमल पर पंथकी, नीसंगे निरलेप ॥ जिहां विभाव दुर भा-वनो, नही भव लेशे खेप ॥ २७ ॥ ज्यु नवनित बल जळबलै, तब प्रगटे घृत खास ॥ तब अंतर आतम थकी, परमातम परकास ॥२८॥ सुद्धातम भावे रहे, तब प्रगटे निर्मल ज्योत ॥ ते त्रिभुवन शिर मुगट मणी, गइ पाप सवि छोत ॥ २९ ॥ निज स्वरूप रहेतां थकां, पर स्वरूपको भास ॥ सहेज भावथी संपजे, उर ते वचन विलास ॥३०॥ अंतर दृष्टि देखीये, पुद्गल चेतन रूप ॥ पर परण-

ती होय वेगळी, न पडे ते भव कूप ॥ ३१ ॥ अं-
तरगत जाण्या विना, जे पहेरे मुनी वेस ॥ शुद्ध
क्रियां तस नवि होये,इम जाणी धरो नेह॥३२॥
अंतरगतनी वातडी, नवि जाणे मति अंध ॥ के-
वल लिंगधारी तणो, न करो ते प्रसंग ॥ ३३ ॥
अंतर आतम स्वभाव छे, ते जाणे मुनिराय ॥
कर्म मेल दूर करे, इम जाणो मनमांहि ॥ ३४ ॥
आतम वस्तु स्वभाव छे, ते जाणे रिषि राय ॥
अध्यातम वेदी होयके,इम जाणो मनमांहि॥३५॥
आतम ध्याने पूर्णता, रमता आत्म स्वभाव ॥
अष्ट कर्म दूरे करे, प्रगटे शुद्ध स्वभाव ॥ ३६ ॥
लाख कोड वरसां लगे, किरियाये करी कर्म ॥
ग्यानी सासो सासमां, इम जाणे ते मर्म॥३७॥
अंतर मेल सवि उपसमे, प्रगटे शुद्ध स्वभाव ॥
अव्याबाध सुख भोगवे, करी कर्म अभाव ॥३८॥
अक्षय ऋद्धि लेवा भणी, अष्ट कर्म करो दूर ॥

अष्ट करमना नाशथी, सुख पामे नरपूर ॥३ए॥
संतोषी सदा सुखी, सदा सुधा रस लीन ॥ इं-
द्रादिक जस आगले, दीसे दूखीया दीन ॥ ४० ॥
जे सुख नही सुररायने, नहि राया नहि राय ॥
जे आतम सुख अनुनवे, ते संतोष पसाय॥४१॥
सुरगुण सुख त्रिहुं कालनां, अनंत गुण ते कीध ॥
अनंत वर्गे वर्गित कस्यो, तोपण सुख समीध॥४२॥
ते सुखनी इछा करो, तो मुको पुजल संग ॥ अ-
ल्प सुखने कारणे, डुःख नोगवे परसंग ॥ ४३ ॥
[अथ परमात्म लक्षण.] प्यारो आप स्वरूपमां ॥
न्यारो पुजल खेल, सो परमातम जाणीये ॥ नहि
जस भवको मेल ॥ ४४ ॥ नामातम बहिरात्मा,
थापना कारण जेह ॥ सो अंतर अध्यात्मा, प-
रमातम गुण गेह ॥४५॥ नावातम सो देखीये,
कर्म मर्मको नाश ॥ जो करुणा नगवंतकी, नावे
नाव उदाश ॥४६॥ परम अध्यात्मने लखे, स-

दगुरु केरे संग ॥ तिनको जव सफलो हुवे, अविहड़ प्रगटे रंग ॥ ४७ ॥ धर्म ध्यानको हेतु एह, शिव साधनको खेल ॥ एसो अवसर कब मिले, चेत सके तो चेत ॥४८॥ वक्ता श्रोता सवि मीले, प्रगटे निज गुण रूप ॥ अक्षय खजानो ग्यानको, तीन भवनको ज्ञूप ॥४९॥ अष्ट कर्म वन दाहिके, ज्ञये सिद्ध जिन चंद ॥ तासम जो अप्पा गणो, ताकुं वंदे इंद्र ॥ ५० ॥ कर्म रोग औषध समी, ग्यान सुधा रस वृष्टि ॥ शिव सुख अमृत सरोवरे, जय२ सम्यक् दृष्टि ॥५१॥ ग्यान वृक्ष सेवो ज्ञविक, चारित्र समकित मूल ॥ अमर अगम फल पद लहे, जिनवर पद विफूल ॥ ५२ ॥ इति श्री अध्यात्म बावनी संपूर्णम् ॥

॥ अथ ज्ञान पच्चीशीना दोहा ॥

सूरनर तिरिजगज्योतिमें, नरक निगोद ज्ञमंत ॥ महा मोहकि नींदसो, सोये काल अनंत

॥ १ ॥ जेसे ज्वरके जोरसें, भोजनकी रुची जाय॥
तेसेंकु कर्मके भेद, धर्म वचन न सोहाय ॥ २ ॥
लागे भूख ज्वरके गये, रूचीशुं लेइ आहार ॥
अशुभ मिटे शुभके जगे, जाणे धर्म विचार॥३॥
जेसें पवन झकोरते, जलमें उठे तरंग ॥ तौ मनसा चंचल भइ, परिग्रहके परसंग ॥ ४ ॥ जहां पोन नहि संचरे, तहा न जल कल्लोल ॥ तौ सब परिग्रहकुं तजे, मनसा होए अडोल ॥५॥ जो काहु विषधर डसे, रूचीसो नीबचबाय ॥ तौ तुम ममताशुं मढे, मगन विषय सुख पाय ॥६॥ निबरसन परसे नहि, निरविष तन जब होय ॥ मोह घटे ममता मिटे, विषय न वंछे कोय ॥७॥
ज्यौं नौका ढिइ चढे, बुडे अंध अदेख ॥ तौ तुम भवजलमें पडे, बीन विवेक धरी भेख ॥ ८ ॥
जहां अखंडीत गुण लगे, खेवट शुद्ध विचार ॥
आतम रुची नौका चढे, पावहु भवजल पार॥९॥

ज्यौ अंकुश माने नही, महा मतंग गजराज ॥ तौ
मन त्रसनामें फीरे, गीने न काज अकाज॥१०॥
ज्यौ नर दारु उपावके, गहीआंनै गज सोध ॥
त्यौंथा मन वस करन को, निर्मल ध्यान समा-
ध ॥११॥ तिमिर रोग सौ नयन ज्यौ, लखन-
उको उर॥त्यौ तुमसे संशयमे पडे, मिथ्या मतको
दोरं ॥ १२ ॥ ज्यौ औषध अंजन कीये, तिमिर
रोग मीट जाय ॥ त्यौ सद्‌गुरु उपदेश सौ, संसै
वेग वीलाय ॥१३॥ जइसे सब जादु जरे, द्वाराव-
तिकी आग ॥ त्यौ तुम मायामे पडे, कहां जा-
उगे भाग ॥१४॥ दीपायन सौंने बचे, जे तपसी
नीर्ग्रंथ ॥ तजी माया समता ग्रहो, एह मुगती
को पंथ ॥१५॥ ज्यो कुंधातुके फेड सो, घटो ब-
ढा कंचन कांत ॥ पुन्य पाप करी त्यौ भए, मु-
ढातम बहु भात ॥ १६ ॥ कंचन निज गुन नहि
तजे, बानहिनके होत ॥ घट घट अंतर आतमा,
सहज सुभाउ उद्योत ॥ १७ ॥ पंना पीट पकाइ

ये, शुद्ध कनक ज्यो होय॥त्यौ परगट परमातमा पुन्य पाप मल खोय ॥ १८॥ परव राहुके गहन सौ, सुर सोम छवि छीन ॥ संगती पाय कुसाधुकी, संजत होत मलीन ॥१९॥ नींबादिक चंदन जए, मलयाचलकी वास॥ दुरजन ते सज्जन जये, रहेत साधुके पास ॥२०॥ जैसै ताल सदा भरे, जल आवे चिहु और ॥ तैसै आश्रव द्वार सो, कर्म बंधकौ जोर ॥ २१ ॥ ज्युं जल आवत मुदी यै, सुकै सरवर पान ॥ तैसै संवरके कीयै, कर्म नीर्जरा जान ॥२२॥ ज्यौ बुटी संयोग ते, पारा मुर्छित होय ॥ त्यौ पुदगल सौ तुम मिले, आतम शक्ति समोय ॥२३॥ मेली खटाइ मांजीये, पारा परगट रुप ॥ शुकल ध्यान अभ्यास ते, दरशन ज्ञान अनुप ॥२४॥ कहि उपदेश वनारशी, चेतन अब कछु चेत ॥ आयु बुझावत आयुकौ, उदै करण के हेत ॥२५॥ इति ॥

॥ श्री ॥

॥ चउसरण पयन्नो ॥

॥ श्री वित्तरागाय नमः ॥

परम पद प्राप्तिनो बीज भूत माटे ए चउस रण अध्ययन कल्याण भूत छे. एहना प्रारंभने विषे त्रण मंगळ छे. पहेलो भाव मंगळ सामाय कादिक छे. आवश्यकनो अर्थ वखाणवा रुप॥१॥

बीजुंः—भाव मंगळनो कारण द्रव्य मंगळ गजादिक चउद स्वप्न तिर्थंकरनी माता देखे ते जेनो उच्चार करवाथी सर्वे जिनगुण स्मरण थाय.॥२॥

त्रीजुंः—वर्त्तमान शासनपति श्री वर्द्धमान भगवंतने नमस्कार करवा रुप मंगळ.॥३॥

ए त्रण मंगळ एमांथी प्रथम मंगळ खडावश्यक छे. ते कहेछे. अथवा सामायकादिक खडावश्यके करी संयुक्त जे होय ते प्राये चउसरण

अंगीकार करे. माटे प्रथम सामायकादि आवश्य कनुं स्वरुप कहीए छीए.

सावज्ज जोग विरइ, उक्कित्तण गुण वउ अपडिवत्ती ॥ खलीअस्स निंदणावण, तिगिच्छ गुण धारणा चेव ॥ १ ॥

अर्थः—सावद्य एटले पाप सहित मन वचन कायानो व्यापार तेनी विरति एटले ते निवरति ते सामायक आवश्यके करीए. उत्कीर्त्तना एटले जिनगुणनी स्तवना. ते चोवी सत्थय आवश्यके करीए. वळी ज्ञान दर्शन चारित्रादिक गुणवंत गुरुनी प्रतिपति शेवा भक्ति ते वंदणा आवश्य के करीए. अतिचारनी निंदा गर्हा ते प्रतिक्रमण आवश्यके करीए. अतिचार रुप भाववर्ण चांदु तेनो चिकित्सा कहेतां औषध रुप ते कार्योत्सर्ग आवश्यके करीए. उत्तरोत्तर गुणनी धारणा एट ले अधिकथी अधिक विरतादिक गुणनी धारणा

ते प्रत्याख्यान आवश्यके करीए. निश्चें ॥१॥

इवे कांइक विशेष थकी ए सामायकादिक

छे आवश्यकनो स्वरुप, अने चारित्र विशु

द्धादिक रुप फळ कहीए छीये.

चारित्तस्स विसोही, कीरइ सामाइएण

किल इहयं ॥ सावज्जे यर जोगाणं,

वंज्जणा सेवणात्तणउ ॥ १ ॥

अर्थः—समता नाव रुप सामायक तेणे पांच सुमति त्रण गुप्ति ए अष्टवीध चारित्राचार, तेनी विशुद्ध निर्मळता करीए छीए.

केवीरीते करीए तो केः—सावद्य इतर निरवद्य जोग व्यापार तेना वर्जवा थकी, आसेवना थकी, एटले सावद्य व्यापार वर्जवे करीने निरवद्य पाप रहित व्यापारने आदरवे करी निश्चे इह जिन शासनने विषे सामायक छे पण अन्य दर्शनने विषे नथी. ॥ २ ॥

चारित्राचारनी शुद्धि कही. हवे दर्शनाचारनी
शुद्धि कहीए छीए.

दंसण यार विसोही, चउवीसायछ्छए
ण किज्जइ अ ॥ अच्च भूव गुण कित्तेण,
रुवेणं जिण वरिंदाणं ॥ ३ ॥

अर्थः—जिन वरिंद्रनो अति अद्भुत लोगस्स उ
ज्जोअगरे इत्यादि गुणोत्किर्त्तन रुप चोवीस ती
र्थंकरोनो स्तवन तेणे निःसंकीतादिक अष्टविध
दर्शनाचारनी विशुद्धि निमळता करीए छीए ॥३॥

हवे दर्शनाचारनी शुद्धि कही हवे ज्ञानाचारादि
कनी शुद्धि कहीए छीए.

नाणा इआउ गुणा, तस्संपन्न पडिव
त्ति करणाउ ॥ वंदण एणं विहिणा,
किरइ सोहीअ तेसिंतु ॥ ४ ॥

अर्थः—निश्चे ज्ञानादिक एटले ज्ञान दर्शन चा

रित्र जे गुणछे ते गुणोए करी सहित गुरुनी प डिपत्ति सेवा भक्ति करवा थकी विधिए करीने एटले वांदणाना बत्रीस दोष छे ते दुर करीने अने वांदणाना पचीस आवश्यक छे ते अंगीकार क रीने वंदणावश्यके ते काळ विनयादि अष्टविध ज्ञा नाचारादिकनी शुद्धि निर्मळता करीए छीए ॥४॥

ज्ञानाचारनी शुद्धि कही. हवे व्रत संबंधि तथा ज्ञानादिक संबंधि अतिचारनी शुद्धि कहीए छीए.

खलिअस्सय तेसिं पुणो, विहिणा जं निंदणाइ पडिकमणं ॥ तेणं पडिक्कमणेणं, तेसिंपिए कीरये सोही ॥ ५ ॥

अर्थः—व्रत संबंधी अतिक्रम व्यतिक्रमादि क अपराधनी वळी ते ज्ञानादिकनी विधिये करी एटले सिद्धांतने अनुसारे जे निंदा गर्हादिक करवुं ते प्रतिक्रमण कहीए. ते रुप जे प्रतिक्रमण छे ते

व्रत संबंधि अतिचारनी ते ज्ञानाचारादिकनी वि शुद्धि करीए छीए. ॥ ५ ॥

हवे पडिकमणुं करतां थाकता रह्या जे अतिचार दुर करवाने अर्थे कहीए छीए.

चरणा इआ इआणं, जहक्कम्मंवणचि
गिच्छ रुवेणं ॥ पडिकमणा सुद्धाणं.
सोही तह काउसग्गेणं ॥ ६ ॥

अर्थः—आलोयणा पडिकमणादिक दशविध प्रायश्चितने विषे यथाक्रमे अनुक्रमे गणातां पांचमो प्रायश्चित छे. एवो अतिचार त्राव वर्ण चांदोत दुर करवाने औषध रुप एवो तथा प्रकारनो काउस्सग आवश्यक पडिकमणु करतां अशुद्ध अथवा अर्थ अशुद्ध रहेला एवा चरणातिगादि तेनी एटले चारित्र संबंधि अतिचारादिक कहीए ते आदे देइ सर्वे अतिचार तेनी शुद्धि निर्मळता करीए छीए ॥ ६ ॥

हवे तपाचार अने विर्याचारनी शुद्धि कहीएछीए.

गुण धारण रुवेणं, पच्चक्काणेण तव
इआरस्स ॥ विरिआ यारस्स पुणो,
सव्वेहि विकीरए सोही ॥ ७ ॥

अर्थः—विरति प्रमुख गुणोनी धारणा रुप ए टले उत्तरोत्तर प्रधानथी प्रधान गुणोनी धारणा ते रुप दस विध पच्चक्काण अथवा सत्तावीस प्रकारे पच्चक्काण छे तेणे द्वादशविध तप संबंधी अतिचारनी वळी पंचविध विर्याचार संबंधी अतिचरनी सर्वे आवश्यके पण एटले सामायकादिक छ आवश्यके करी शुद्धि करीएछीए. ॥ ७ ॥

विरति थकी आश्रव निरोध थायछे ने आश्रव निरोध थकी तृष्णानो उच्छेद थाय छे ते थकी अतुल्य उपसम, ते थकी प्रत्याख्यान शुद्धि, ते थकी चारित्र निर्मळता, ते थकी कर्म विवेक, ते थकी अपूर्व करण, ते थकी केवळ ज्ञान, ते थकी मोक्ष.

एने उत्तरोत्त गुण कहीए.

अणागय मइकत्तं इत्यादि दशविध प्रत्याख्यान छे. ते प्रत्याख्यान भाष्यमांहि जाणवुं एवं सं त्तावीश विर्याचार पंचविधी १ तपवीर्य २ गुणवीर्य, ३ चारित्र वीर्य, ४ समाधिवीर्य, ने ५ आत्मवीर्य. इत्यादि

हवे मंगळ रुप गजादिक चउद स्वप्न कहीएछीए

गयवस सीह, अभिसेय दाम ससि
दिणयरं जय कुंज ॥ पउमसर सागर
विमाण, जवण रयणुच्चय सिहिंच ॥७॥

अर्थः—१ गज-हाथी, २ वृषज-बळ, ३ सिंह. ४ अजिषेक करती देवी ५ पुष्पनी माळा. ६ चंद्रमा ७ सूर्य ७ ध्वज ए कुंज १० पद्मसरोवर ११ खीर समुद्र १२ देवलोकथकी तिर्थंकर अवतरवानी अपेक्षाए विमान अने नरकथकी तिर्थंकर आववानी अपेक्षाए जवन जाणवुं अने १३ रत्ननो ढगलो अने

१४ निर्धूम अग्नि ए चउद स्वप्न प्रते तिर्थंकरनी माता देखे अति निर्मळ जिन गुण स्मरणना कारण मंगळरुप चउद स्वप्न कह्यां ॥ ७ ॥

हवे शासन पति महावीर स्वामिने नमस्कार करी चउसरण अध्ययन प्रत्ये कहीए छीए.

अमरिंद नरिंद मुणिंद, वंदिअं
वंदिउ महावीरं॥ कुसलाणुबंधिबंधुर,
मज्झयणं कित्तइस्सामि ॥ ए ॥

अर्थः—चोवीसमा तिर्थंकर श्रीमहावीर प्रते वांदीने चउसरण अध्ययन प्रत हुं स्तवीश. ते महावीर केवा छे तोकेः—देवेन्द्रोए, नरिंद्रोए, मुनिंद्रोए वांदेला. केवो ते अध्ययन छे तो केः-मोक्षप्रते परंपराए करी देणाहार, वळी ते अध्ययन मनोहर छे सर्व जीवना उपर उपकार करवा माटे ॥ए॥

हवे ए अध्ययन विषे त्रण अधिकार छे ते कहे छे.

चउसरण गमण दुक्कड, गरिहासुक्कडा

णमोअणाचेव ॥ एसगणो अणवरयं,
कायव्वोकुसलहेउत्ति ॥ १० ॥

अर्थः—अरिहंतादिक चार शरणनुं अंगीकार करवुं, दुष्कृतनी एटले हिंसादिक पापनी निंदा गर्हाकरवी, अने सुकृतनी अनुमोदना अने शुभ कार्यनी प्रसंसा निश्चे करवी. ए त्रण अधिकारनो गण मोक्षनो हेतु छे. एम विचारीने भव्य प्राणीउए निरंतर करवा योग्य छे. एटले चउसरण अंगीकार करवा योग्य छे दुष्कृतनी निंदा करवा योग्य छे अने सुकृतनी अनुमोदना करवा योग्य छे. ॥१०॥

हवे चउसरण गमण प्रथम अधिकार कहीएछीए

अरिहंत सिद्ध साहू, केवली कहीउ
सुहावहो धम्मो ॥ ए ए चउरो चउ
गइ, हरणा सरणं लहइ धन्नो ॥११॥

अर्थः—इंद्रादिकोए करेली पूजाने योग्य, सकळ कार्य सिद्ध कर्यां छे, नीपजाव्यां छे जेणे, साधु मोक्ष सुखना साधनहार. श्री केवळज्ञानीउए कहेला सुखनो आपणाहार एवो. वळी धर्म दुर्गति विषे पडता प्राणीउने धारवावाळो एटले राखवावाळो एवो ए अरिहंतादि चार ते चार गतिना हरवावाळा छे. पांचमी सिद्ध गतिमां पहोचाडवावाळा छे. ते कारणे अरिहंतादिक चार प्रत्ये शरणपणे लहेछे एटले पामेछे. अंगीकार करेछे, कोण अंगीकार करेछे ते कहेछे तोके:—धन्य कृत्य पून्य प्राणी, होय ते. ॥ ११ ॥

प्रथम अरिहंत प्रत्ये शरण अंगीकार करतो छतो केवी मुद्रा धरेछे ते कहेछे.

अह सो जिणभत्ति भरुछ, रंत रोमंच
कंचुअ करालो ॥ पहरिस पणउ म्मी
सं, सीसंमि कयंजली भणइ ॥ १२ ॥

अर्थः—हवे तिर्थंकरने विषे भक्ति तेनो समूह तेह थकी उदयने पाम्यो एटले विकस्वर थयो जे रोमराय कंचुक तेण करी कर्म शत्रुज ने काळ, विकाळ एटले जयने उपजाववावाळो थयो छतो एवो वळी अति हर्ष थकी प्रणमीत तेणे आकुळ जेम होय तेम थयो छतो अथवा अति हर्ष थकी आनंदनां आंसु गद्गद् स्वर तेणे करी आकुळ जेम होय तेम थयो छतो एवो वळी मस्तकन विषे करीछे रचीछे अंजलि जेणे, एटले जोड्याछे बे हाथ जेणे एवो थयो छतो ते धन्य कृत्य पुन्य पुरुष साधु प्रमुख जाणेछे. ते कहेछे. ॥१४॥

हवे अरिहंत सरण अंगीकार करतो छतो साधु प्रमुख पुरुष जे जाणेछे ते दश गाथाए करी कहीए छीए.

राग दोसारीणं, हंता कम्मठ गाइ अरिहंता ॥ विसय कसायारीणं,

अरिहंता हुं तुमे सरणं ॥ १३ ॥

अर्थः—राग द्वेष रुप वेरीयोना हणवावाळा, वळी ज्ञानादिक आठ कर्मनो अने आदि शब्द थी परिसह उपसर्ग ते रुप वेरी तेना हणवावाळा, वळी पांच विषय अने चार कषाय ते रुप वेरी तेना हणवावाळा, अथवा विषय कषायना शत्रुछे ने वचनना भूषण एवा जे अरिहंत ते मारे शरण रक्षानो करणहार थाओ ॥ १३ ॥

रायसिरि मवक्कमित्ता, तव चरण दुच्च रं अणुं चरित्ता ॥ केवल सिरि मरह ता, अरिहंता हुं तुमे सरणं ॥ १४ ॥

अर्थः—राजश्री प्रत्ये एटले राज्य लक्ष्मी प्रत्ये छांडीने सामान्य साधु दुःखे आचरी शके एवा तपनुं आचरण सेवी ते प्रत्ये आचरीने शेवीने केवळज्ञान रुप श्री लक्ष्मी तेने योग्य एवा जे अरिहंत ते मुजने शरणपणे थाओ.१४

थुइ वंदण मरहंता, अमरिंद नरिंद
पूअ मरहंता ॥ सासय सुह मरहं
ता, अरिहंता हुं तुमे सरणं ॥ १५ ॥

अर्थः—स्तुति, स्तवन, गुणोत्कीर्त्तन, वंदण, नमस्कार तेने योग्य. वळी देवीन्द्र नरिंद्रोए करेली जे पूजा तेने योग्य वळी सास्वत सुख तेने योग्य एवा जे अरिहंत ते मुजने शरणपण थाउ॥१५॥

परमण गयं मुणंता, जोइंद महिंद
झाण मरहंता ॥ धम्म कहं अरहंता,
अरिहता हुं तुमे शरणं ॥ १६ ॥

अर्थः—परना मनागत्य भाव ते प्रते जाणवावाळा वळी योगिन्द्र महीन्द्रोना ध्यान तेने योग एटले योगीन्द्र महींन्द्र ध्यान धरे छे जेनो वळी दानादिक चार प्रकारे धम कथा तेने योग्य एवा अरिहंत ते मुजने शरणपणो आधारपणे थाउ.।१६।

सव्व जिश्राण महिंसं, अरहंता सच्च
वयण मरहंता ॥ बंभव्वय मरहंता,
अरिहंता हुं तुमे सरणं ॥ १७ ॥

अर्थः—सर्व जीवोनी अहिंसा, दया, तेने योग्य, अने सत्य, निरवद्य, स्वपर हितकारी वचन तेने योग्य वळी ब्रह्मव्रत, अढार भेदे मैथुन, कुशीलनो त्यागरुप शीळव्रत तेने योग्य एवा जे अरिहंत ते मुजने शरण पणे थाउ. ॥ १७ ॥

उसरण मव सरित्ता, चउतीसं अइ
सइ निसेवित्ता ॥ धम्म कहंच कहंता,
अरिहंता हुं तुमे सरणं ॥ १८ ॥

अर्थः—समोशरण प्रत्ये शाचावीने एटले समोसरण मांहे बेसीने चोत्रीश अतिशय प्रत्ये सवीने वळी दानादि चार प्रकार धर्म कथा प्रत्ये कहेता कहेता मोक्षे जाय. एवा जे अरिहंत ते मुजने शरणपणे थाउ. ॥ १८ ॥

ए गाइ गिराणेगे, संदेहे देहिणं
समंछित्ता ॥ तिहु अणमणुसासंता,
अरिहंता हुं तुमे सरणं ॥ १ए ॥

अर्थः—देहधारीउना एटले जव्य प्राणीउना अनेक जे संदेह, संशय ते प्रत्ये एक वाणीए करी समयकाळे एटले एकज वारे छेदीने, अथवा सम्यक् प्रकारे उच्छेदीने एटले दुर करीने त्रण भुवन प्रत्ये अनुसासना करता, एटले हितशिक्षा देता मोक्षे जायछे. एवाजे अरिहंत छे ते मुजने शरणपणे थाउ. ॥ १ए ॥

वयणा मएण भुवणं, निव्वा वंता
गुणेसु ठावंता ॥ जिअ लोए मुध्धरंता,
अरिहंता हुं तुमे सरणं ॥ २० ॥

अर्थः—वचन रुप अमृत तेणे करीने त्रण भुवन प्रत्ये एटले त्रण भुवनना जव्य जीवो प्रत्ये

गारता एटले विषय कषाय रुप अग्निथी निवारता अथवा एम कहीए के गारीने एटले त्रण भुवन ना भव्य जीवोनी विषय कषायरुप अग्निप्रत्ये होलवीने सम्यक् ज्ञानादि गुणोने विषे स्थापता स्थापीने जीव लोक प्रत्ये एटले भव्य जीवो प्रत्ये संसार रुप कूप थकी उद्धरता काढता अथवा उ द्धरीने काढीने जे मोक्षे जायछे एवा जे अरिहंत ते मुजने शरणपणे थाउ ॥ २० ॥

अच्च भूअ गुणवंते, निअजस ससिहर पयासिय दिअंते ॥ निअय मणाइ अणंते, पडिवन्नो सरण मरिहंते ॥२१॥

अर्थः—अति अद्भूत गुणोवाळा पोताना यश रुप चंद्रमाए करीने प्रकाशित कर्यो छे एटले प्र काशवंत उजळो कर्यो छे दिशानो अंत जेणे, एटले सर्व लोकमां जेनो यश रुप चंद्रमा उद्योत करेछे निश्चय. नथी आदि, नथी अंत जेना, माहा विदेह

क्षेत्रनी अपेक्षाए अरिहंत पद सदा पामीये एवा अरिहंतो प्रत्ये शरणापणे हुं पामेलोछुं ॥२१॥

उज्जिय जर मरणाणं, सम्मत्त दुरकंत-
सत्तसरणांण॥ तिहुअण जण सुहयाणं,
अरिहंताणं नमोत्ताणं ॥ २२ ॥

अर्थः—ते अरिहंतो जणी नमस्कार थाउ, केवा ते अरिहंत तोकेः—दुर कर्यो छे जरा मरणजेणे वळी ते अरिहंत केवा छे तोकेः—समस्त दुखोए करी अति पीमित एवा सत्व प्राणीउ तेने जे शरण छे आधारजूत छे वळी केवा ते अरिहंततोके त्रण भूवनना लोकने जे सुखदायक छे ते अरिहंत जणी मारो नमस्कार थाउ. ॥ २२ ॥

हवे सिद्धनुं सिद्ध शरण स्वरुप कहे छे.

अरिहत सरण मल सुध्धि, लध सुवि
सुध्ध सिद्ध बहुमाणो ॥ पणय सिर रइ-
अकर कमल, सेहरो सहरि संजण॥२३।

अर्थः—अरिहंत शरण करवे करीने थइ जे कर्म मलनी शुद्धि तेणे करी लाध्यो छे (पाम्यो छे) अति निर्मळ सिद्धो प्रते बहुमान अंतरंग प्रेम जेने, एटले सिद्धोना गुण गावाने मन थयुंछे जेनुं एवो छतो प्रणीत शिरने विषे नमेलो मस्तक तेने विषे रच्योछे हस्त कमळरुप शिखर मुगट जेणे, एवो छतो हर्ष सहित ते कहे छ. ॥२३॥

हवे छ गाथाए करी सिद्ध शरण कथन कहे छे.

कम्मठ खय सिद्धा, साहाविअनाण
दंसण समिद्धा ॥ सव्वठ लद्धि सिद्धा ते
सिद्धा हुं तुमे सरणं ॥ २४ ॥

अर्थः—ज्ञानावरणादिक अष्ट करमना क्षय थकी जे प्रसिद्ध छे तथा स्वाभाविक केवळज्ञान केवळ दर्शन, तेणे करी जे समृद्धछे, वृद्धि पामेला छे, सिद्ध थयाछे. सर्व अर्थनी लब्धित प्राप्ति जेने, अथवा सर्व अर्थनी लब्धिजए करी जे कृत्याकृत्य थया छे

एवा जे सिद्ध छे ते सिद्ध भगवंत मुजने शरणपणे थाउ. ॥ २४ ॥

तिअलोयमत्थयत्था, परम पयत्था
अचिंत सामत्था ॥ मंगल सिद्ध पयत्था,
सिद्धासरणं सुह पसत्था ॥ २५ ॥

अर्थः—त्रण लोकना मस्तकने विषे जे रह्या छे वळी परम पद मुक्ति पद एने विषे जे रह्याछे वळी अचिंत् सामर्थ्य छे जेने विषे एटले विचारमां नहीं आवे एवी शक्ति छे जेने विषे, एटले अनंत शक्तिना जे धारणहारछे, वळी मंगळरुप, कल्याण रुप, एवा जे सिद्ध पद छे तेने विषे जे रह्या छे. वळी शाश्वत सुखे करीने जे प्रसस्त छे रुडा छे एवा जे सिद्धछे ते मुजने शरणा पणे थाउ. ॥२५॥

मूल खय पडिवक्खा, अमूढ लक्खा
सजोगि पच्चक्खा॥ साहाविअत्त सुक्खा,
सिद्धा सरण परम मुक्खा ॥ २६ ॥

अर्थः—मूळथी उखेड्योछे प्रतिपक्ष कर्मशत्रु जेणे, वळी ससारना मूळ मिथ्यात् अविरति,कषायादिक छे तेनो क्षय करवाने विषे जे वेरी छे, वळी मूढपणा रहित लक्ष छे स्वरुप छे जेनो, संयोगीउने जे प्रत्यक्ष छे एटले केवळज्ञानीउने जे दृष्टिगोचर छे वळी स्वभाविक पाम्यो छे सुख जेणे, जे उत्कृष्ट मोक्ष थयाछे आठे कर्मथी जे मुकाणा छे एवा जे सिद्ध छे ते मुजने शरणपणे थाउ. ॥ २६ ॥

पडिपिल्लिअ पडिणीआ, सम्मग्ग झा
णग्गि दड्ढ भव बीया ॥ जोइ सरसर
णीया, सिद्धा सरणं समरणीआ॥२७॥

अर्थः—प्राति पेख्याछे दूर कर्याछे प्रतनिक कर्मशत्रु जेणे वळी समग्र ध्यान अग्निए करी, एटले शुक्ल ध्यान रुप आग्नि तेणे करी दग्ध कर्यो छे भस्म कर्योछे भवनो बीज संसारनो बीज मो

हादिक जेणे, वळी योगीश्वर गणधरादिक तथा छद्मस्थ तिर्थंकर तेने स्मरणीय छे, ध्यावा योग्य छे. सर्व भव्य प्राणीउने स्मरवा योग्य छे. आराधवा योग्यछे. एवा जे सिद्ध छे ते मुजने शरण पणे थाउ. ॥ १७ ॥

पाविअ परमाणंदा, गुण नीसंदा वि
दिन्न भव कंदा ॥ लहुइ कय रवि चं
दा, सिद्धा सरणं खविअ दंदा ॥१८॥

अर्थः—पमाड्यो छे जीवने परम आनन्द उत्कृष्ट सुख जेणे, अथवा पाम्योछे परमआनंद जेणे, वळी सम्यक् ज्ञान दर्शनादिक गुणोनो जे सारभूत छे अथवा गुण छे सार प्रधान जेने विषे वळी विदार्यो छे छेद्यो छे संसारनो मूळ राग द्वेष मिथ्यात्व मोह जेणे, वळी लघु कर्याछे एटले नाना कर्याछे सूर्य चंद्रमा जेणे, सूर्य चंद्र तो मित क्षेत्र प्रकाशित छे अने सिद्धतो लोकालोक प्रकाशी छे

वळी खपाव्यो छे द्वंद संग्रामादिक जेणे एवा जे सिद्ध छे ते मुजने शरणपणे थाउ. ॥ २८ ॥

उवलद्ध परम बंभा, दुल्लह लंभावि
मुक्क सारंभा ॥ जुवण घर धरण खं
भा, सिद्धा सरणं निरारंभा ॥ २९ ॥

अर्थः—लाध्यो छे उत्कृष्ट ज्ञान जेणे दुर्लभ जे मोक्ष तेनो, लाभ थयो छे जेहने त्रण भुवन रुप घर प्रत्ये धारवाने जे स्थंभ समान छे एटले सिध्ध परमात्मा त्रण भुवनना लोकने आधार छे जे प्राणी सिध्ध परत्माने ध्यावे ते दुर्गति मांही न पड वळी सिद्ध केवा छे—छ जीवनी कायादिकना आरंभ थकी जे निकळ्या छे एवा जे सिध्ध छे ते मुजने शरणपणे थाउ. ॥ २९ ॥

सिद्ध सरणेण नय बंभ हेउं, साहुगुण
जणिअ अणुराउ ॥ मेअणि मिलंत सु
पसउ, मउउ तव्विमं भणइ ॥ ३० ॥

अर्थः—सिध्ध शरणो करीने निश्चे व्यवहार नय सहित ब्रह्मज्ञान तेनुं हेतु कारण एवो जे साधु मुनिराजना गुण तेने विषे उपन्यो छे अनुराग साचो प्रेम जेने एवो छतो वळी भुमिने विषे मेळयो छे अति नलो मस्तक जेणे भूमि उपर स्थाप्युं छे अति रुडुं शिश जेणे एवो थयो छतो तत्र ते भूमिने विषे हवे जे आगळ कहेवुं छे ते कहेछे ॥ ३० ॥

हवे साधु शरण कहीए छीए.

जिअलोअ बंधूणो, कुगइ सिंधुणो पारगा महा भागा ॥ नाणाइ एहिं शिव सुक्क, साहगा साहुणो सरणं ॥३१॥

अर्थः—जीवलोकना एटले छ जीवनी कायाना जे बंधव छे मित्र छे वळी कुगति रुप समुद्रनो पार पाम्यो छे जेणे. वळी मोटा भाग्यना जे धणी छे. वळी ज्ञानादिक गुणो करीने जे शिव

सुखना साधक छे साधवावाळा छे एवा जे साधु ते मुजने शरणपणे थाउ ॥ ३१ ॥

केवलिणो परमोही, विउलमइ सुअह
रा जिणमयंमि ॥ आयरिय उवझाया,
ते सव्वे साहुणो सरणं ॥ ३२ ॥

अर्थः—केवळज्ञानी, परमअवधिज्ञानी, मन पर्यवज्ञानी, विपूलमति साधु, वळी सुतधर गीतारथ मुनिराज, वळी आचार्य, ज्ञानादि पांच आचारना धणी वळी उपाध्याय. (जेने पासे त्रणी ए) त जिनमतने विषे ते सर्वे साधु मुजने शरणत्रणी थाउ ॥ ३१ ॥

चउदस दस नव पुव्वी, उवाल ि क्कार
संगिणो जेअ ॥ जिण कप्पा हालिंदि
अ, परिहार विसुद्धी साहूअ ॥ ३३ ॥

अर्थः—चौदपूर्वना धणी. दशपूर्वना धणी,

नवपूर्वना धणी, द्वादशांगीना धणी. एकादस अंगना धणी. जे साधु छे वळी जिनकल्पी साधु यथालंदी साधु अने परिहारविशुद्धि चारित्रना धणी साधु जिनमारगमां होय ते सर्वे साधु मुजने शरणजणी थाउ ॥ ३३ ॥

खीरासव महु आसव, संभिन्नस्सो
अकुठ बुद्धीअ ॥ चारण वेउव्विय पया
णुं, सारिणो साहुणो सरणं ॥ ३४ ॥

अर्थः—खीराश्रव लब्धिना धणी, मध्वासर लब्धिना धणी, संभिन्नस्रुत लब्धिना धणी, कोष्टबुद्धि लब्धिना धणी, वळी विद्याचारण साधु, जंघाचारण साधु, विक्रियलब्धिना धणी, पदानुसारि लब्धिना धणी एवा जे साधु छे ते मुजने शरण जणी थाउ ॥ ३४ ॥

उझिअ वयर विरोहा, निच्चम दोहा प
संत मुह सोहा ॥ अभिमय गुण संदो

हा, हय मोहा साहुणो सरणं ॥३५॥

अर्थः—वर विरोध थकी जे रहित छे वळी नित्यद्रोह थकी एटले विश्वासघात थकी जे रहित छे वळी प्रसन्नमुखे करीने जे शोभायमान छे वळी भनिमत्त सत्पुरुषोए मानेला एवा वळी सम्यक् ज्ञानादिक गुणना ज समूह छे वळी हण्यो छे मोह अज्ञान जेणे एवा जे साधु छे ते मुजने शरणपणे थाउ ॥ ३५ ॥

खंमिअ सिणेह दामा, अकाम धामा निकाम सुह कामा ॥ सुपुरिस मणाभि रामा, आया रामा मुणी सरणं ॥३६॥

अर्थः—छांड्यो छे तोडी नांख्यो छे. पुत्र कलत्र शरीरादिकनो स्नेहराग रुप दोरडो जेणे, वळी नथी काम विषयाभिलाष अने धाम घर जेहने निष्कामे निावकार सुखना वंछवावाळा, वळी आचार्यादिक सत्पुरुषोना मनने आनंदना ज

पजाववावाळा. वळी परिपूर्ण ज्ञानानंद आत्मस्व रूपने विषे रमवावाळा अथवा आत्मा छे आराम नंदन वन समान जिहां जव्य जीवोने ज्ञानक्रिडा करवा माटे अथवा ज्ञानादिक पंच आचारने विषे गमणना करवावाळा एवा जे साधु ते मुजने शरण जणी थाउ. ॥ ३६ ॥

मिल्हिय विषय कषाया, उज्झिय घर घरणि संग सुहसाया॥ अकलि अहरिस विसाया, साहू सरणं गय पमाया॥३७॥

अर्थः—मेलाया छे, छांड्या छे शब्दादिक विषय क्रोधादिक कषाय जेने, वळी परिहस्या छे घरनो, स्त्रीनो संग, समागम सुख स्वाद जेने, वळी नथी कल्प्यो, नथी संघस्यो, हरख विषवाद जेणे वळी गयो छे पंच अष्ट प्रकारे प्रमाद जेनो, एवा जे साधु छे ते मुजने शरणपणे थाउ ॥ ३७ ॥

हिंसाइ दोस सुन्ना, कय कारुन्ना

सयंभू रुपन्ना ॥ अजरामर पहखुन्ना,
साहू सरणं सुकय पुन्ना ॥ ३८ ॥

अर्थः—हिंसादिक दोषो थकी जे शून्य छे रहित छे. वळी सर्वे जीवने विषे कर्‍यो छे करुणा भाव जेने, वळी स्वयंमेव (पोतानी मेळे) प्रगट्यो छे. सम्यक्त्व प्रज्ञाबुद्धि सम्यकबुद्धि ज्ञान जेने, अथवा स्वयंभूरमणानी पेरे विस्तारवंत छे. रुखप्रज्ञा एटले सम्यक्‌दर्शन ज्ञान जेनो अथवा पोतानी मेळे प्रगट्यो जे क्षायक सम्यक्त्व तेणे करीने जे पूरण छे भरेलो छे अथवा पोतानी मेळेज भरण पोषण करवावाळा उत्पन्न थया छे, प्रगट थयाछे वळी अजरामरनो पंथ एटले मोक्षनो मारग जिनागम तेने विषे जे निपूण छे वळी अभ्यासना करवावाळा छे. वळी भलो कर्यो छे मुक्तिने योग्य ते पुण्य जेने, वळी पवित्र छे आत्मा जेनो एवा जे साधु ते मुजने शरणपणे थाउ. ॥ ३८ ॥

काम विडंबण चुक्का, कलिमल मुक्का
विविक्क चोरिक्का ॥ पावरय सुरय रिक्का,
साहु गुण रयण चिच्चिक्का ॥ ३९ ॥

अर्थः—काम भोग विडंबणा थकी जे रहित छे. वळी पापथकी जे मुक्त छे वळी आत्माथकी विरक्त कर्यो छे जूदो कर्यो छे चोरीनो भाव जेणे, वळी पाप रजनो कारण एवो जे मैथुन ते थकी जे रहित छे, वळी सम्यक ज्ञानादि गुणरत्न तेणे करी तेजवंत छे, एवा जे साधु छे ते मुजने शरण पणे थाओ. ॥ ३९ ॥

साहुत्त सुठिआजं, आयरिआइ तउ
अ ते साहू ॥ साहू भणिएण गहिया,
तम्हा ते साहूणो सरणं ॥ ४० ॥

अर्थः—समता परिणाम सदा निकाम करु णासिंधु जगत् बंधु, अप्रविहारी, परोपकारी, इ

त्यादिक साधुनुं स्वरुप तेने विषे सुस्थित छे अ तिशय करी रह्यो छे जे कारण माटे आचार्यादि क पांच आचार्य, उपाध्याय, प्रवर्त्तक, स्थविर, गणावच्छेदक ए आचार्यादिक पांच पूर्वोक्त साधुना स्वरुप मांहे रहेला छे ते आचार्यादिक पांच साधु कहीए. साधु शब्दे करीने में ग्रहण कीधा, त्र णं काळना साधु ते कारण माटे ते त्रणे काळना साधु मुजने शरणपणे थाउ. ॥ ४० ॥

हवे धर्मशरण कहीए छीए.

पडिवन्न साहू सरणो, सरणं काउं पुणो वि जिण धम्मं ॥ पहरिस रोमंच पवं च, कंचुअं चिअ तणु भणइ ॥ ४१ ॥

अर्थः—अंगीकार कर्यो छे साधुनो शरण जे ने एवो थयो छे तो वळी पण जिनधर्म प्रत्ये शर णपणे करवाने इच्छतो थको अतिशय हर्षना व श थकी थयो जे रोमांच रोमकूपनो प्रपंच वि

स्तार रुप कंचुक तेणे करी अचिंत् छे शोजायमा न छे शरीर जेहनो एवो थयो छतो साधु प्रमुख जे धन्य पुरुष छे ते कहेछे. ॥ ४१ ॥

पवर सुक एहिं पत्तं, पत्तेहिं विनवरि
केहिवि नपत्तं ॥ तं केवलि पन्नत्तं,
धम्मं सरणं पवन्नोहं ॥ ४२ ॥

अर्थः—ते धर्म प्रत्यें शरणपणे हुं पाम्यो छुं ते धर्म केवो छे प्रधान पुन्यवंत प्राणीउए पामेलो छे. वळी केटलाएक पात्र पुरुषोए पण ब्रह्मदत्त चक्रधरादिक भव्यपणानी अपेक्षाए नगवंत ते पुरुषोए पण न पामेलो एवो उर्लन्न वळी केवो ते धर्म केवळी तिर्थंकरे प्ररुपेलो ते धर्म प्रत्ये शरण पणो हुं पामेलो छुं. ॥ ४२ ॥

पत्तेण अपत्तेणय, पत्ताणिय जेण नर
सुर सुहाइं ॥ मुख सुहं पुण पत्तेणं,
न वरिं धम्मो सम्मे शरणं ॥ ४३ ॥

अर्थः—जे जिनधर्म पामवे करीने अथवा न पामवे करीने पण मनुष्य संबंधि देवता संबंधि सुख जीव पामे [illegible] मोक्ष सुख तो ज्याव जिनधर्म पामवे करीनेज होय. एवो जे जैनधर्म ते मुजने शरणपणे थाउ. ॥ ४२ ॥

निद्दली‍अ कलुस कम्मो, कय सुहज म्मो खलीय कय अहम्मो ॥ पमुह पारि णाम रम्मो, शरणं मे हाउं जिणधम्मो ४४

अर्थः—दळी नांख्यो छे विदार्यो छे कलुष मलीन कर्म जेणे. वळी कीधो छे शुभ जन्म जेने वळी उन्मूळ्यो छे अधर्म पाप जेने जेम शत्रुने नगरादिकथी काढीए तेनी पेरे. वळी धर्म करवानी आदिने विषे धर्मनुं फळ उदय आवे ते समये जे सुंदर सुखदायक छे, एवो जे धर्म छे ते मुजने शरणपणे थाउ. ॥ ४४ ॥

कालत्तएवि नमयं, जम्मण जरा मरण

वाहि सय समयं ॥ अमयंच बहु मयं
जिण मयंच शरणं पवन्नो, ॥ ४५ ॥

अर्थः--त्रण काळने विषे जे अमर छे एटले सर्व काळे जिनधर्म महाविदेह क्षेत्रनी अपेक्षाए पामीए वळी जन्म जरा मरण व्याधिउना सैंकडो प्रने उपशमावणाहार निवारणाहार छे जे. वळी अमृत समान छे. तिर्थंकर गणधरादिक घणा श्रेष्ट लोकोए मानेलो छे, एवो जे जिनमत ते. सूतधर्म चारित्रधर्म बे प्रकारे धर्म ते प्रते शरण पणो हुं पाम्यो छुं. ॥ ४५ ॥

पसमिअ काम पमोहं, दिठा दिठेसु न
कलीअ विरोहं ॥ सिव सुह फलयम
मोहं, धम्मं शरणं पवन्नोहं ॥ ४६ ॥

अर्थः—अतिशे करीने शमाव्यो छे, टाळ्यो छे कामनो अति मोह उन्माद जेने. वळी दृष्टिए दीगर्मा आवे ते बादर एकेंद्रिया आदि दइ अने

दीठामां न आवे ते सूक्ष्म पांच आवरादिक अथवा दिठा ते रुपी पदार्थ पुद्गल स्कंध. अने न दीठा ते धर्मास्ति कायादिक पदार्थने विषे नथी पाम्यो विपरीतपणादि विरोध जेणे स्याद्वाद जिनमत छे माटे. कोइ पदार्थने विषे विरोध आववा न दिये वळी केवो छे शिवसुख फलनो देणहार छे फळनो आपणहार छे एवो जे जिनधर्म ते प्रते शरणपणा हु पाम्यो छुं. ॥ ४६ ॥

नरय गइ गमण रोहं, गुण संदोहं प
वाइ निरकोहं ॥ निहणिअ वम्हह जो
हं, धम्मं शरणं पवन्नोहं ॥ ४७ ॥

अर्थः—नरकगतिने विषे गमन करतां रोकवा वाळो छे तथा क्षमादिक गुणोनो जे समूह छे वळी एकांतवादीउ मिथ्यादृष्टि लोको थकी नथी छे क्षोभ भय जेनो. वळी त्रास रहित छे ... छे एवो. वळी अतिशये करी हण्यो छे मा...

छे मन्मथ कामदेव रुप योद्धा सुजट जेणे एवो जे जिनधर्म ते प्रते हुं शरणपणे पाम्यो छुं. ४७

जासुर सुवन्न सुंदर, रयणालंकार गारव महग्घं ॥ निहिमिव दोगच्चहरं, धम्मं जिणदेसिअं वंदे ॥ ४८ ॥

अर्थः—नीहीमीव के० निधान समान एवो वळी जिनराजनो देखाडेलो एवो जेधर्म सूतधर्म चारित्र धर्म ते प्रते हुं वांदुछुंः-ते धर्म निधान-जासुर के० केवळ ज्ञाने करीने देदीप्यमान छे. वळी ते धर्म नीधान केवोछे तो केः—सुवन्न के० अक्षर तेनी जे रचना पद गाथा आलावा बंधे करी सहित. एवो आत्म स्वरुपे करी मनोहर छे.वली ते धर्म नीधान केवो छे रयणालंकार गारव कहेनां ज्ञान दर्शन चारित्र रुप रत्नालंकारोनी शोजाए करीने महगा के०बहु मुलो छे. एटले अमुल्य छे. ए सर्वे उपमा ए करीने सहित एवो निहिमीव के० जे नीधान

(धर्म) ठे ते धर्म नीधाने करीने उगच्च रं के० दलदल मिथ्यात्, अज्ञान, अशुन कर्म, नरक दि अशुन्न गति, संकल्प, विकल्प दिक आदे दइ ने भनेक दलदरने हरवावालो डर करवावालो ए वो जे धर्म नोधान ते मुजने शरण नणी थाउ. ४७

भावार्थः—हृदय रुप चक्षुने विषे प्रवचनरुप अंजन जो सद् गुरु करेतो स्वस्वरुप परम नीधा न देखे एटले स्वस्वजावे पोताना स्वरुप प्रते प्र गट जाणे. वली ते नीधान केवो ठे ताक केवल ज्ञाने करी नास्कर देदीप्यपान ठे. वली केवल ज्ञानीजए हेय ज्ञेय उपादेय अक्तराए प्ररुप्यो ठे. वली भात्मस्वरुपे करी मनोहर छे. वली रत्नत्र यी गुणरुप हार, मुगट कुंडले करी शोनायमान छे. वली अनंत चतुष्टये करी भमुद्ध ठे. इत्या दि उपमाए करी सहित जे धर्म नीधान ते सर्वे मिथ्यात्, अव्रत, कषाय, जोग, अशुद्ध संकल्प

विकल्प विभाव दशादिक जे डुःख दभदरपणुं तेने नाश करे, एवो जे धर्म नीधान ते मुजने श रण भणी–आधार भणी थाउ. ॥ ४८ ॥

चउ चरण गमण संचिअ, सुचअरिय रोमंच अंचिय शरीरो ॥ कय डुक्कड गरिहा असुह, कम्मखय कंखिरो भण ॥ ४ए ॥

अर्थः–चार शरण अंगिकार करवे करीने सीं च्यो एकठो कीधो जे सुचरित्त पुन्य तेणे करीने सोभायमान छे शरीर जेनो एवो छतो वळी भा भव परभव कीधुं जे पाप ते पापनी गर्हा निंदा तेणे करी अशुभ कर्मनो क्षय करवाने विषे अ भिलाषवंत थयो छतो साधु प्रमुख ते धन्य पुरु ष कहेछे. ॥ ४९ ॥

इह भविअ मन्न भविअं, मिच्छत्त पवत्त णं जमहि गरणं ॥ जिण पवयण पडिकु ठं दुठं गरिहामि तं पावं ॥ ५० ॥

अर्थः—आ भव संबंधी अन्य भव संबंधी एटले अतीत अनागत वर्त्तमान काळने विषे कीधुं जे पाप वळी मिथ्यात्वनुं प्रवर्त्तावबुं कुतिर्थिकने दान सन्मानादिक देवुं तेनीज पूजनादिकनुं करवुं तथा मिथ्यात्वना स्थापेला जे पर्व तेनुं जे करवुं करावबुं ते रुप कीधुं जे पाप वळी जे पापना अधिकरण निपजाव्यां होय कोइने अपाव्या होय घंटी, मुसल, उखली, मावरणी, चुला, कोलु, घाणी, हल, इत्यादि यंत्र तथा धनुष, खड्ग, भालादिक शस्त्र ते पाप अधिकरण निपजाववा आपवा अपाववा थकी थयो जे पाप वली जिनराजना वचनने विषे जे कार्य निषेध्यो ते कार्यनुं करवुं ते रुप कीधुं जे पाप दुष्ट अति मलीन परिणाम रुप माटे एवो कीधो जे पाप ते पाप प्रते हु निश्चे आत्मसाखे गुरु आदेनी साखे निंदुछुं ५०

मिच्छत्त तमं धेणं, अरिहंताइसु अ व

न्न वयणिजं ॥ अन्नाणेण विरइअं,

एहिं गिरिहामि तं पावं ॥ ५१ ॥

अर्थः—जिनधर्मथी जे विपरीत एटले मिथ्या तरुप तमे करीने अंधकारे करीने थएलो हुं आं धळो तेणे अज्ञान पणे करीने अरिहंत सिद्ध आ चार्य, उपाध्यायादिकने विषे जे आवरणवाद निं दानां वचन कह्यां होय ते पाप प्रते हवणां हुं निंदु छुं ॥ ५१ ॥

सुअ धम्म संघ साहुसु, पावं पडिणीअ

याइ जं रइअं ॥ अन्नेसुअ पावेसुय,

इहं गिरिहामि तं पावं ॥ ५२ ॥

अर्थःप्रतनिकताए करीने द्वेषपणे करीने सूत सिद्धंत धर्मक्षमादि संघ जिनआज्ञा संयुक्त साधु मोक्ष मारगनो साधक एटलाने विषे जे आसा तना रुप पाप कर्यां होय वळी प्रणातिपातादि-क अन्य पापमांही जे कोइ पाप कीधुं होय ते पाप

प्रते हमणां हुं निंदुंछुं ॥ ५२ ॥

अन्नेसुअ जीवेसुअ, मित्ति करुणाइ
गोअरे सुकयं ॥ परिआ वणाइ दुक्खं,
इहं गिरिहामि तं पावं ॥ ५३ ॥

अर्थः—मैत्री करुणादिक जावनाने आधारे जे छे. एवा अरिहंतादिक टाळी अनेरा जीव तेने विषे परितापनादिक दुःख एटले अनिहतादिक दस प्रकारे दुःख कर्युं होय तेथी उपजे पाप ते पापने हमणां हुं निंदु छुं ॥ ५३ ॥

जं मणवए काएहिं, कय कारिय अणु
मइहिं आयरियं, धम्म विरुद्ध मशुद्धं,
सव्वं गिरिहामि तं पावं ॥ ५४ ॥

अर्थः—मन वचन कायाए करीने कृत पोते करवे करीने बीजा पासे करावे करीने कर्त्ताने ज-लुं जाणवे करीने अशुद्ध कर्म मलसहित एवुं जिनधर्मथी विरुद्ध विपरीत कार्य जे आचर्युं होय

सेव्युं होय ए रुप जे पाप ते सर्व पाप प्रत्ये हुं निंदुं हुं अरिहंतादिकनी साखे. ए पाप निंदारुप बीजो अधिकार कह्यो. ॥ ५४ ॥

अहसो डुक्कड गरिहा, दलि उक्कड डुक्कडो
प्फूडं जणइ ॥ सुकडाणु राय समुइन्न,
पुन्न पुलयं कूर करालो ॥ ५५ ॥

अर्थः—हवे पापनी गर्हा निंदा करवे करी ने चूरण कर्यो छे उत्कट आकरा डुःकृत पाप जे णे एवो थयो छतो वळी सुकृतने विषे अनुराग करवे करी उदयने पाम्यो जे पवित्र रोम राय तेणे करीने जे सहित छे अथवा कर्म शत्रुउ प्रत्य हणवाने जे विकाळ थयोछे एटले शूरवीर थयो छे एवो ते साधु प्रमुख धन्य पुरुष प्रगट जिम छे तेम कहेछे. ॥ ५५ ॥

अरिहंत अरिहंतेसु, जं च सिद्धत्तणं
च सिद्धेसु ॥ आयारं आयरिए,

उवझाय तं उवझाग ॥ ५६ ॥

अर्थः—अरिहंतने विषे तिर्थंकरोने विषे, जे अरिहंतपणुं तिर्थंकरपणुं छे ते प्रत्ये वळी जे सिद्धोने विषे सिद्धपणो छे ते प्रते वळी आचार्योने विषे जे ज्ञानादिक पंच विध आचार छे ते प्रते वळी उपाध्यायने विषे जे उपाध्यायपणो छे ते प्रते हुं अनुबोधु छुं प्रशंसुछुं. ॥ ५६ ॥

साहूण साहु चरित्रं, देस विरयंच सा
वय जणाणं ॥ अणुमन्ने सव्वेसिं,
सम्मत्तं सम्मदिठीणं ॥ ५७ ॥

अर्थः—वळी साधुउने विषे महा मुनीउने विषे जे साधुचर्या एटले साधुने आचरवा योग्य ते प्रते. वळी श्रावक लोकोने विषे दशविरतिपणुं छे समकीत मूळ पंच अनुव्रत त्रण गुण व्रत, चार शिक्षाव्रत अगीयार पडिमादिक देसविरतिपणुं छे ते प्रते. वळी सम्यक्दृष्टिउने विषे जे जीवा

दिक नव तत्वनो साचो श्रद्धान छे ते प्रते हुं अनु मोदुं छुं भलो जाणुं छुं ॥ ५७ ॥

अहवा सव्वंचिय वीयराय, वयणाणु
सारिजं सुकडं ॥ कालत्तगवे तिवि
हं, अणुमोए मो तयं सव्वं ॥ ५८ ॥

अर्थः—सर्व सुकृत वितरागनां वचन ते अ नुसार कहेलो एवो सुकीत अतित अनागत ने वर्तमान त्रण कालने विषे पण त्रण योगथी निप जावेलो एवो त्रिविध सुकृत तथा श्री संघ वा त्सल्य जिनशासन प्रभावना धर्मनो सहाय क्षमा मार्दव, संवेग, तथा मार्गानुसारीनो करेलो शुभ कार्य इत्यादि रुप जे सुकृत मोक्षनो कारण छे ते सर्वे सुकृत प्रते अमे अनुमोदीए छीए. ॥५८॥

सुह परिणामो निच्चं, चउसरण गमा
इ यायरंजोवो ॥ कुसल पयडिउ बंध
इ, बंधाउ सुहाणु बंधाउ ॥ ५९ ॥

अर्थः—नित्य सदा शुभ परिणामवंत एटले शुभ आत्म अध्यवसायवंत एवो चउसरण गमणादिक प्रते आचरतो अंगीकार करतो बता साधु प्रमुख जीव कुशळ प्रकृतिउ प्रते एटले बेतालीस पुन्य प्रकृतिउ प्रते बांधे बाधी जे शुभ प्रकृतिउ ते शुभ अनुबंधवाली थाय. एटले परभवे शुभफळनी देनारी थाय. ॥ ५९ ॥

मंदाणु भावा बद्धा, तिव्वणु भावाउ कुणइ ताचेव ॥ असुहाउ निराणुं बधाउ, कुणइ तिव्वाउ मंदाउ ॥ ६० ॥

अर्थः—मंद अनुभाव थकी एटले थोडे शुभ रसे करी बांधेली जे प्रकृतिउ ते प्रते तिव्र अनुभाववालीउ एटले घणा शुभ रसवालीउ एवी प्रकृतिउ करे निश्चे वली अशुभ पाप प्रकृतिउ जे बे ते प्रकृतिउ प्रते निराणुबंधा एटले निराणुबंध कर, एटले परभवे अशुभ फल दुःख फल आप

णाहारी न थाय एवी प्रकृतिउ करे, वली निव्रपा प रसवालीउ जे प्रकृतिउ होय ते मंद रसवाली उ एटले अल्प अशुभ रसवालीउ करे कोण करें तो केः—साधु प्रमुख जीव. वली रसनीपेरे स्थितिबंध प्रदेशबंधनो विचार करवो स्थितिबंध मां हे अल्प काल, दीर्घ कालनो विचार अने प्रदेश बंधमे थोडादल घणादलनो विचार जाणवो. ६०

ताएयं कायव्वं, बुहेहिं निच्चंपि स
किले संमि ॥ होइति कालं सम्म,
असं किलेसंमि सुगइ फलं ॥ ६१ ॥

अर्थः—ते कारण माटे संकलेषने विषे एटले रोगादिक संकट दुःखने विषे वली निरोगादिक असंकलेष सुख समाधीने विष त्रीकालने विषे एटले सर्व कालने विषे सम्यक् प्रकारे एटले विशुद्ध मन वचन कायाए करी नित्य पण पंडित पुरुषोए ए चतुर शरणादिक अणा अधिकार

रनो गण करवा योग्य छे. ते चतुर शरणादिक म
ण केवो छे तो केः—स्वर्ग मोक्ष रुप सुगति फल
छे जेहथी तत्वना जाण जे पुरुष छे ते चउशर
णादिक प्रते एक मोक्ष सुखने अर्थे अंगीकार क
रे छे, पण पुद्गलिक सुखने अर्थे अंगीकार करता
नथी, जेम कर्षणी लोक धान्यने अर्थे उद्यम करे
छे पण पराळने अर्थे उद्यम करता नथी. ॥६१॥

चउ रंगो जिण धम्मो, नकउ चउरग
सरणमवि न कयं ॥ चउरंग भव छेउ,
नकउ हाहारिउ जम्मो ॥ ६२ ॥

अर्थः—चार अंग छे जेहनां दान, शील, तप,
भाव ते भाव रुप जिनधर्म छे ते जिनधर्म जे
जीवे न कर्यो वली अरिहंत सिद्ध साहु धर्म ए
चार अंग रुप शरण पण न कीधुं वली देव
मनुष्य नारकी तिर्यंच ए चार अंग रुप भव सं
सार तेनो उच्छेद जेणे न कर्यो ते जीव अति कष्टे

करीने पामेलो मनुष्य जन्म हार्यो ! इति खेदे ! मनुष्य जन्म डुर्लभ ठे ते माटे. ६२

इय जीव पमाय महावीरं, नद्दं तमेव
मज्झयणं ॥ झाएसुति संझम वंझ,
कारणं निव्वुइ सुहाणं ॥ ६३ ॥

अर्थः—ए प्रकारे हे जीव ! ए चउशरण अध्ययन प्रत्ये त्रण संध्याने विषे तुं स्मर. ते अध्ययन केवो ठे तो केः—प्रमाद रुप मोटा अरि वरी प्रते मारवाने जे वीर ठे. माहा सुन्नट छे वली ते अध्ययन केवुं ठे भद्र छे एटले मोक्ष छे अंते जे. हथी, वली ते अध्ययन केवुं ठे निवृत्ति सुखनुं एटले मोक्ष सुखनुं अवंध्य कारण ठे, एटले सफल कारण छे. ॥ ६३ ॥

॥ इति चउशरण समाप्त ॥

शुद्धिपत्र.

पृष्ठ.	लीटी.	शुद्ध.	अशुद्ध.
४	१९	विर्यलब्धि	विर्यांतरायलब्धि
१९	१०	होय	हेय
३१	८	राजाना	राजा
३२	९	संपदा	संपदि
४२	२	साध्य	सध्य
६७	३	तेह	तह
६७	१०	सं	सा
६९	८	वंदो	वदा
७२	९	ज	जू
७९	८	जेह	जहे
७६	५	सही	नही
८०	१०	इंधणां	धणां
८४	१०	वेसेरे	वसेरे
८५	७	व्रता	व्रत
८५	१९	पर	०
८६	१	अपलंबो	अपलंदो
८६	३	छेदि	छदि
८९	४	युक्तिथी	युक्ति
८९	१६	अरथ	अरप
९१	३	अकंप	सकंप

पृष्ट.	लीटी.	शुद्ध.	असुद्ध.
९१	१३	सोधंत	सीधंत
९२	९	तन	तेने
९२	१६	तुंकिमबेसुररे	तुंकिमरेबेसु
९६	३	द्धातमर्थ	द्धातर्थ
९८	५	काळना	लोकना
९८	९	सुख	सुख
९९	२	ध्येयथी	ध्ययथी
९९	१२	स्वप	स्वय
११०	४	प्रवर्त्तावनावाळा	प्रवर्त्तावनाळा
११०	१६	जंबू	जंब
११६	६	किंचित्	किंचिमत्
११६	१३	पण	ण
११७	१७	चाली	चाला
१४१	११	दीधो	दीथो
१४८	५	तृषा	तृष्णा
१४९	६	धर्म	धमै
१६१	३	देवे	देबे
१७६	१८	होय	हाय
१८५	१२	होइ	हाइ
१८८	६	अनंत	थनंत
१९०	१४	भेख	भेखे

चउसरणनुं शुद्धिपत्रक.

पृष्ठ	लिटी	शुद्ध	अशुद्ध
१	७	अर्थ	अथ
४	३	दंसण	दसण
४	१०	दर्शनाचारनी	दशनाचारनी
५	५	रीने	रीन
६	११	ते	त
९	१०	मते	मत
१२	३	तणे	तण
१२	[illegible]	स्तकने	स्तकन
१४	७	शरणपणे	शरणपण
१४	११	मनोगत्य	मनागत्य
१५	१२	शोभावीने	शाभावीने
१९	१	करवे	वरवे
२१	२	संसारना	ससारना
२२	१४	सूर्य	सर्य
२५	१०	ते	त
२७	२	वेर	वर
३५	८	शरणपणे	शरणपण
३७	२	दलदर	दलदल

पृष्ठ	लिटी	शुद्ध	अशुद्ध
३७	९	तोके	ताक
३७	११	ज्ञेय	ज्ञय
३८	४	मरण	चरण
४०	६	अवरणवाद	आवरणवाद
४२	११	प्रत्ये	प्रत्य
४३	१६	जे	ज
४४	७	व	[illegible]
४६	८	सं	स
४६	१३	विषं	विष
४८	१	हा शतिखेदे !	शतिखेदे !
४८	९	सुरवीर	वीर